

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Τ.Ε.Φ.Α.Α.ΤΡΙΑΚΑΛΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: *ΜΕΤΑΣΕΙΣΜΙΚΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ &
ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ*

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ:

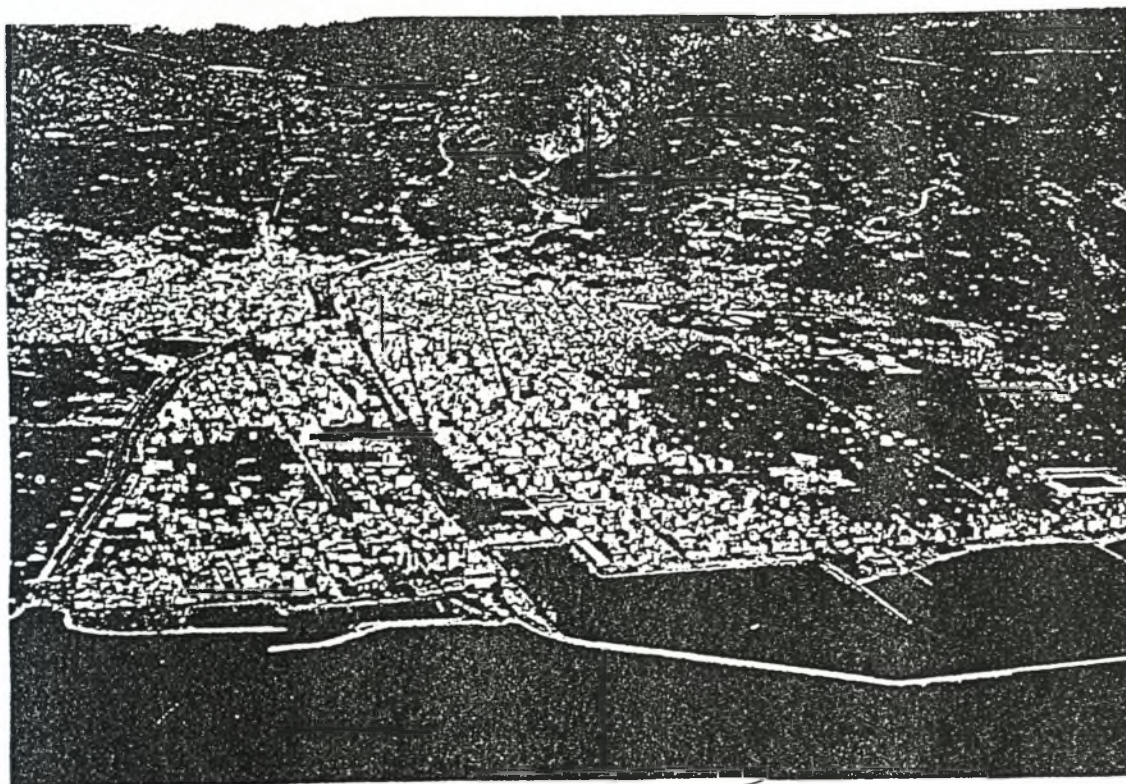
ΚΑΒΟΥΡΙΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΑΡ.ΜΗΤΡΩΟΥ:0794030

ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΑΡ.ΜΗΤΡΩΟΥ:0795038

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Τ.Ε.Φ.Α.Α.ΤΡΙΑΚΑΛΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:*ΜΕΤΑΣΕΙΣΜΙΚΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ &
ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ*

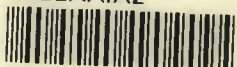
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ:

ΚΑΒΟΥΡΙΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΑΡ.ΜΗΤΡΩΟΥ:0794030

ΘΕΩΧΑΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΑΡ.ΜΗΤΡΩΟΥ:0795038

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000048158

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 1618 / 1

Ημερ. Εισ.: 18 - 09 - 2000

Δωρεά:

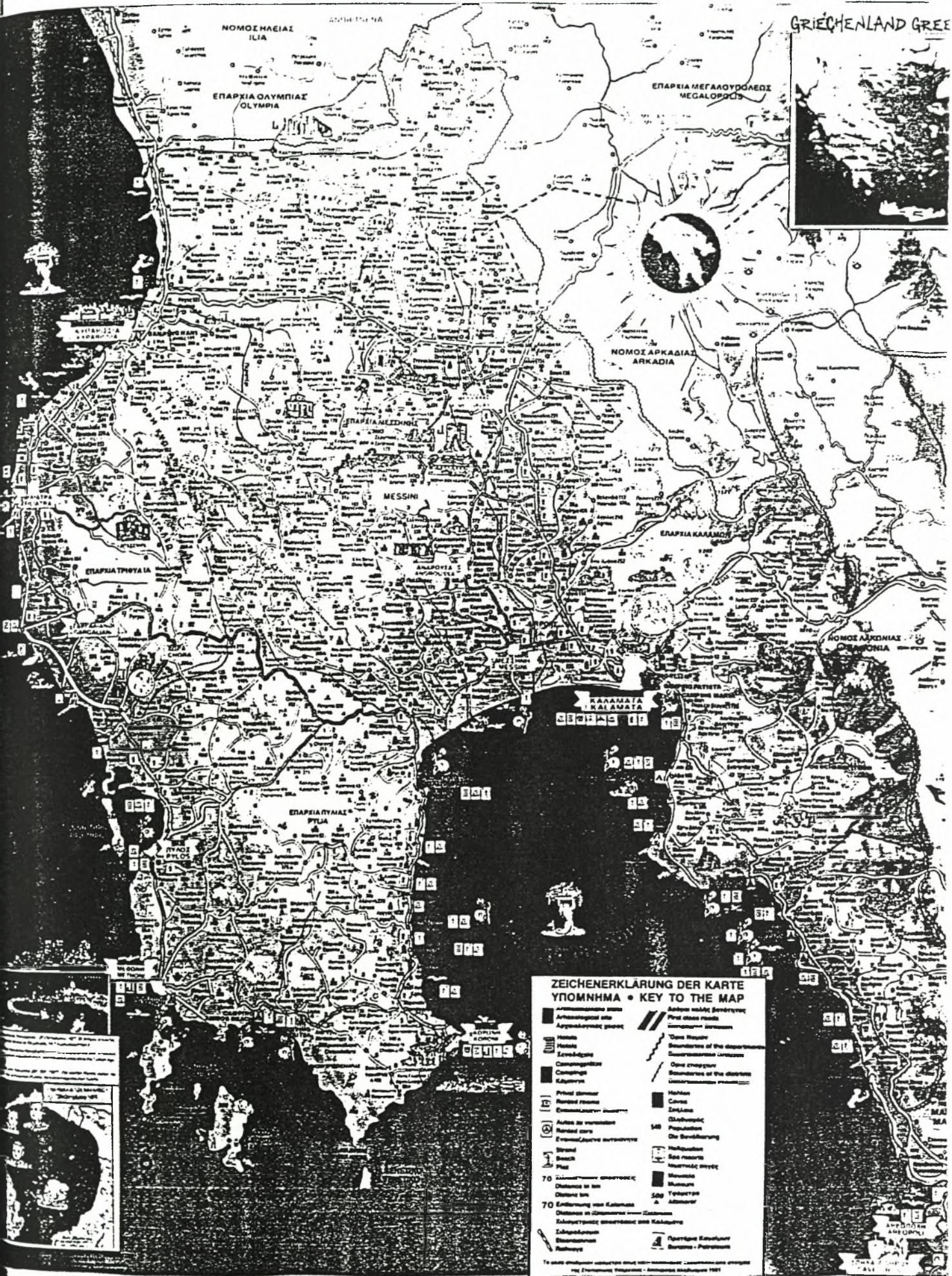
Ταξινόμησις Κωδικός: ΠΤ - ΤΕΦΑΑ

1998

ΚΑΒ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γενικά για τη Μεσσηνία	3
Τουριστική κατάσταση στη Μεσσηνία την προηγούμενη δεκαετία – – Προβλήματα τουριστικής ανάπτυξης	5
ΚΑΛΑΜΑΤΑ – Περιγραφή	7
Νέα Αγορά Καλαμάτας, Δημοτικός σταθμός στάθμευσης οχημάτων Δημοτικό Πάρκο Ο.Σ.Ε.	9 11
Πρόγραμμα ανασυγκρότησης Μεσσηνίας μετά τους σεισμούς	14
Βιολογικός καθαρισμός, Βιοτεχνικό πάρκο Καλαμάτας	16
Νέα μαρίνα Καλαμάτας	18
Ανάπλαση παραλιακής ζώνης, Αγωγοί Ομβρίων	21
Νέος αερολιμένας Καλαμάτας	25
Ιστορικό κέντρο -> Ανάπλαση	26
Ανθεστήρια Καλαμάτας	27
Σατιτοπόλεμος	28
Κάστρο, Λαογραφικό μουσείο, Κέντρο χορού	30
Κυριότερα Βυζαντινά & Μεταβυζαντινά μνημεία Μεσσηνίας	31
Μοναστήρια, Τουρισμός Παρατήρησης στη Μεσσηνία	33
Αρχαιολογικοί χώροι Μεσσηνίας	34
Τουριστική κίνηση του Νομού – Εγκαταστάσεις	35
ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗ ΜΑΝΗ – Καρδαμύλη	39
Στούπα, Άγιος Νικόλαος	41
Μεσσήνη, Ιθάμη	42
Πεταλίδι, Κορώνη, Φοινικούντα, Μεθώνη	45
ΠΥΛΙΑ -> Αναφορά	47
Κυπαρισσία	51
Συγκριτικά πλεονεκτήματα τουριστικής ανάπτυξης της Μεσσηνίας ...	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55

**ZEICHENERKLÄRUNG DER KARTE
ΥΠΟΜΝΗΜΑ • KEY TO THE MAP**

	Επαρχιακή οριογράμμη Administrative district boundary		Νομός ποταμός River
	Πόλη City		Απόσταση προς θάλασσα Distance to sea
	Λόφος Town		Απόσταση προς Κωνσταντινούπολη Distance to Constantinople
	Χωριό Village		Πληθυσμός Population
	Σιδηροδρομική γραμμή Railway		Πυκνότητα πληθυσμού Population density
	Οδός Road		Αμμουδιά Beach
	Απόσταση προς θάλασσα Distance to sea		Αναψυχαστικό θέρετρο Sea resort
	Απόσταση προς Κωνσταντινούπολη Distance to Constantinople		Μνημείο Monument
	Απόσταση προς Κωνσταντινούπολη Distance to Constantinople		Μουσείο Museum
	Απόσταση προς Κωνσταντινούπολη Distance to Constantinople		Σχολείο School
	Απόσταση προς Κωνσταντινούπολη Distance to Constantinople		Σταθμός Railway station
	Απόσταση προς Κωνσταντινούπολη Distance to Constantinople		Σταθμός Railway station

Χάρτης Νομού Μεσσηνίας

Γενικά για την Μεσσηνία:

Βαθιά τα αποτυπώματα της Ιστορίας, από τη Μυθολογία, έως και τη σύγχρονη εποχή, έχουν αφήσει τα σημάδια τους στη Μεσσηνιακή Γη.

Ο Πολυκάων γιος του βασιλιά της Λελεγίας, παντρεύτηκε τη Μεσσήνη, κόρη του άρχοντα του Άργους Τρίοπα Φαρβάντα. Η Μεσσήνη τον έπεισε να εισβάλλουν και να εγκατασταθούν στη Μεσσηνία.

Το 146 π.Χ., η Μεσσηνία γίνεται Ρωμαϊκή επαρχία, ενώ από το 1204 μ.Χ. ξεκινάει η Μεσσαιωνική ιστορία της σαν κέντρο της Φραγκοκρατίας και επαρχία των Βιλλαρδουνίων έως το 1460, που μετά την άλωση του Βυζαντίου υποτάχθηκε στους Τούρκους έως τις 23 Μαρτίου 1821, που ελευθερώθηκε η Καλαμάτα και κηρύχθηκε στο εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων η Ελληνική Επανάσταση κατά των Τούρκων.

Γεωγραφικά στοιχεία για τη Μεσσηνία:

A -> ΕΚΤΑΣΗ

Η συνολική επιφάνειά της ανέρχεται στα 2.988 τ.χλμ. και καταλαμβάνει το 14% της Πελοποννήσου και σε πανελλαδική κάλυψη το 2,27% της Χώρας.

B -> ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Διακρίνεται σε Ορεινές περιοχές που η έκτασή τους φτάνει τα 1.115 τ.χλμ. ποσοστό 37,3% σε Ημιορεινές περιοχές με 785 τ.χλμ και ποσοστό 26,3% και σε πεδινές περιοχές με έκταση 1.088 τ.χλμ. και ποσοστό 36,4% .

ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Η Γεωργική γη καλύπτει το 45,4% της συνολικής έκτασης, οι Βοσκότοποι το 27,1%. Τα Δάση/δασ. εκτάσεις το 19,6% τα Εσωτερικά ύδατα το 1,9% και οι Οικισμοί το 3,1% όπως επίσης και οι Λοιπές χρήσεις το 2,9%.

Γ -> ΧΑΡΑΚΤ/ΚΑ

Είναι Γεωργική, Κτηνοτροφική, Βιομηχανική, Βιοτεχνική και προπαντός Τουριστική.

Δ -> ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ

Διοικητικά χωρίζεται σε 4 επαρχίες :
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ - ΜΕΣΣΗΝΗΣ - ΠΥΛΙΑΣ -
- ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ .

Ειδικότερα , ο ΑΣΤΙΚΟΣ πληθυσμός ανέρχεται σε 43.235 κατοίκους , ο ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ σε 27.775 ο ΑΓΡΟΠΙΚΟΣ σε 88.810 με συνολικό αριθμό κατοίκων 159.820 . Με απογραφή που είχε γίνει στην Καλαμάτα το 1981, οι κάτοικοί της έφθαναν τους 50.000 .

Ε -> ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ

Σαν πόλη η Καλαμάτα είναι η 6η μεγαλύτερη πόλη της Χώρας. Το κεντρικό λιμάνι της Καλαμάτας είναι το 9ο μεγαλύτερο με έκταση 0,45 τ.χλμ. και το διάσημο βουνό της ο Ταύγετος , είναι το 12ο υψηλότερο της Χώρας με υψόμετρο 2.404 μ.

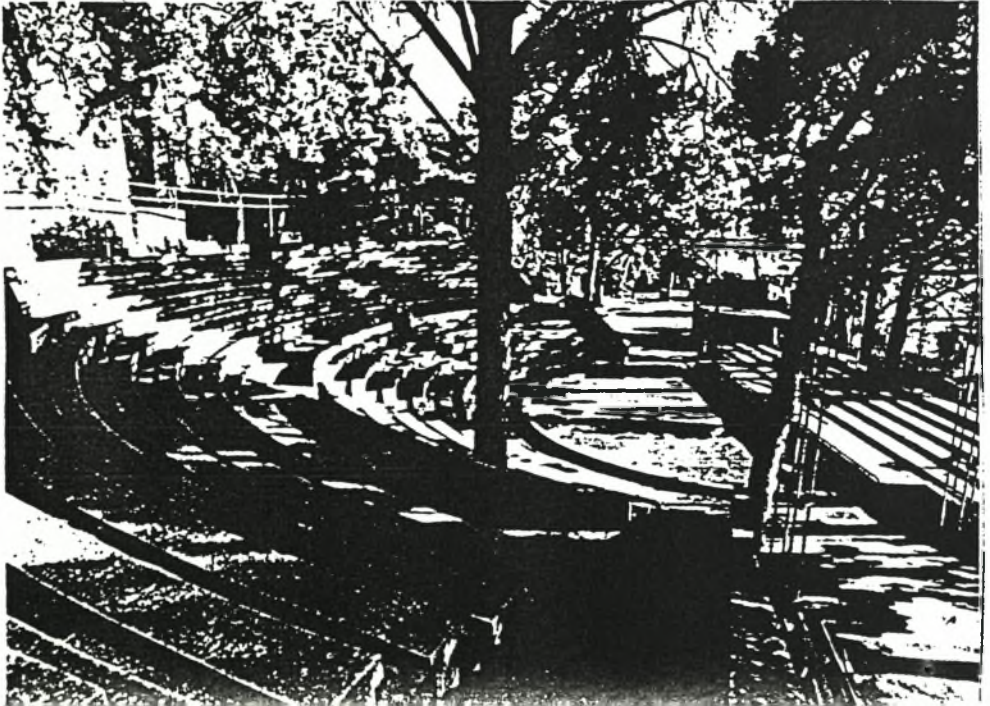
Ζ -> ΓΕΩΔΗΤΙΚΑ

Η μέση ετήσια θερμοκρασία του νομού ανέρχεται στους 10 βαθμούς Κελσίου το Χειμώνα και στους 28 βαθμούς Κελσίου το Καλοκαίρι . Η μέση σχετική υγρασία ανέρχεται στο 69 % , με μέση βροχόπτωση 92 ημέρες ετησίως και με μέση ηλιοφάνεια στη 2η Ζώνη 65 - 70 % (Ο μεγαλύτερος στη Χώρα μετά τη Μυτιλήνη) .

Η -> ΚΛΙΜΑ

Το κλίμα της Μεσσηνίας είναι ήπιο και σχετικά ξηρό . Ανήκει στον 37ο παράλληλο όπου ανήκουν επίσης το Los Angeles και το Miami στην Αμερική .

Κάστρο Καλαμάτας. Το θέατρο όπου γίνονται διάφορες εκδηλώσεις.

Η τουριστική κατάσταση στη Μεσσηνία την προηγούμενη δεκαετία - Προβλήματα τουριστικής ανάπτυξης.

Το τουριστικό ρεύμα την περίοδο 1980-1987 ήταν περιορισμένο όσον αφορά το είδος των τουριστών και τον αριθμό αυτών. Τα γεγονότα των σεισμών του 1986 είχαν ανατρεπτικό χαρακτήρα για την ανάπτυξη τουριστικώς, ολόκληρης της Μεσσηνίας. Οι ζημιές που υπέστη η πρωτεύουσα του νομού, αλλά και πολλά αξιοθέατα μείζονος τουριστικού ενδιαφέροντος, καθυστέρησαν πάρα πολλά έργα που ο σκοπός τους ήταν να διευκολύνουν την πρόσβαση προς τον νομό, να βελτιώσουν τις ήδη υπάρχουσες υπηρεσίες (κοινωνικές-τουριστικές) αλλά και τη δημιουργία νέων επενδύσεων σε διάφορους τομείς και κυρίως στον τουριστικό τομέα.

Έτσι η υφιστάμενη δυναμικότητα σε κλίνες του Νομού καλύπτεται κύρια από Παραξενοδοχειακά καταλύματα μικρού μεγέθους λόγω του ότι αρκετές ξενοδοχειακές μονάδες έχουν υποστεί ζημιές από τους σεισμούς και έτσι αρχίζει να ανθεί η Παραξενοδοχεια με τις γνωστές της συνέπειες (χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών, δεν υπάρχει έλεγχος ως προς τις προδιαγραφές των δωματίων που έχει θέσει ο Ε.Ο.Τ. κ.λπ.).

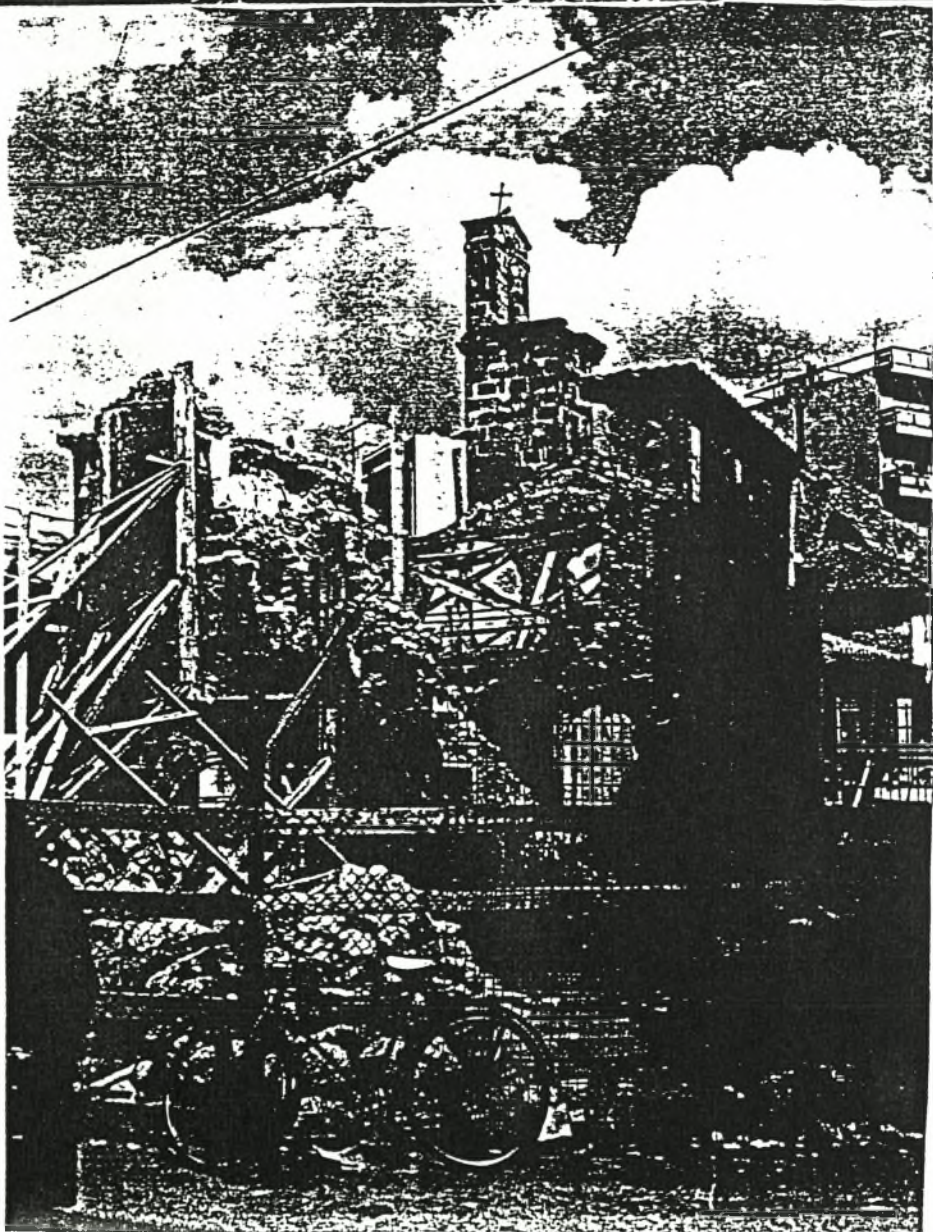
Επίσης, το παραγώμενο τουριστικό προϊόν του Νομού βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα. Ιδιαίτερα οι τομείς ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ-ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ-ΜΙΚΡΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (περίπου 30 ημέρες για την Καλαμάτα, 70 για την Μάνη και λιγότερο για τις άλλες τουριστικές περιοχές του Νομού), δεν βρίσκονται σε επιθυμητά επίπεδα λόγω των παραπάνω αιτιών που αναφέραμε, ενώ επίσης ξεχάσαμε να αναφέρουμε και την ανύπαρκτη τουριστική εκπαίδευση στο προσωπικό αλλά και στους επιχειρηματίες.

Ακόμη η συσσώρευση πολλών επαγγελματιών που εκπέμπουν ηχορύπανση στο κέντρο της πρωτεύουσας του νομού, ήταν ένας σημαντικός λόγος απομονώσεως του κέντρου της πόλης και η μόνη διέξοδος για κατοίκους και τουρίστες ήταν η παραλιακή ζώνη της πρωτεύουσας.

Το λιμάνι της Καλαμάτας δεν εξυπηρετούσε καμία ακτοπολιτική σύνδεση με κάποιο άλλο μέρος (ΚΥΘΗΡΑ, ΚΡΗΤΗ) με συνέπεια πέρα από τις εμπορικές διαμετακομίσεις να μένει ανεκμετάλλευτο. Η εναέρια μεταφορά μάλλον κάθε άλλο παρά συμφέρουσα ήταν αφού το αεροπορικό εισιτήριο ήταν πολύ ακριβό και η μόνη γραμμή που εξυπηρετούσε ήταν Καλαμάτα-Αθήνα, Αθήνα-Καλαμάτα και με κάποιες έκτακτες αφίξεις για ένα οργανωμένο παραθεριστικό κέντρο μπορούμε να πούμε ότι γινόταν άφιξη τουριστών στον Νομό.

Μεγάλη τόνωση για την Μεσσηνία θα είναι ο μεγάλος οδικός άξονας Κορίνθου-Τρίπολης-Καλαμάτας. Ο νέος Αυτοκινητόδρομος θα αντικαταστήσει την υπάρχουσα Εθνική Οδό Κορίνθου-Τρίπολης μέσω Άργους, που είναι ανεπαρκής από κάθε άποψη (κυκλοφοριακή ικανότητα, ασφάλεια, συντομία). Ο νέος Αυτοκινητόδρομος με τη σήραγγα του Αρτεμισίου μήκους 1356 μ. παρακάμπτει τους βορειανατολικά της Τρίπολης

Μια πρώτη
εικόνα μετά
τον σεισμό του
1986.

ορεινούς όγκους μειώνοντας την απόσταση Κορίνθου - Τρίπολης από 115 χλμ. σε 75 χλμ. Η συνολική δαπάνη του έργου εκτιμάται στα 23 δισ. δρχ. περίπου και δόθηκε στην κυκλοφορία στα τέλη του 1989.

---

* ΚΑΛΑΜΑΤΑ *

Η Αρχόντισσα του Μεσσηνιακού κόλπου..... Η Καλαμάτα του καλαματιανού χορού και του μεταξωτού μαντηλιού. Η Καλαμάτα των εύγευστων μαύρων ελιών, των μελάτων σύκων και του ξακουστού παστελιού. Η Μεσσηνιακή πρωτεύουσα, από τη μια πλευρά της βρέχεται από τον καταγάλανο Μεσσηνιακό κόλπο ενώ στην άλλη δεσπόζει το όρος Καλάθι, με το χωριο *Κατω Βεργα*, σκαρφαλωμένο στη δυτική πλαγια σαν *Μπαλκόνι στον Μεσσηνιακό*.

Στους Ομηρικούς χρόνους λεγότανε ΦΑΡΑΙ και αργότερα πήρε το σημερινό όνομά της από μια εικόνα της Παναγίας με πολύ όμορφα μάτια - Καλά Μάτια - που βρέθηκε στο Βυζαντινό ναίσκο στα βορινά του Κάστρου της Καλαμάτας. Στα Βυζαντινά χρόνια υπήρξε το σημαντικότερο κέντρο του Μεσαιωνικού πολιτισμού, ενώ από εδώ ξεκίνησε η νικηφόρα Ελληνική Επανάσταση του 1821 στο εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων, που σώζεται στο κέντρο της παλαιάς αγοράς και χτίστηκε το έτος 1150. Με το σεισμό του 1986 καταστράφηκε σχεδόν ολοσχερώς αλλά η αναστήλωσή του ήταν άμεση από τα συνεργεία αποκατάστασης των ζημιών. Πάνω από την πόλη δεσπόζει το κάστρο που έκτισε το 1208 ο Γουλιέλμος Βιλλαρδουίνος.

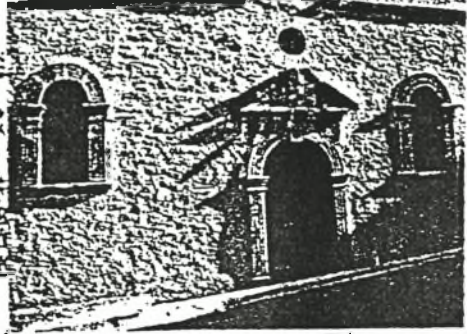
Στη βόρεια πλευρά του κάστρου σώζεται μικρός βυζαντινός ναός που ήταν αφιερωμένος στην Παναγία την Καλομάτα. Κάτω από το κάστρο απλώνεται η παλιά πόλη. Εκεί και ο βυζαντινός ναός της Υπαπαντής του Χριστού του 19ου αιώνα, βυζαντινού ρυθμού, με την παλιά εικόνα της Παναγίας που θεωρείται θαυματουργή.

Η γιορτή της, στις 2 Φεβρουαρίου, είναι η επίσημη γιορτή της Καλαμάτας. Επίσης θα λέγαμε ότι το Καλαματιανό Μαντίλι είναι η ταυτότητα της πόλης. Με το μετάξι και τη μεταξουφαντική τέχνη ασχολήθηκαν οι πρώτες μοναχές του μοναστηρίου ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ & ΑΓΙΑΣ ΕΛΕΝΗΣ που πρωτοεγκαταστάθηκαν σε έναν οικισμό, που έχτισε το 1795 ο π. Γεράσιμος στην αυλή του πατρικού του σπιτιού, που βρισκόταν λίγο πίσω του ναού του Αγίου Κωνσταντίνου.

Στην Καλαμάτα η επεξεργασία του μεταξίου φαίνεται ότι είχε αναπτυχθεί πολύ πιο μπροστά από την επανάσταση. Οι Μοναχές τελειοποίησαν την τέχνη, όταν εκτοπίστηκαν στην Κωνσταντινούπολη, ανάμεσα στο 1813 και 1814. Εκεί, οι γερόντισσες υποχρεώθηκαν να δουλέψουν κοντά σε έμπειρες τεχνίτριες, τη μεταξουφαντική τέχνη. Γυρίζοντας πίσω στην Καλαμάτα, έφεραν μαζί τους ένα θησαυρό, τα μυστικά της υφαντικής των μεταξωτών.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

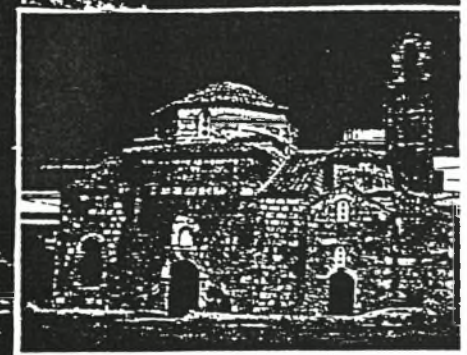

Μονή του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης. Church of Agios Constantinos ke Eleni.

Η δοξολογία στον περίβολο του Ιερού Ναού των Αγίων Αποστόλων στην Καλαμάτα (23-3-1994) όπου οι ιερείς ευλόγησαν τις σημαίες και τους Αγωνιστές κατά την έναρξη του αγώνα. (Καλαμάτα: Μουσείο Μπενάκη).

Ορθόδοξος Ναός της Υπαπαντής του Σωτήρος στην Καλαμάτα.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ: Ο Βυζαντινός ναός των Αγίων Αποστόλων στην Καλαμάτα οικοδομήθηκε το 1317 από τον αυτοκράτορα Ανδρόνικο. Εδώ την 23 Μαρτίου 1821 ετελέσθη η πρώτη δοξολογία σε ελεύθερο ελληνικό έδαφος-κρατος μετά από 400 χρόνια σκληρής σκλαβιάς.

Ο ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ στην προσπάθειά του να κάνει πιο όμορφη την πρωτεύουσα της ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ και πιο άνετη τη ζωή των κατοίκων της, πριν βεβαίως γίνει ο σεισμός του 1986, πραγματοποίησε κάποια έργα που αποδείχθηκαν σωτήρια για την πόλη και τους κατοίκους της.

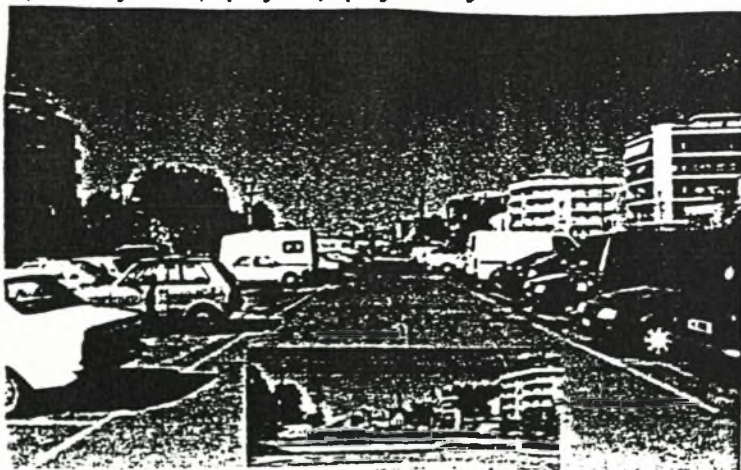
Ένα πολύ ουσιαστικό έργο η ΝΕΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.

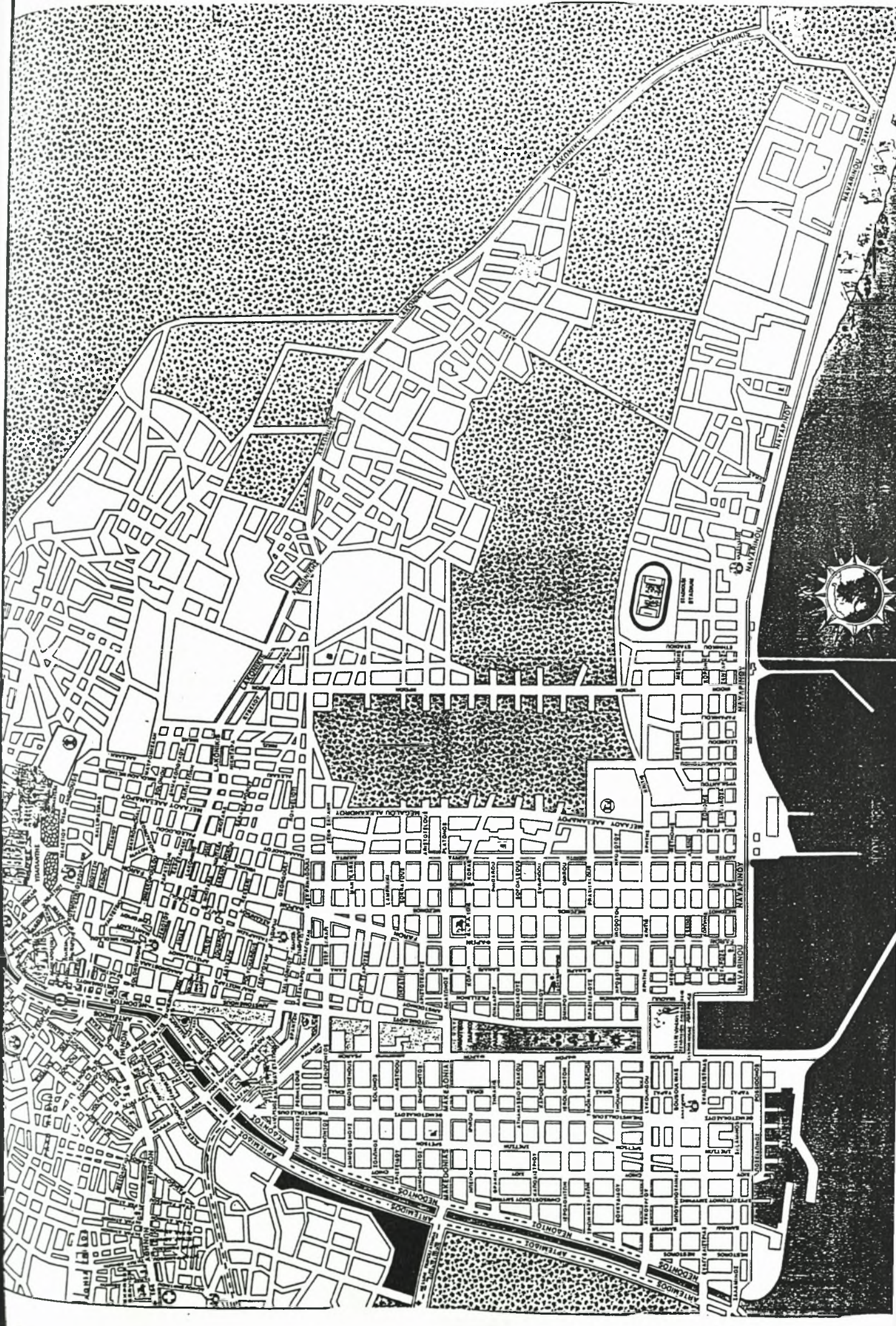
Με τη δημιουργία ενός συγκροτήματος κτιρίων στην βορειοδυτική πλευρά της πόλης, απέναντι από το ιστορικό κάστρο της πόλης επιτεύχθηκαν:

∴) Η αποσυμφόρηση του ιστορικού κέντρου της πόλης όπου στεγαζόταν η κεντρική αγορά της πόλης και έτσι η διάσωσή του από την περιβαλλοντική και ηχητική ρύπανση κατέστη κατα ένα μεγάλο βαθμό δυνατή. Η πρόσβαση για τους τουρίστες αλλά και τους κατοίκους της περιοχής, στα γραφικά σοκάκια της παλιάς Καλαμάτας έγινε πιο εύκολη και ευχάριστη.

∴∴) Το συγκρότημα των κτιρίων της Νέας Αγοράς χωρίστηκε σε 3 τμήματα. Το πρώτο περιλαμβάνει την Κρεαταγορά - Ψαραγορά, το δεύτερο την Πτηνοτροφία - Κτηνοτροφία και τέλος το τρίτο την Φρουταγορά - Super Markets. Έτσι η προσπέλαση για τους επισκέπτες στο τμήμα που θέλουν είναι πολύ εύκολη διότι μπροστά από κάθε τμήμα υπάρχει μεγάλο ΠΑΡΚΙΝΓΚ για πολλά αυτοκίνητα ενώ επίσης, πολλοί τουρίστες την επισκέπτονται όταν πραγματοποιείται Λαϊκή Αγορά (ΤΕΤΑΡΤΗ, ΣΑΒΒΑΤΟ) για να θαυμάσουν και τα διάφορα παραδοσιακά αντικείμενα που πωλούνται.

Ένα δεύτερο σημαντικό έργο στο κέντρο της πόλης ήταν η κάλυψη με άριστη μελέτη, ενός σημαντικού κομματιού του χειμάρου ΝΕΔΟΝΤΑ, που βρίσκεται στο κέντρο της πόλης για τη δημιουργία ενός μεγάλου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ. Η αρχική σκέψη ήταν για οργανωμένο σταθμό ελεγχόμενης στάθμευσης, αλλά με τα γεγονότα του σεισμού το 1986 μετατράπηκε σε χώρο στέγασης του εμπορικού κέντρου της πόλης εώς ότου αποκαθίστανταν οι ζημιές που είχαν υποστεί τα κτίρια όπου στεγαζόνταν τα καταστήματα. Τελικώς, ετέθη κανονικά σε λειτουργία στις αρχές του 1991 με πολύ ωφέλιμα αποτελέσματα μέχρι σήμερα, ως προς την εξυπηρέτηση των κατοίκων αλλά και των τουριστών, όπου μπορούν να αφήσουν δωρεάν το αυτοκίνητό τους και να μπουν στο εμπορικό κέντρο της Καλαμάτας για τις διάφορες αγορές τους.

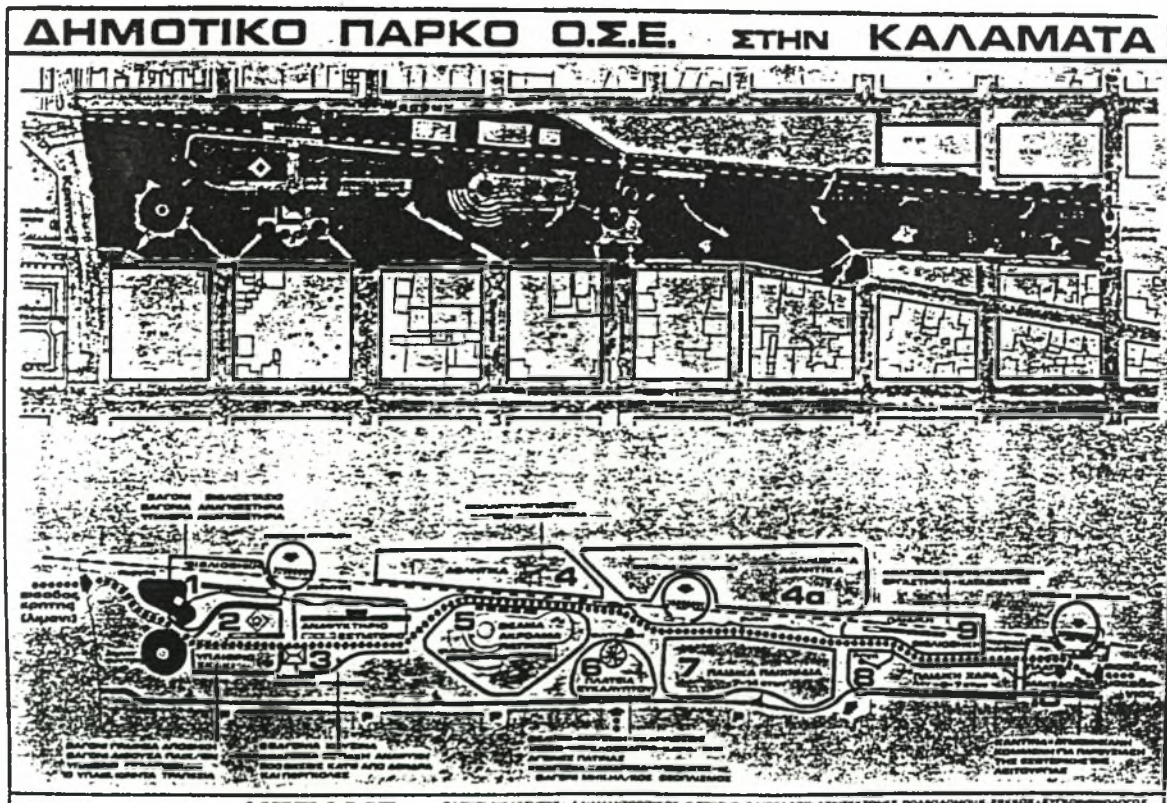

Ένα τρίτο και πολύ αξιολογικό έργο που έγινε στην Καλαμάτα πριν το σεισμό είναι το ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ Ο.Σ.Ε. Είναι συνολικής εκ.τασης 64 στρέμματα, κατασκευασμένο στο κέντρο της πόλης, στο τέλος της οδού Αριστομένους (οδός που διασχίζει το εμπορικό κέντρο της Καλαμάτας) σε έκταση που παραχωρήθηκε από τον Ο.Σ.Ε, στο μεγαλύτερο μέρος του και την Α.Τ.Ε και αποτελεί πραγματικά τον πιο ουσιαστικό πνεύμονα του πυκνοδομημένου τμήματος της πόλης. Προσφέρει την δυνατότητα ξεκούρασης, ψυχαγωγίας αλλά και άθλησης - παιχνιδιού κ.λ.π. τόσο για τους μικρούς όσο και για τους μεγάλους. Προπάντων όμως, αποτελεί ένα από τα κύρια αξιοθέατα της πόλης, διότι φιλοξενεί ένα πανέμορφο ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ.

Πρέπει να αναφέρουμε ότι έχει βραβευθεί από την Ε.Ο.Κ. για τους σιδηρόδρομους του ενώ επίσης αξίζει να δωθούν συγχαρητήρια στο Δήμο Καλαμάτας για την προσπάθεια του να αξιοποιήσει στο έπακρο τις δυνατότητες του πάρκου. Η εξυπηρέτηση με βαγόνια πάνω σε νεκρές γραμμές, παρέχει εξαιρετική ευελιξία και ελαστικότητα στη διάρθρωση των δραστηριοτήτων μέσα στο χώρο και στον χρόνο. Για παράδειγμα κάποια βαγόνια στεγάζουν τραπέζια με σκακιέρες όπου οι οπαδοί του είδους να περάσουν ευχάριστα τον ελεύθερο χρόνο τους ενώ έχουν τη δυνατότητα να φιλοξενήσουν μια πανελλήνια οργάνωση με ευεργετικές επιπτώσεις στην προβολή της πόλης. Ένα άλλο παράδειγμα είναι αυτό της Φωτογραφικής Λέσχης Καλαμάτας, όπου της έχουν παραχωρηθεί κάποια βαγόνια για θεωρητική διδασκαλία της τέχνης της φωτογραφίας, εμφάνιση, αλλά και έκθεσης φωτογραφιών από επαγγελματίες και ερασιτέχνες φίλους της φωτογραφίας, που σε συνδυασμό με τον σιδηροδρομικό σταθμό που έχει γίνει ένα πολύ όμορφο αναψυκτήριο, αποτελούν ένα

πολύ αξιόλογο σημείο επίσκεψής τους, από τους κατοίκους και τους τουρίστες της πόλης.

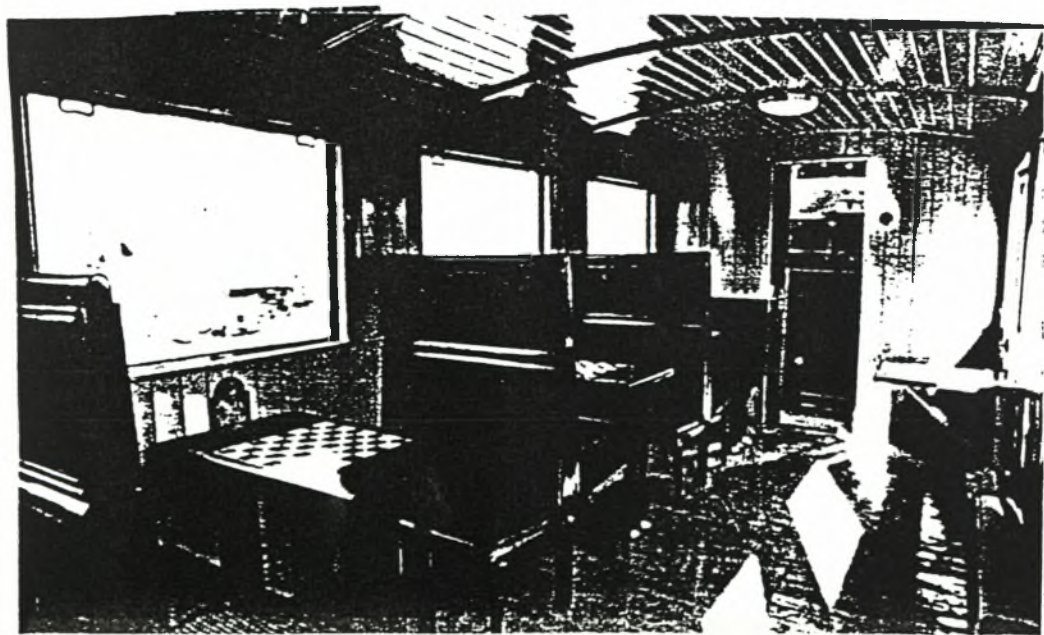
Κλείνοντας την αναφορά για το πάρκο, πριν το σεισμό είχε γίνει μια μελέτη για την δρομολόγηση πάνω στην κεντρική σιδηροδρομική γραμμή που διασχίζει το πάρκο και το συνδέει με το Κεντρικό Λιμάνι, Μαρίνα Καλαμάτας και το κέντρο της, ενός Μικρού Τραίνου (σαν π.χ. αυτό που υπήρχε στο Πήλιο) και που θα πετύχαινε 2 πράγματα:

- Θα έδινε στο άλσος πιο έντονα την ατμόσφαιρα που ζητούσε ο Δήμος, προσθέτωντας τη γοητεία που έχουν παρόμοιοι μικροί συρμοί (για μικρούς και μεγάλους), σε πάρκα και χώρους εκθέσεων σε άλλες χώρες,
- Θα βελτίωνε σημαντικά τη δυνατότητα συγκοινωνιακής πρόσβασης στο άλσος.

Οι διαδρομές που είχαν προταθεί ήταν:

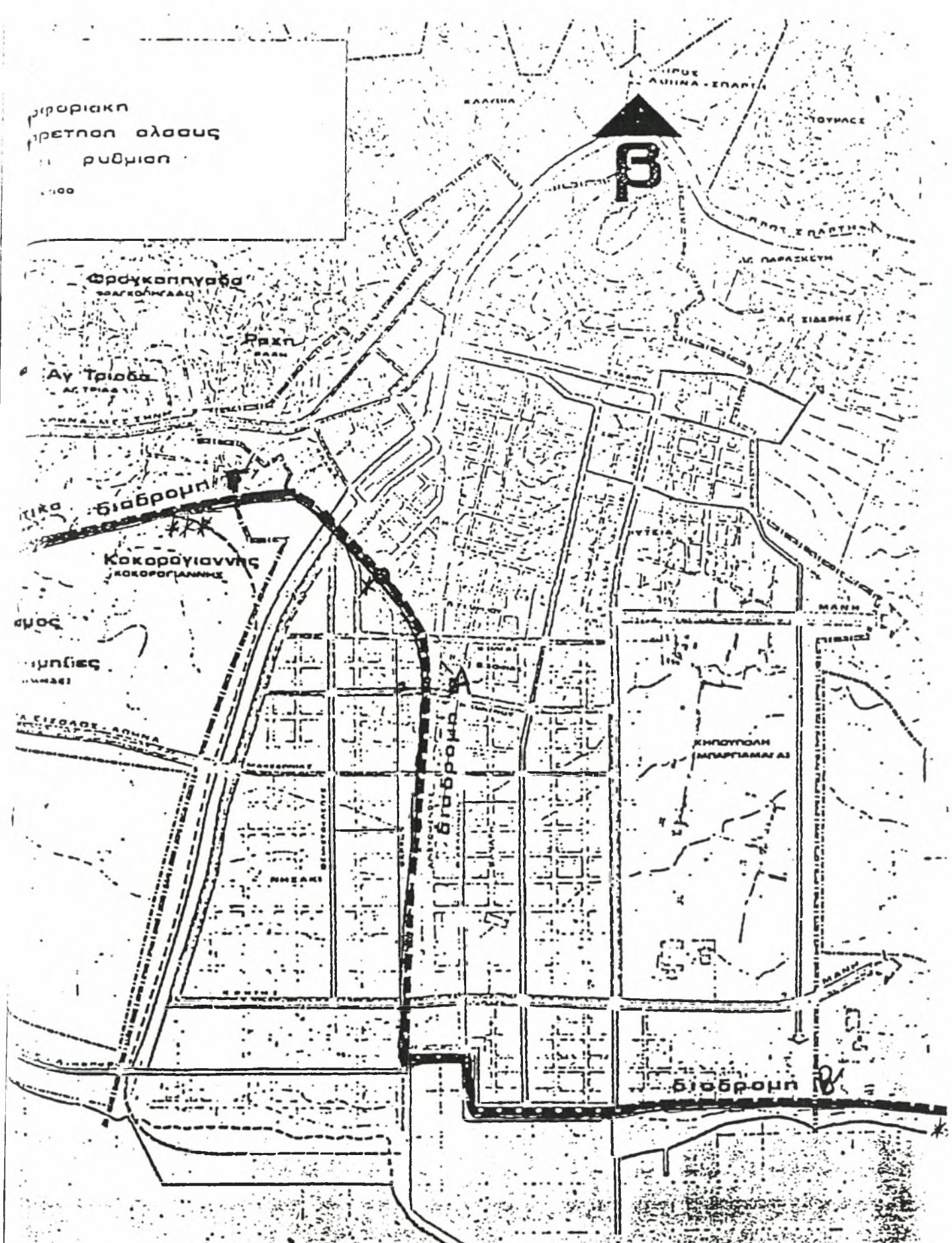
- * Στην πρώτη διαδρομή δε θα χρειαζόταν σχεδόν καμία επένδυση. Το τραινάκι θα συνδεόταν με τον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό της πόλης και θα κάλυπτε μια απόσταση έως το άλσος μήκους 1.300 μ.
- ** Η δεύτερη διαδρομή θα συνέχιζε από το άλσος προς τα ανατολικά για να εξυπηρετήσει τη ζώνη αναψυχής και τουρισμού κατα μήκος της παραλίας καλύπτοντας απόσταση 3.000 μ.
- *** Η τρίτη διαδρομή θα μπορούσε να συνδέσει το άλσος και την παραλία με τη βιοτεχνική ζώνη της πόλης χρησιμοποιώντας τις υφιστάμενες σιδηροτροχιές, σε μήκος 2.000 μ.

Τελικά με τα γεγονότα του σεισμού δεν πραγματοποιήθηκε, αλλά με πρόσφατη τροποποίηση της μελέτης και έναρξη τη σιδηροδρομικής γραμμής από το ιστορικό κέντρο της πόλης, έως το τέρμα της κεντρικής παραλιακής οδού θα δρομολογηθεί ΤΡΑΜ που θα διασχίζει το άλσος και το συνολικό κόστος του έργου ανέρχεται στο 1,8 δισεκ. δρχ. Το βέβαιο είναι ότι όταν θα τεθεί σε λειτουργία θα καταλήξει τους επισκέπτες αλλά και τους κατοίκους της Καλαμάτας.

*Αποψη από το εσωτερικό βαγονιού.

Προβλεπόμενη
απόρριψη
σε ρυθμίση

* Αρδεύτρια (Α') διαδρομής
 ** Τέλος (Β'))
 *** Τρίτη διαδρομή (Γ')

το τραίνακι

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Α. ΕΘΝΙΚΟ 5ΕΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Πρόγραμμα Ανασυγκρότησης Νομού Μεσσηνίας

(Ποσά σε εκατ. δρχ.)

Όνομασία Έργου	Φορέας/Πηγή Χρηματοδότησης	Φορέας Υλοποίησης	Εκτιμ. Προϋπ.	Κατανομή Δαπανών					Υπό-λοισμ.
				Μέχρι 31.5.88	1.6-31.12 1988	1989	1990	1991	
Βαποκία			41.400	5.764	3.868	6.360	5.613	3.917	15.878
Επιδότηση Κρατική Αρωγή	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΥΠΕΧΩΔΕ	7.000	946	1.882	2.500	1.500	172	—
Επιδότηση Δανείων	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΥΠΕΧΩΔΕ	25.000	22	400	1.000	1.200	1.500	15.878
Επιδότηση Λειτουργικές Δαπάνες	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΥΠΕΧΩΔΕ	500	30	150	150	100	70	—
Προσωρινή Στέγαση	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΔΗΜΟΣ	4.500	3.823	267	210	150	50	—
Ατεδαφίσεις	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΔΗΜΟΣ	400	296	104	—	—	—	—
Μεταφορά Στρατοπέδου	ΥΠΕΘΑ/ΠΔΕ	ΥΠΕΘΑ	1.350	37	500	500	313	—	—
Διατηρητέα Κτήρια (μελέτες, αγορά κτ.)	ΥΠΠΟ/ΠΔΕ	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΥΠΠΟ/ΔΗΜΟΣ	600	—	90	200	200	110	—
Διατηρητέα Στρατοπέδου	ΥΠΠΕ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	250	—	—	100	150	—	—
Κοινωνικό Πρόγραμμα ΟΕΚ (500 κατοικίες)	ΟΕΚ/Πρόγρ. ΟΕΚ	ΟΕΚ	4.500	610	275	1.200	1.200	1.215	—
Κοινωνικό Πρόγραμμα Δήμου (300 κατοικίες)	ΔΗΜΟΣ/Πρόγρ. ΔΗΜΟΥ	ΔΗΜΟΣ	2.300	—	200	500	800	800	—
Κλιμακωτικές Ρυθμίσεις			4.900	240	640	1.050	1.500	1.470	—
Παλίσια, ρυμοτομήσεις κλπ στο φερόμενο πολεοδομικό σχέδιο	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	650	—	400	250	—	—	—
Ανοίξεις βασικών δρόμων (+Αρτέμιδος)	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	1.000	220	180	300	300	—	—
Αύλη Νέδοντα, Αναπλ. Κεντρικού Πάρκου και Ιστορικού Κέντρου	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	1.000	20	60	150	400	370	—
Απομόρφωση παραλιακής ζώνης (3 χλμ.)	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	250	—	—	50	100	100	—
Έργα υποδομής επέκτασης σχεδίου	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ/ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΣ	2.000	—	—	300	700	1.000	—
Αγορά Κτήρια			3.105	129,5	421,5	783	600	671	500
Κοινωνικό Μέγαρο	ΤΑΧΔΙΚ/ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΤΑΧΔΙΚ	1.100	44	135	250	300	371	—
Παλιό Διατηρητέα (Ναοί, Μουσεία κλπ)	ΥΠΠΟ/ΠΔΕ	ΥΠΠΟ	1.500	—	100	300	300	300	500
Κοινωνικό Κέντρο	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	300	67	100	133	—	—	—
Παλιό ΚΑΚ	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	155	—	55	100	—	—	—
Κατασκευή Αμυναρχείου	ΥΠΠΟ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	50	18,5	31,5	—	—	—	—

Περιγραφή Έργου	Φορέας/Πηγή Χρηματοδότησης	Φορέας Υλοποίησης	Εκτιμ. Προυπ.	Κατανομή Δαπανών					Υπο-λοιπο.
				Μέχρι 31.5.88	1.6-31.12 1988	1989	1990	1991	
Προνοια			8.080	22	201	1.027	1.570	2.260	3.000
Νοσομείο (κτιριακά+ιατρικός εξοπλ.)	ΥΠΥΓΠΚΑ/ΠΔΕ/Δωρεές	ΥΠΥΓΠΚΑ	6.000	—	—	500	1.000	1.500	3.000
Επέκταση Νοσοκομείου Κυπαρισσίας	ΥΠΥΓΠΚΑ/ΠΔΕ	ΥΠΥΓΠΚΑ	300	—	—	80	100	120	—
Επισκευή υφισταμένου Νοσοκομείου	ΥΠΕΧΩΔΕ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	100	21.5	78.5	—	—	—	—
Καθ. Περιθ. ανιάτων. Φιλιατρών	ΥΠΥΓΠΚΑ/ΠΔΕ	ΥΠΥΓΠΚΑ	900	—	30	200	300	370	—
Περιφ. Ιατρεία & Κ.Υ. Πύλου	ΥΠΥΓΠΚΑ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	230	0.5	92.5	137	—	—	—
			(370)						
Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	ΥΠΥΓΠΚΑ/ΠΔΕ	ΥΠΥΓΠΚΑ	500	—	—	100	150	250	—
Γεν. Ιατρείο Ανατ. Πόλης	ΥΠΥΓΠΚΑ/ΠΔΕ	ΥΠΥΓΠΚΑ	50	—	—	10	20	20	—
Επαίδευση			4.530	337	808	1.425	1.130	390	440
Αποπεράτωση ΤΕΙ (Κυκλ. κόμβος, διαθεσιμ. λυμμάτων)	ΥΠΕΠΘ/ΠΔΕ	ΥΠΕΠΘ	180	—	—	70	80	30	—
Βιομηχανική Εστία (300 φοιτητών)	ΥΠΕΠΘ/ΠΔΕ	ΥΠΕΠΘ	500	—	—	50	100	200	150
Επισκευές-Ανακ/σκευές Σχολ. Καλαμάτας	ΟΣΚ/ΠΔΕ	ΟΣΚ	2.150	202	658	730	500	60	—
Απολαοτριώσεις Νέων Σχολικών Κτιρίων	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΔΗΜΟΣ	800	—	—	400	400	—	—
Σχολεία Μεσσήνης, Αρφαρών	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	450	—	—	10	50	100	290
Λοιπά Νομαρχιακά	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	450	135	150	165	—	—	—
Γεωργία			4.680	366	619	1.668	1.121	636	270
Αρδευτικά Έργα (9)	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	2.120	218	188	600	520	460	134
Αρδευτικά Έργα (Νομαρχιακά)	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	500	23	100	207	170	—	—
Πυρηνολειτουργείο Κυπαρισσίας	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	100	—	20	40	40	—	—
			(500)						
Ερευν. Κέντρο Γεωργ. Βιοτεχνολογίας	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	350	—	35	100	100	80	35
Οινοποιείο Α.Σ. ΝΕΣΤΩΡ	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	170	—	—	80	90	—	—
			(850)						
Ψρ. Συσκευασίας Πατάτας	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	255	—	81	174	—	—	—
Δασικά Έργα / Μελέτες	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	480	91	51	76	82	88	92
ΚΕΓΕ / Σπίτι Αγρότη (Μελέτη, Κατασκευή)	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	170	10	30	130	—	—	—
Υψυογεν. Σταθμός Γιάλοβας	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	400	—	80	220	100	—	—
Λοιπά	ΥΠΓΕ/ΠΔΕ	ΥΠΓΕ	135	24	34	41	10	—	—
Βιομηχανία - Ενέργεια			2.750	613	750	810	380	150	47
ΒΙΠΕ Μεγαλά, Σπερχογείας (1.100+200 στρ.)	ΕΤΒΑ	ΕΤΒΑ	1.000	173	30	250	350	150	47
			530	280	90	130	30	—	—
ΒΙΠΑ Καλαμάτας (55+55 στρ.)	ΔΗΜΟΣ/ΥΠΕΧΩΔΕ/ Δάνεια/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	1.100	100	600	400	—	—	—
Γεωργικός Εξηλεκτρισμός	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	120	60	30	30	—	—	—
Τουριστικά			1.660	141	285	534	250	200	250
Μαρίνα Καλαμάτας, Κτήρια	ΕΟΤ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	480	115	165	200	—	—	—
Μαρίνα Πύλου	ΕΟΤ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	500	—	—	100	200	200	—
Αξιοποίηση Πηγών Βρωμονερίου	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	100	6	50	44	—	—	—
			(600)						
Τουριστική Ανάπτυξη Πεταλιδίου	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	130	20	20	90	—	—	—
Αναστήλωση Αρχαίας Μεσσήνης στο Μαυρομάτι Ιθώμης	ΝΟΜΑΡΧΙΑ/ΠΔΕ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	.250	—	—	—	—	—	250
Αγορά / Επισκευή 2 Ξενοδοχείων	ΕΟΤ/ΠΔΕ	ΔΗΜΟΣ	200	—	50	100	50	—	—

Όλα αυτά τα έργα βοήθησαν πάρα πολύ την πρωτεύουσα ως προς την εγκατάσταση των σκηνών και των λυόμενων καταστημάτων μετά τον σεισμό, ενώ επίσης θα πρέπει να τονίσουμε το ιδιαίτερο ενδιαφέρον των αρχών να αλλάξουν ριζικώς την πόλη και να της δώσουν μια πολύ πιο φιλική εικόνα έτσι ώστε και να γίνει πιο άνετη η διαβίωση αλλά και να προβληθεί τουριστικώς. Έτσι, ξεκινούν μια σειρά επενδύσεων με σκοπό την σύντομη και ποιοτική αποκόμιση των κόπων όλων.

Το πρώτο σημαντικό έργο ήταν η λειτουργία ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ που σε πρώτη φάση θα εξυπηρετούσε την πρωτεύουσα του Νομού και σταδιακά αρκετές άλλες περιοχές. Οι στόχοι δύο: ΚΑΘΑΡΗ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑ. Το έργο κατασκευάζεται με αρχική εξυπηρέτηση 20.000 κατοίκων. Αργότερα, στο διάστημα μεταξύ 1991-1994 με προϋπολογισμό 900 εκατομ. δρχ. γίνεται επέκταση στις εγκαταστάσεις του για την εξυπηρέτηση και επιπλέον 40.000 κατοίκων. Τέλος με νέο προϋπολογισμό του 1994 ύψους 700 εκατομ. δρχ. έχει ξεκινήσει η επέκτασή του για την εξυπηρέτηση επιπλέον 60.000 κατοίκων. Έτσι εξασφαλίζεται η ποιότητα ζωής, προστατεύεται το περιβάλλον ενώ επίσης εξυπηρετούνται ο Δήμος Μεσσηνίας και οι παράκτιες Τουριστικές Κοινότητες του Μεσσηνιακού Κόλπου.

Ένα άλλο σημαντικό έργο που έγινε μετά το σεισμό και που αποδίδει σήμερα καρπούς, είναι η δημιουργία ενός ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ στην Καλαμάτα. Είναι συνολικής έκτασης 53 στρέματα και η αρχική του φιλοδοξία ήταν να στεγάσει τους σεισμόπληκτους βιοτέχνες της πόλης. Σήμερα όμως, πολλοί επαγγελματίες (π.χ. με συνεργεία αυτοκινήτων, ξυλουργεία κ.α.) φιλοδοξούν να εγκατασταθούν εκεί, διότι οι ιδιαίτερες του πάρκου είναι αρκετές :

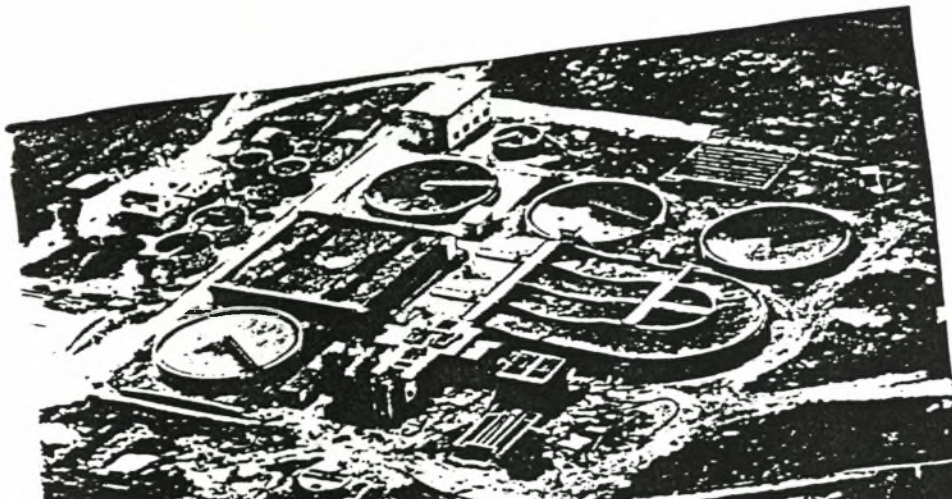
+ Ο χώρος όπου είναι εγκαταστημένο είναι κοντά στην πόλη, ενώ επίσης η πρόσβασή του είναι πολύ εύκολη από την Νέα Είσοδο της πόλης που οδηγεί τους επισκέπτες, ή στο Κέντρο της ή στην Παραλιακή Οδό. Έτσι πολλοί τουρίστες που δε θέλουν να διανυκτερεύσουν στην Καλαμάτα μπορούν εύκολα, να κάνουν έναν έλεγχο στο αυτοκίνητό τους και να συνεχίσουν το ταξίδι τους.

++ Διαθέτει συγκεκριμένα 64 βιοτεχνικές μονάδες, συνολικής ωφέλιμης επιφάνειας 8.500 τ.μ. κάτω από εστεγασμένο χώρο 12.000 τ.μ. Ακόμη, μελετάται η επέκτασή του για την εξυπηρέτηση και άλλων Βιοτεχνών. Το θετικό επίσης είναι η εύκολη τροφοδοσία των επαγγελματιών που στεγάζονται σε αυτό.

+++ Δεν υπάρχει πρόβλημα με την πόλη ως προς την Ηχορύπανση διότι βρίσκεται εκτός κατοικημένης περιοχής.

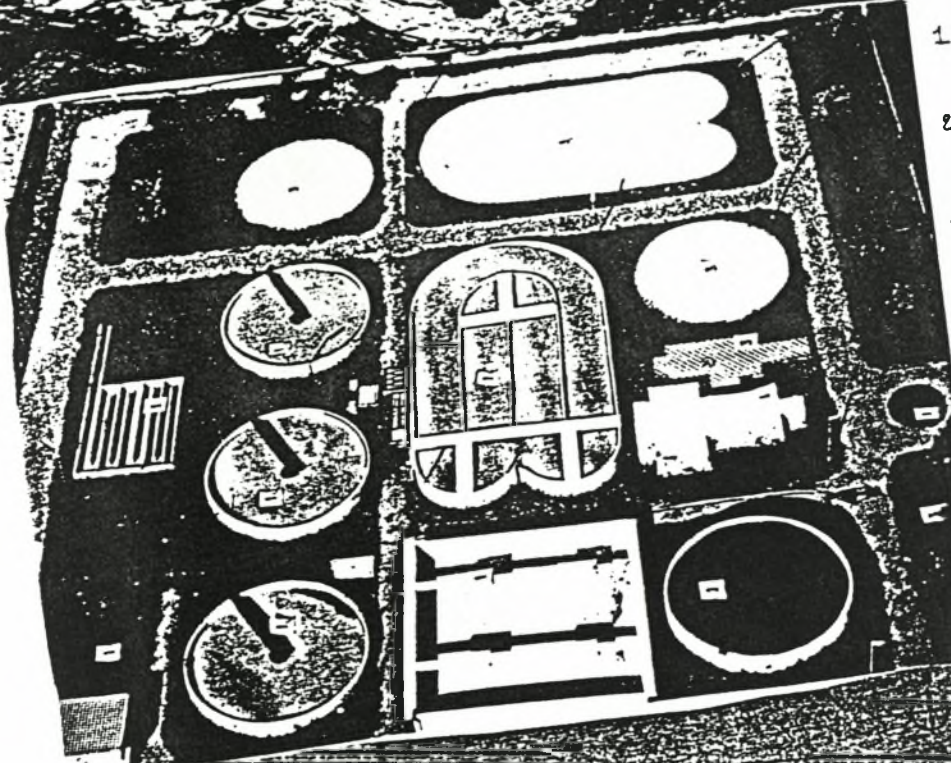
Το έργο εκτελέστηκε μέσα από προγραμματική σύμβαση με τον EOMMEX ενώ επίσης, το πάρκο διαθέτει κέντρο εξυπηρέτησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων της περιοχής και πρότυπα πειραματικά εργαστήρια του EOMMEX.

Ένα άλλο έργο υψίστης σημασίας που πρέπει να αναφέρουμε και που έχει συμβάλει ουσιαστικά στην τουριστική ανάπτυξη της πόλης, είναι η ΝΕΑ ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.

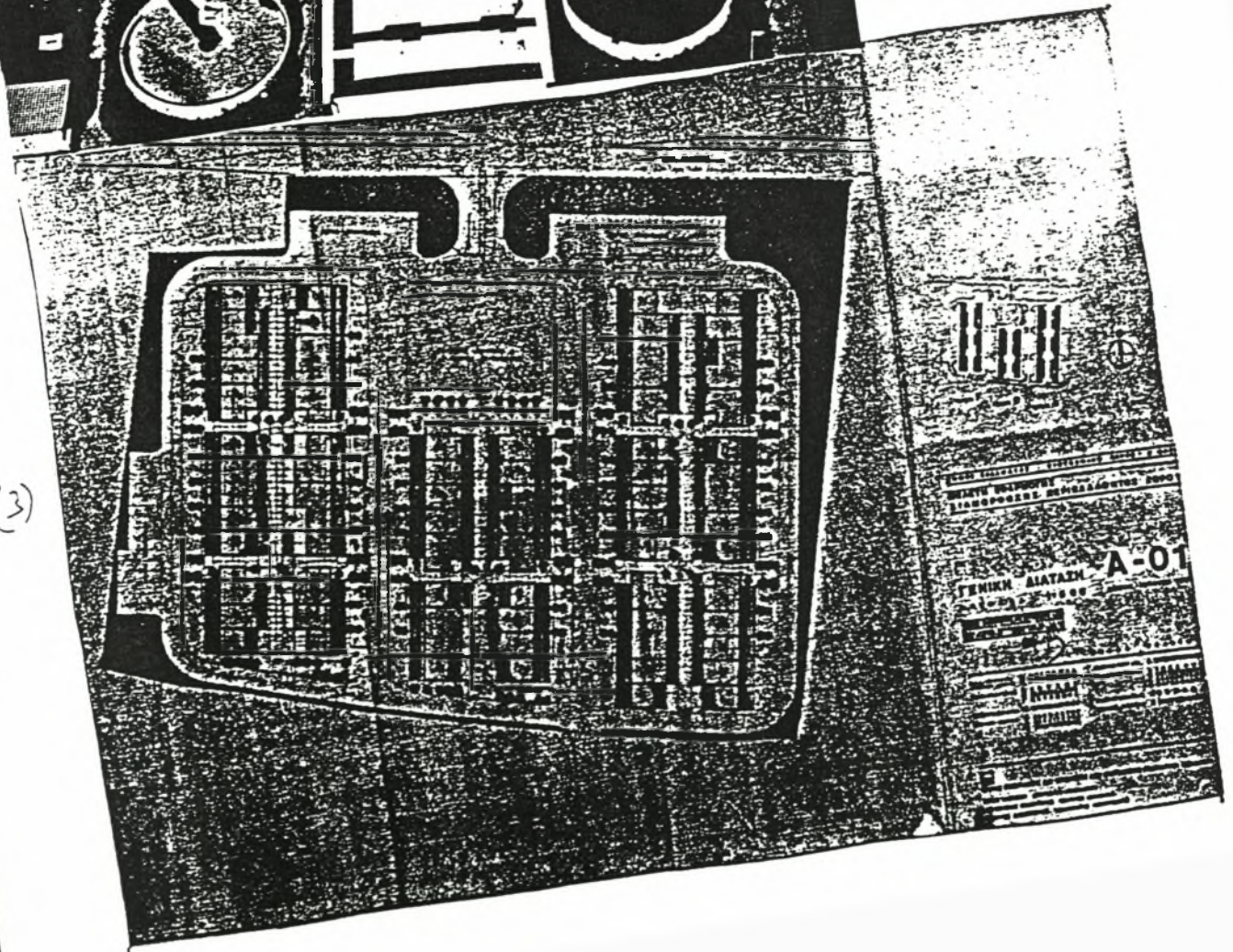

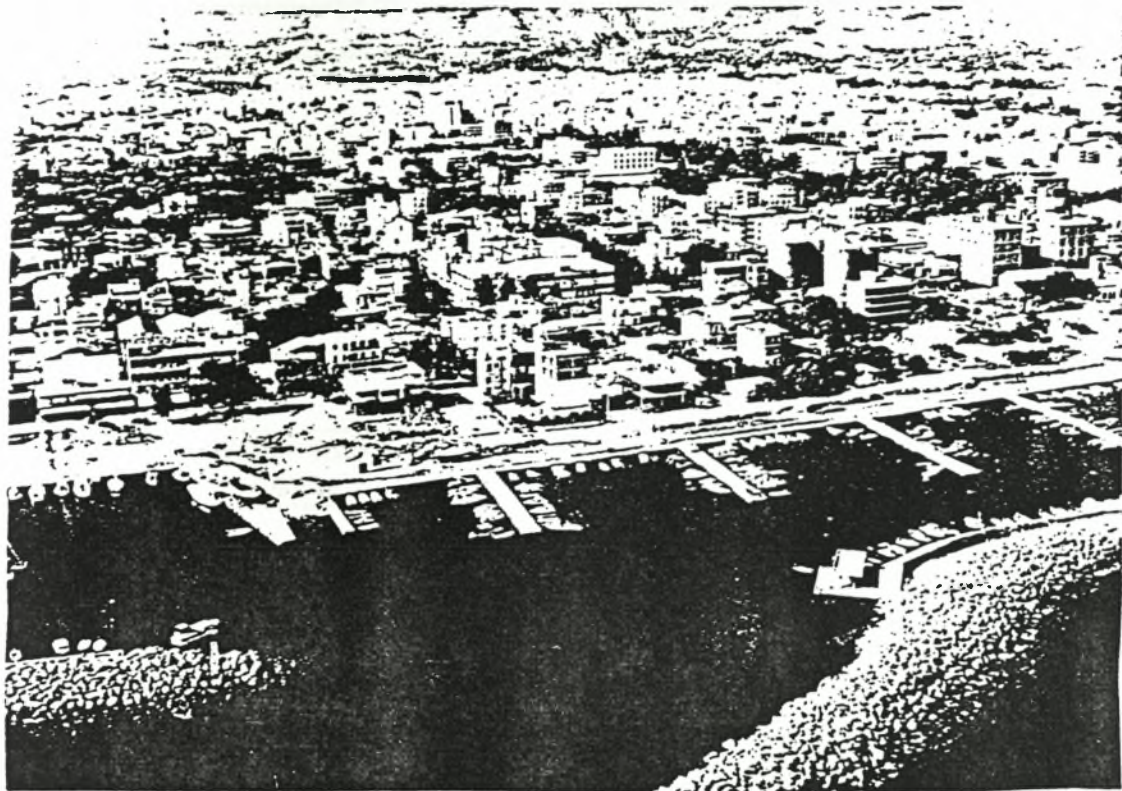
1. Βιολογικός Καθάρσις Καταβάτας
2. Μανέρα που δείχνει την επέκτασή του
3. Εσχέδιο Βιοτεχνικού Πάρκου Καταβάτας

(2)

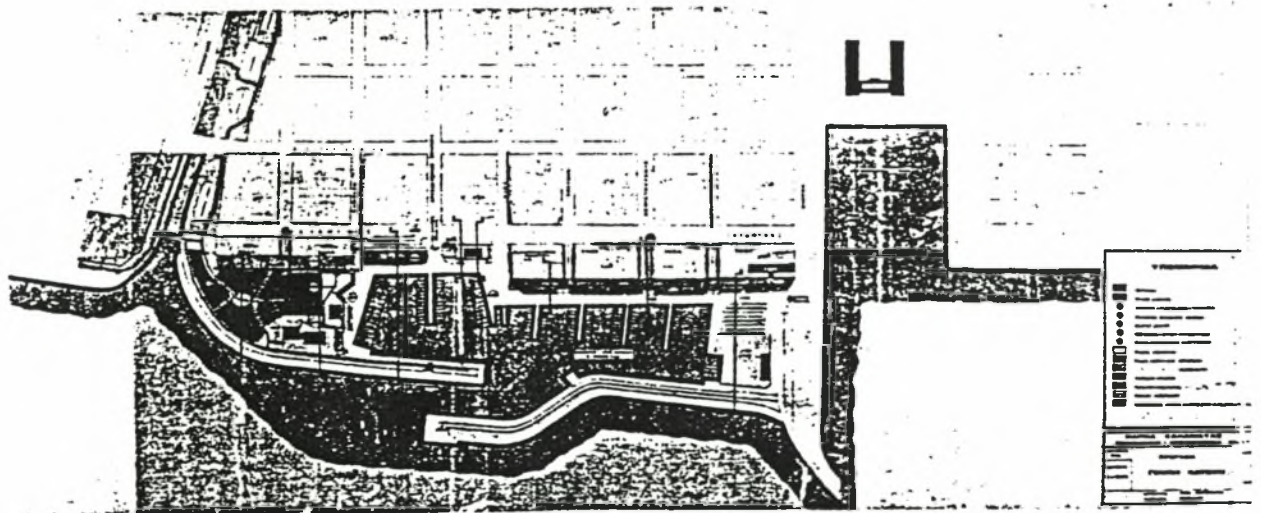
(3)

1. Μαρίνα Καλαμάτας Σήμερα.

2. Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός Μαρinas.

Η Δυτική Παραλία Καλαμάτας και οι επεμβάσεις αξιοποίησής της (Μαρίνα κ.λπ.)

Η κατασκευαζόμενη Μαρίνα της Καλαμάτας, ένα έργο καθαρά αναπτυξιακό στον τομέα του τουρισμού, έχει διπλό στόχο: να αναβαθμίσει την πραγματικά υποβαθμισμένη περιοχή της Δυτικής Παραλίας και να αποτελέσει την υποδομή της τουριστικής ανάπτυξης της Νότιας Πελοποννήσου.

Διαθέτει 250 θέσεις σκαφών αναψυχής διαφόρων μεγεθών, μονάδα επισκευών (καρνάγιο), πλήρεις εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης σκαφών (φως, νερό, τηλέφωνο, καύσιμα κ.λπ.) καθώς και MINI MARKET, καταστήματα ειδών ψαρικής, αναψυκτήριο κ.λπ. Το έργο εκτελείται με προγραμματική σύμβαση με τον ΕΟΤ.

ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΘΕΣΗ

37 ° 01' 30" Β
22 ° 06' 20" Α

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ

Από Κύθηρα (Καψάλι) 76 ν.μ.
Από Σπίλαια Δυρού 32 ν.μ.
Από Κορώνη 16 ν.μ.

 ΤΗΛΕΦΩΝΑ
(0721)

Διοικητήριο Μαρinas 22 059
Λιμεναρχείο 22 218
Τελωνείο 24 931
Τουριστική Αστυνομία 23 187
Ο.Τ.Ε 22 699
ΕΛ.ΤΑ. Παραλίας 22 151

 ΙΑΤΡΙΚΗ
ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Γενικό Κρατικό 85 203
Νοσοκομείο Καλαμάτας

ΠΑΡΟΧΗ
ΝΕΡΟΥ

ΝΑΙ

ΚΑΥΣΙΜΑ

ΚΑΤΟΛΙΝ ΠΑΡΑΤΕΛΙΑΣ

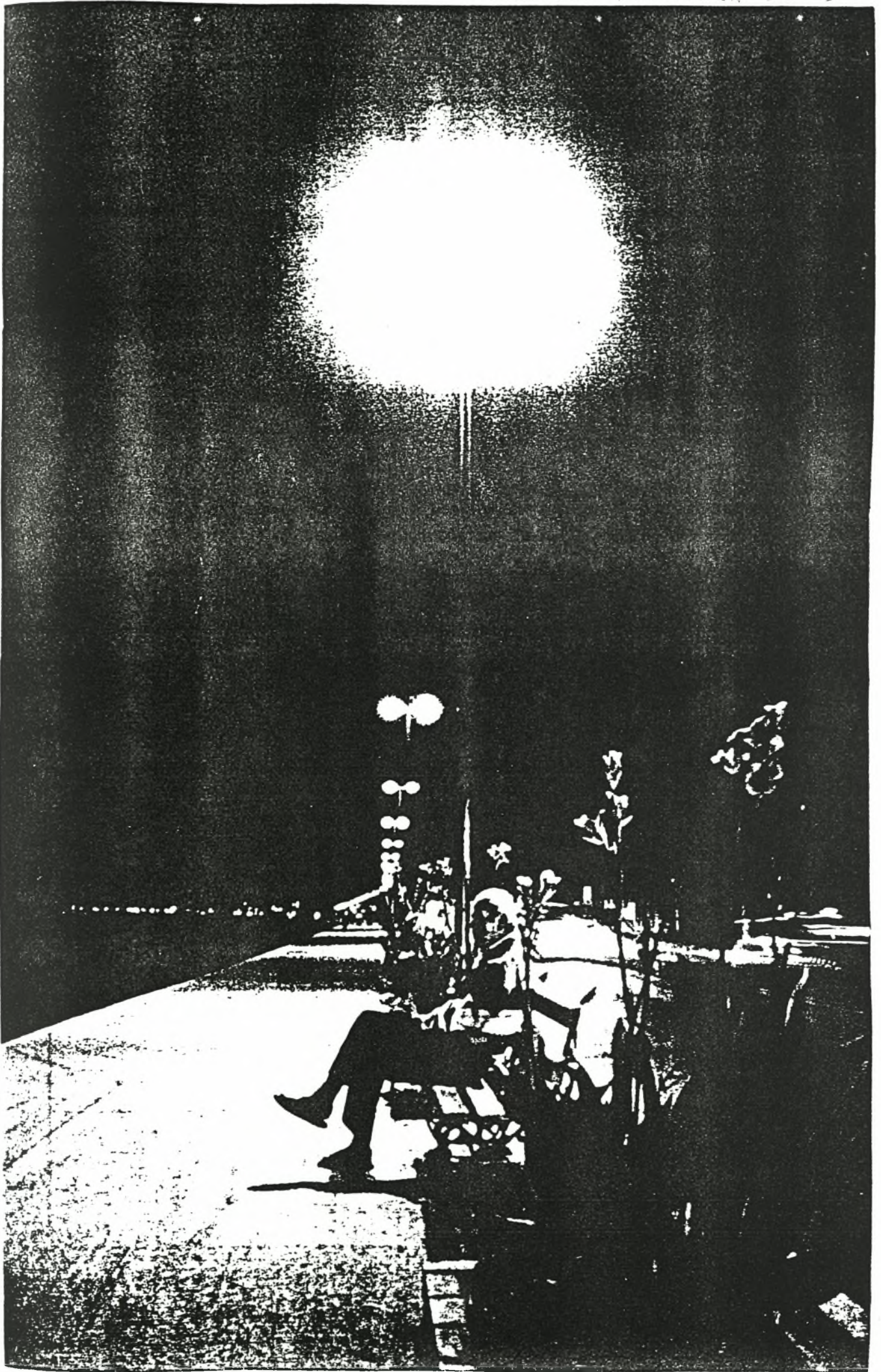
Η ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ είναι ένα έργο καθαρά αναπτυξιακό στον τομέα του τουρισμού. Οι κυριώτεροι στόχοι του, θα λέγαμε ότι είναι δύο :

- > Να αναβαθμίσει την πραγματικά υποβαθμισμένη περιοχή της Δυτικής Παραλίας της πόλης,
- >> να αποτελέσει την υποδομή της τουριστικής ανάπτυξης της Νότιας Πελοποννήσου.

Με τη θαλάσσια σύνδεση της Καλαμάτας με την Κρήτη, και με την συνεχόμενη ανάπτυξη του Θαλάσσιου Τουρισμού με ιστιοφόρα ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες, σε μία άμεση προσπάθεια τουριστικής ανάπτυξης, κρίθηκε σκόπιμο η δημιουργία αυτής της μαρίνας, που σαν στόχο θα είχε την αποσυμφόρηση του κεντρικού θαλάσσιου λιμένα από τις ιδιόκτητες μικρές βάρκες και την διευκόλυνση των τουριστών που επισκέπτονται την Καλαμάτα μέσω θάλασσας, για πιο άνετη και ασφαλέστερη διαμονή. Λίγα περιγραφικά λόγια που θα μπορούσαμε να πούμε είναι :

- α) Υπάρχει ένα κτίριο όπου στεγάζεται το ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟ της μαρίνας και που βρίσκεται στη Δυτική πλευρά και στεγάζονται χώροι υγιεινής, καθώς και χώρους που προβλέπονται από τον Ε.Ο.Τ.
- β) Στο ισόγειο του διοικητηρίου υπάρχουν πέντε μικρά καταστήματα εξυπηρέτησης των σκαφών όπως ιστιοκαθαριστήριο, καθαριστήριο ρούχων, παγοπωλείο, κατάστημα ανταλλακτικών για ναυτικά όργανα, αντλίες κ.τ.λ.
- γ) Υπάρχει στη νότια πλευρά της πλατείας Ζαχαροπλαστείο - Μπαρ ενώ με την άμεση τουριστική ανάπτυξη της εμφανίστηκαν γειτονικά της Μαρίνας πολλές μικρές και γραφικές ψαροταβέρνες.
- δ) Οι Χώροι υγιεινής αποτελούνται από 32 τεμάχια (W.C., ντους, νιπτήρες που είναι απαραίτητα και τα τρία για λόγους αποφυγής ρύπανσης της θάλασσας είτε από λύμματα είτε από απορυπαντικά).
- ε) Τέλος υπάρχει το ΚΑΡΝΑΠΙΟ όπου καλύπτει τις ανάγκες της Μαρίνας και για τα πλαστικά σκάφη και για τα ξύλινα καθώς επίσης και σε επίπεδο μηχανουργικών εργασιών, ενώ επίσης πρέπει να αναφέρουμε ότι η συνολική χωρητικότητά της είναι 250 σκάφη διάφορων μεγεθών.

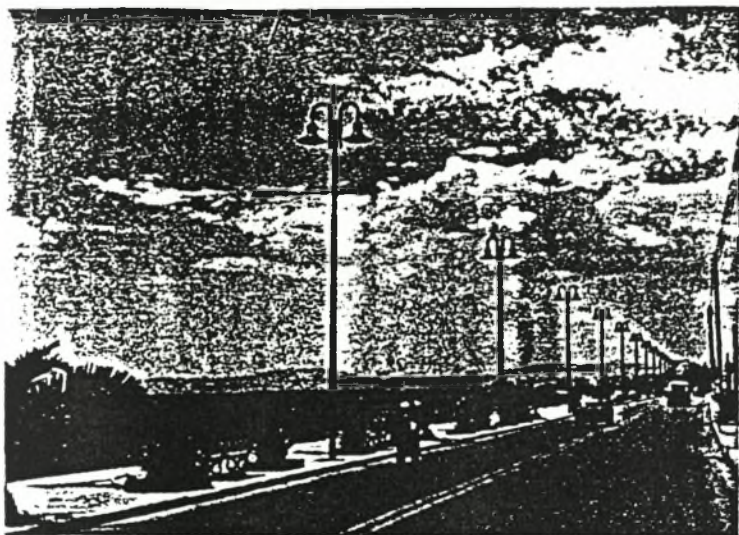
Προσωπικά πιστεύω ότι είναι ένα πολύ αξιόλογο έργο διότι μπορεί και να αναβαθμίσει πάρα πολύ την υπάρχουσα περιοχή, αλλά το κυριώτερο είναι, ότι μπορεί να συντελέσει σαν αφετηρία μίας νέας μορφής τουρισμού στην Μεσσηνία.

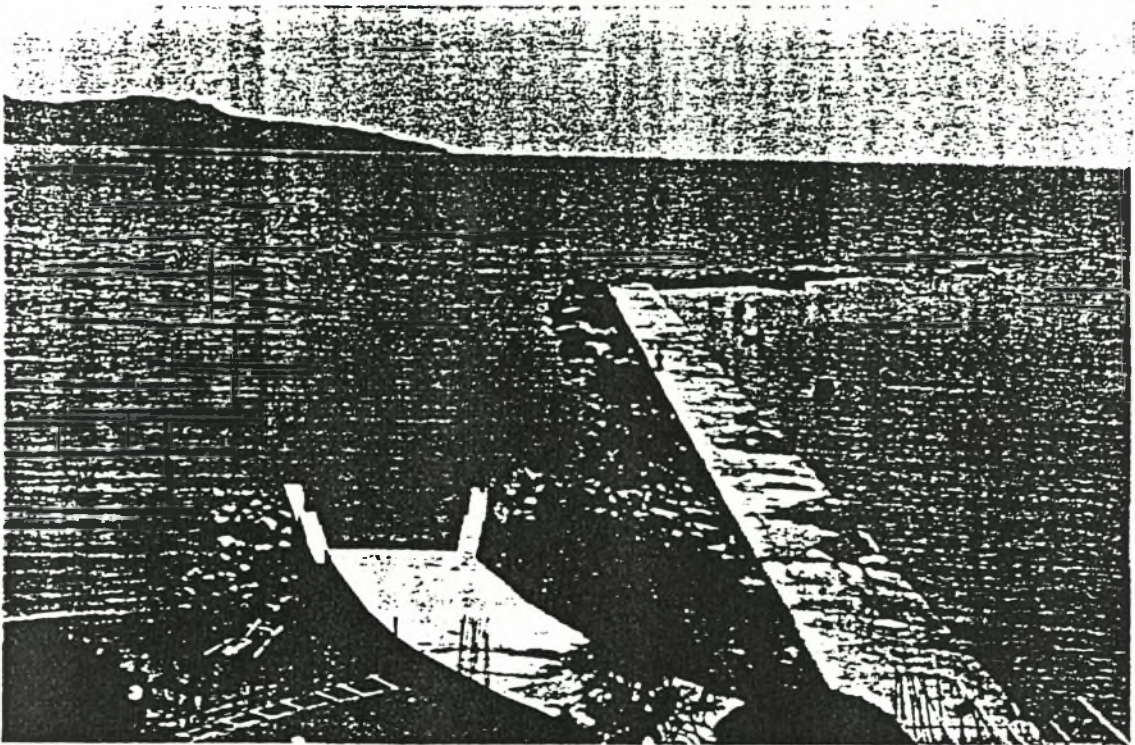
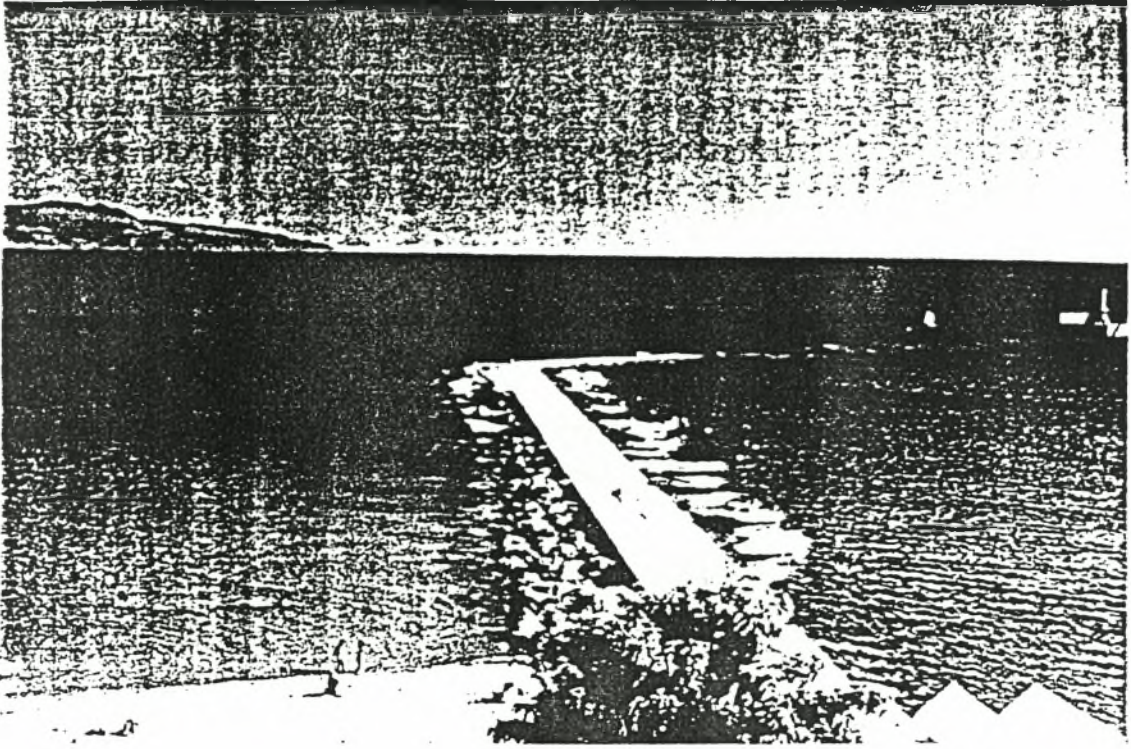
Δύο άλλα έργα που έχουν γίνει και που το πρώτο είναι στα υπέρ της τουριστικής ανάπτυξης, ενώ το δεύτερο στα κατά της τουριστικής ανάπτυξης της πόλης είναι: 1) Η ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ, 2) ΟΙ ΑΓΩΓΟΙ ΟΜΒΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.

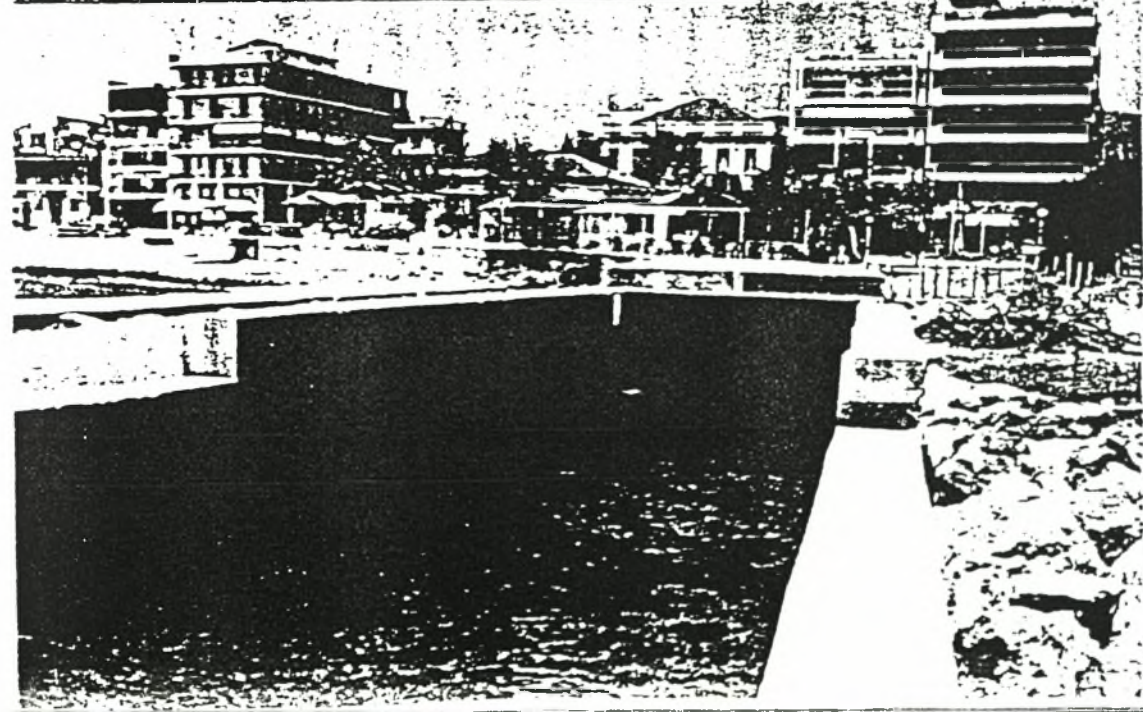
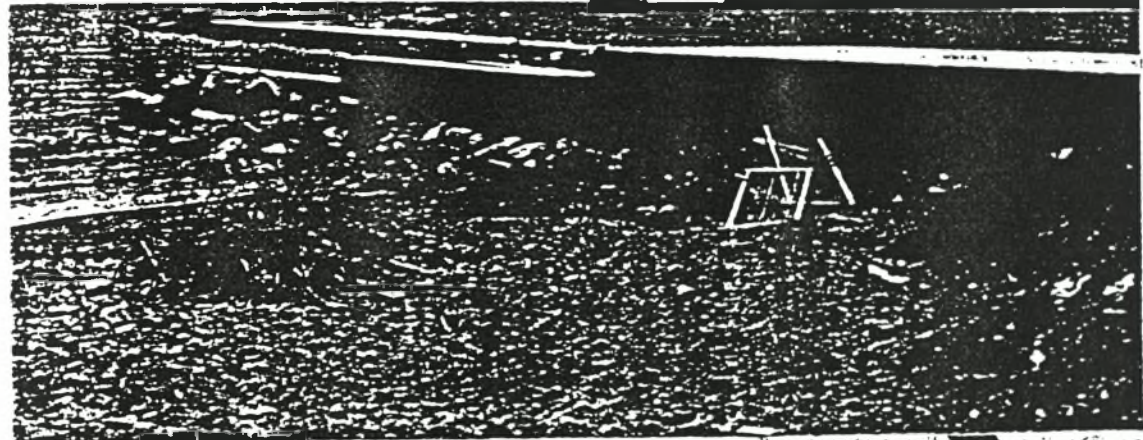
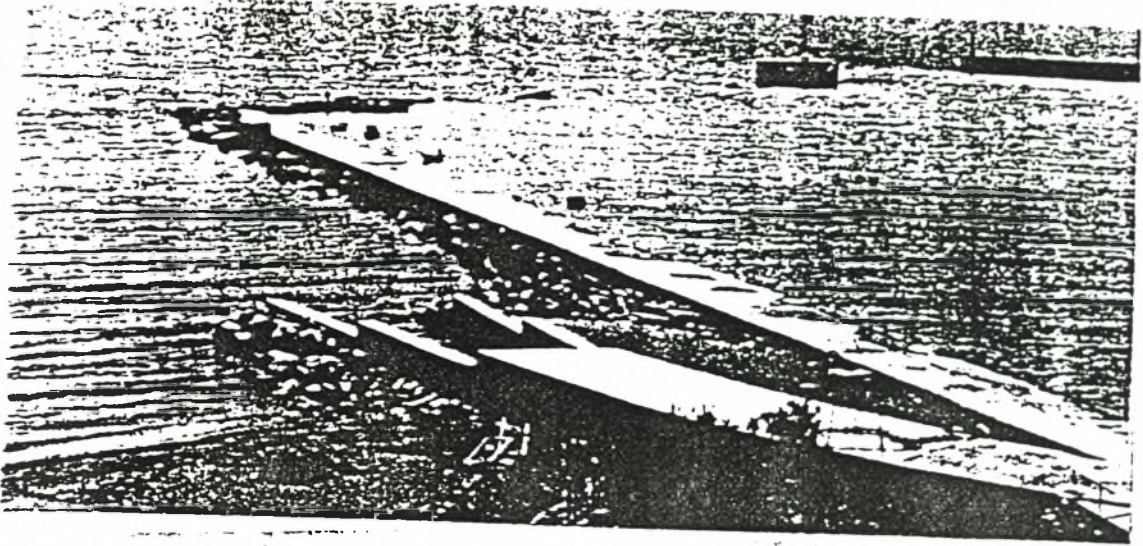
Ως προς το πρώτο έργο που είναι καθαρά αναπτυξιακό, με την αποπεράτωσή του είδαμε μια αγνώριστη παραλιακή ζώνη. Η νότια πλευρά της Παραλίας μετατράπηκε από ένα αμμουδερό και νεκρό πεζοδρόμιο που ήταν, σε έναν πανέμορφο πεζόδρομο με μήκος 2.000 μέτρα και γεμάτο παγκάκια και φυτεμένους φοίνικες. Το όλο τοπίο θυμίζει λίγο Μιαμί ενώ οι κάτοικοι και τουρίστες, το εκμεταλλεύονται ο καθένας με το δικό του τρόπο. Μερικές από τις ασχολίες.... Περίπατος κατά μήκος του πανέμορφου πεζόδρομου αγναντεύοντας τη θάλασσα και τον Μεσσηνιακό κόλπο, Jogging μέσα σε φυσικό τοπίο και όχι τεχνητό (γυμναστήριο) κ.α.. Ο προϋπολογισμός του έργου ανήλθε στα 500 εκατ. δρχ. αλλά η τουριστική ανάδειξη της περιοχής και του τόπου ήταν άμεση.

Επίσης έχει γίνει μελέτη και για την πεζοδρόμηση μελλοντικά, με παρόμοιο τρόπο και του βορεινού πεζοδρομίου και με φωτισμό του τη νύχτα με τέτοιο τρόπο ώστε να ταυριάζει με τον φωτισμό της νότιας πλευράς.

Το δεύτερο έργο που θα αναφέρουμε είναι κατά την άποψή μου λάθος όταν επιζητούμε την τουριστική ανάπτυξη της πόλης μας. Οι φωτογραφίες που ακολουθούν δείχνουν την προηγούμενη και την τωρινή εικόνα του σημείου όπου εκβάλλουν οι αγωγοί και που ήταν από τα πιο όμορφα σημεία της πλαζ διότι συνδυάζε πολύ ψιλό χαλίκι με χώμα. Αυτοί οι αγωγοί κατά τους υπεύθυνους μεταφέρουν μόνο όμβρια νερά και έγιναν σαν αντιπλημμυρικά έργα. Στο ερώτημα όμως επαγγελματιών που έχουν τουριστικές εγκαταστάσεις, εστιατόρια και άλλα επαγγέλματα που έχουν σχέση με τον τουρισμό στην περιοχή, αν βρέξει κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, τα λάδια, οι βενζίνες, των διαφόρων οχημάτων που πέφτουν στους δρόμους και τα απορρυπαντικά που χρησιμοποιούνται για το πλύσιμο αυτών των οχημάτων που ΘΑ ΚΑΤΑΛΗΘΟΥΝ; Σίγουρα στην θάλασσα, μπροστά στους λουόμενους. Και το σίγουρο είναι ότι σε 10 χρόνια από σήμερα ένα από τα πιο όμορφα κομμάτια

της παραλίας, θα μολυνθεί και σιγά - σιγά θα εξαπλωθεί και σε άλλα σημεία. Η πρόταση των επαγγελματιών της περιοχής είναι:

- * Να μπουν καταρχήν σχάρες ανάμεσα στους συλλέκτες έτσι ώστε να κατακρατούν τα διάφορα ογκώδη αντικείμενα,
- ** Να γίνει επέκταση του σημείου όπου εκβάλλουν οι αγωγοί παράλληλα με τον υπάρχον λιμενοβραχύωνα γύρω στα 500 μέτρα από την ακτή, όπου υπάρχουν πολλά υποθαλάσσια αντίθετα ρεύματα και αυτά τα όμβρια νερά μπορούν να αποροφηθούν από τον κόλπο χωρίς να επιβαρύνουν τη θάλασσα,
- *** Να γίνει ομοιόμορφη ένωση με τον υπάρχον λιμενοβραχύωνα και να διαμορφωθεί με παγκάκια, νυχτερινό φωτισμό, έτσι ώστε να μετατραπεί σε ένα ελκυστικό μέρος για περίπατο και ξεκούραση.

Τέλος ένα υψίστης σημασίας έργο που έγινε στην Καλαμάτα και που βοηθάει στην άμεση τουριστική της ανάπτυξη, είναι η κατασκευή ενός σύγχρονου ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ 3.000 τ.μ. με βελτιωμένους τροχειόδρομους, που το καθιστούν σαν διεθνών προδιαγραφών αερολιμένα.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του, ανήλθε στα 600 εκατομ. δρχ. και παραδόθηκε λίγο πριν το τέλος του 1989. Περιλαμβάνει αίθουσες αφίξεων και αναχωρήσεων για γραμμές εσωτερικού και εξωτερικού ξεχωριστά. Επίσης στους χώρους του, φιλοξενεί Τράπεζα, Γραφείο Πληροφοριών, Γραφείο Τουρισμού, Ενοικιάσεως Αυτοκινήτων, καθώς και όλους τους κοινόχρηστους χώρους που πρέπει να έχει ένα αεροδρόμιο διεθνών προδιαγραφών.

Το πολύ θετικό σημείο των δύο αεροδρομίων, είναι ότι σε περιόδους αιχμής (λ.χ. Ιούλιο - Αύγουστο) μπορούν να χρησιμοποιούνται από κοινού όλοι οι διάδρομοι προσγείωσης/απογείωσης, με στόχο την ασφαλέστερη, άνετη και γρήγορη προσγείωση - απογείωση των αεροπλάνων όπως επίσης και τη γρήγορη εξυπηρέτηση των επιβατών τους.

Ας έρθουμε όμως να δούμε τον πολιτιστικό τομέα και την πολιτιστική υποδομή της πόλης. Και ας ασχοληθούμε καταρχήν με το ιστορικό κέντρο της πόλης μας.

Άποψη αεροσταθίου
της Παραλιακής
Ζώνης.

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Γιατί;

Ο Δήμος μας επιδιώκει την προστασία και την ενοποίηση του Ιστορικού Κέντρου με την υπόλοιπη πόλη.

Γιατί το μέλλον της πόλης μας είναι η συνεισφορά του πλούσιου πολιτιστικού παρελθόντος μας και των πράξεων του σήμερα!

Γιατί στόχος του Δήμου είναι να ενταχθεί το Ιστορικό Κέντρο στη σύγχρονη κοινωνική και οικονομική ζωή της πόλης και να διασφαλιστούν τα μέγιστα οφέλη για την τοπική κοινωνία!

Γιατί σκοπός μας είναι η δημιουργία αξίας!

Η Αξία της ανάπλασης

Η ανάπλαση του Ιστορικού Κέντρου της πόλης μας δημιουργεί ένα ευρύτατο φάσμα αξιών απ' όπου θα οφεληθούν όλοι ανεξαρτήτως οι δημότες.

Δημιουργεί...

- Κοινωνική αξία γιατί προστατεύονται και διατηρούνται οι περιοχές που μαρτυρούν την ιστορία της πόλης.
- Αξία σαν περιοχή κατοικίας με πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.
- Αξία σαν αξιοθέατο για τους επισκέπτες και τους κατοίκους της πόλης.
- Αξία σαν "παλιά περιοχή αγοράς" που θα λειτουργήσει ενισχυτικά για την τοπική οικονομία της πόλης και το νέο κέντρο.
- Τις προϋποθέσεις για τη διασφάλιση χρηματοδότησης των έργων της ανάπλασης μέσα από επιχορηγήσεις ή χορηγίες από ιδιωτικούς ή δημόσιους φορείς.
- Τις προϋποθέσεις ανάπτυξης ειδικών τουριστικών πακέτων, σε συνεργασία και με άλλες πόλεις που έχουν Ιστορικά Κέντρα.
- Τις προϋποθέσεις προσέλκυσης επιπλέον επισκεπτών αν η ανάπλαση του Ιστορικού Κέντρου συνδυαστεί με το γεγονός ότι η Καλαμάτα γίνεται το κέντρο του χορού στο Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο των Πόλεων.

Ο νέος χάρτης του Ιστορικού Κέντρου

Η ανάπλαση που επιχειρείται από το Δήμο προβλέπει όχι μόνον τη διατήρηση και την πολεοδομική αναβάθμιση, αλλά συνεισφέρει και τα μέγιστα στη βελτίωση των όρων διαβίωσης του δημότη.

Η ανάπλαση του Ιστορικού Κέντρου της Καλαμάτας προβλέπει:

- Δημιουργία χώρων αναψυχής στεγασμένων και υπαιθρίων.
- Διαμόρφωση περιπάτων και ειδικών διαδρομών μέσω του Ιστορικού Κέντρου προς το Κάστρο.
- Βελτίωση των όψεων των κτιρίων του Ιστορικού Κέντρου.
- Την κατοχύρωση της αξίας των διατηρητέων κτιρίων του Ιστορικού Κέντρου, ενταγμένων στον οικονομικό ιστό της πόλης.
- Την αποκατάσταση του κτιρίου της παλιάς αγοράς που θα αξιοποιηθεί σε συνδυασμό με το Αρχαιολογικό Μουσείο.
- Στερεώσεις και ανασκαφές στο Κάστρο.

Ιστορικό Κέντρο: Το χθές, το σήμερα, το αύριο.

Στο Ιστορικό Κέντρο της Καλαμάτας βλέπουμε τη σοφία του χθές να μας περιστοιχίζει και να ταξιδεύει μαζί μας στο χρόνο. Έχουμε την υποχρέωση να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια, Δήμος και πολίτες, όχι μόνο να σχεδιάσουμε αλλά και να υλοποιήσουμε, με την αρωγή της σύγχρονης γνώσης και τεχνολογίας, ένα καλύτερο αύριο.

Η ανάπλαση του Ιστορικού Κέντρου διαφυλάσσει την ιστορική ταυτότητα της πόλης μας, αναπτύσσει την πολιτιστική δραστηριότητα, ενισχύει την οικονομική άνθιση.

Η ανάπλαση του Ιστορικού Κέντρου είναι ένα ακόμα βήμα για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην Καλαμάτα.

Ας ξεκινήσουμε τώρα.

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
Αναβάθμιση στην Ποιότητα Ζωής

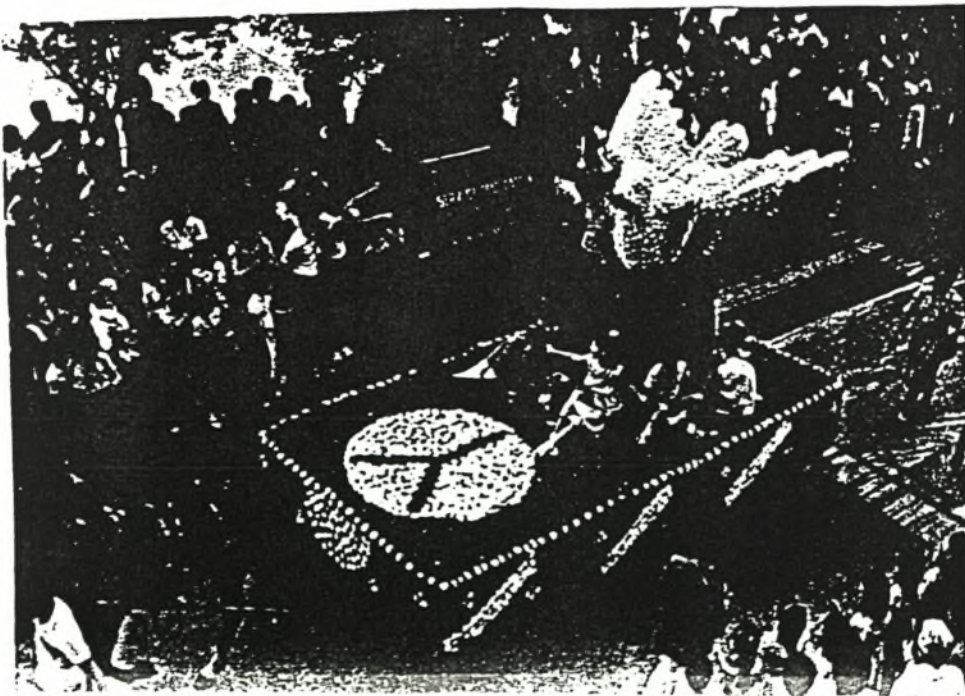
Λίγα λόγια για την ΠΑΛΑΙΑ ΠΟΛΗ που φιλοδοξεί να γίνει παρόμοια με την την ιστορική ΠΛΑΚΑ της Αθήνας. Η παλαιά πόλη, βρίσκεται λίγο πιο κάτω από το κάστρο. Περιλαμβάνει κτίρια του 19ου αιώνα, από τα οποία πολλά έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η τυπολογία και η ρυμοτομία του, παρουσιάζει εμφανώς τα ίχνη της Τουρκόπολης, ή μάλλον του μικρού χωριού που είναι η Καλαμάτα το 18ο αιώνα. Με την επέμβασή του ο Δήμος σκοπεύει να το αναβαθμίσει και να γίνει άλλο ένα αξιοθέατο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Το κόστος των εργασιών ανέρχεται στο 1 δισεκ. δρχ. και ξεκινούν τον Σεπτέμβριο του 1996 και αναμένεται να ολοκληρωθούν τον Μάρτιο του 1997.

Ένας άλλος πολιτιστικός θεσμός που παρουσιάζει έντονο τουριστικό ενδιαφέρον είναι τα ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ. Τα Ανθεστήρια Καλαμάτας που είχε καταργήσει η Χούντα, αλλά μετά την πτώση της, επανήλθαν με μεγάλη λαμπρότητα. Τα ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ, άρχισαν το 1960, με παρελάσεις ανθοστόλιστων αρμάτων και ανθοκομική έκθεση στο Βενετσιάνικο Κάστρο της Καλαμάτας, αλλά αργότερα..... κατέβηκαν στη θάλασσα, δίπλα στο Λιμεναρχείο και ακριβώς στο Πάρκο του Τελωνείου.

Η επίδρασή τους, τόσο στον τομέα της προσέλκυσης τουριστών, όσο και στην ανθοκαλλιέργεια υπήρξε σημαντική. Πρέπει να σημειωθεί ότι μέχρι το 1960 δεν υπήρχε ούτε ένα ανθοπωλείο στην Καλαμάτα, όμως σήμερα υπάρχουν πάρα πολλά σε ολόκληρη την πόλη.

Αρχίζουν γύρω στις 25 Μαΐου και διαρκούν μια εβδομάδα. Υπάρχει πολύ μεγάλη έκθεση με διάφορα προσιόντα, ανθοκομική έκθεση, διαγωνισμός ζωγραφικής από παιδιά Δημοτικού/Γυμνασίου και τελειώνουν με την παρέλαση των αρμάτων.

Πολλοί τουρίστες έρχονται κάθε χρόνο στην πόλη μας για να θαυμάσουν αυτόν το θεσμό και αυτό είναι πολύ θετικό για εμάς που πρέπει να τηρούμε πάντα τα ήθη και τα έθιμα του τόπου μας.

Από την Περσινή
Παρέλαση των
αρμάτων.

Ένας άλλος πολιτιστικός θεσμός της Καλαμάτας αλλά και άλλων περιοχών του Νομού ο οποίος αναβιώνει κάθε ΠΑΣΧΑ είναι το έθιμο του ΣΑΪΤΟΠΟΛΕΜΟΥ.

Ένα έθιμο, που ελκει την καταγωγή του από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, αναβιώνει κάθε χρόνο το Πάσχα στην Καλαμάτα. Σύμφωνα με την παράδοση, με τις σαΐτες - ως αυτοσχέδιους εκρηκτικούς μηχανισμούς, θα μπορούσε κανείς να περιγράψει σήμερα - κατά την Επανάσταση, οι Έλληνες είχαν καταφέρει να τρομάζουν τα άλογα των Τούρκων, με αποτέλεσμα να αναχαιτίζονται οι επιθέσεις τους. Τότε βέβαια, η πονηριά των ξεσηκωμένων Ελλήνων απέτρεψε τις επελάσεις του τουρκικού ιππικού, με τη *ρέουσα φωτιά* που έβγαине από το αυτοσχέδιο φλογόβολο (κύλινδρος με χονδρό χαρτόνι, γεμάτος μπαρούτι). Οι φλόγες και ο θόρυβος τρομοκρατούσαν τα άλογα και μάταια οι αναβάτες τους προσπαθούσαν να τα συγκρατήσουν. Σύμφωνα μάλιστα με την παράδοση, οι σαΐτες ελλείψει άλλων, χρησιμοποιήθηκαν σαν πολεμικό όπλο.

Ο σαιτοπόλεμος σταμάτησε προσωρινά στη διάρκεια της επταετίας και ξαναξεκίνησε το 1979 επί δημαρχίας του τότε Δήμαρχου Καλαμάτας και σημερινού Υπουργού Πολιτισμού Σταύρου Μπένου. Έκτοτε, όλες οι Δημοτικές Αρχές υιοθέτησαν αυτή την προσπάθεια με σκοπό την ψυχαγωγία αλλά και τουριστική προβολή του εθίμου μας προς τα έξω. Πάντως όσοι τουρίστες το έχουν δει έχουν μείνει έκπληκτοι. Αυτό που καθηλώνει τους θεατές είναι *η αίσθηση που δίνεται ότι η σαΐτα χρειάζεται δύναμη για να κρατηθεί από τον σαιτολόγο και αυτό είναι κάτι που το θαυμάζουν.

Μαθαίνοντας στη συνέχεια οι θεατές και την ιστορία της σαΐτας θαυμάζουν πιο πολύ την εξυπνάδα και την εφευρετικότητα των Ελλήνων που τη δημιούργησαν, αλλά και των απογόνων τους, που κρατούν την παράδοση. Πιστεύω ότι με μια σωστή προβολή, μπορεί να γίνει πολύ διάσημο και να προσελκύει κάθε χρόνο πάρα πολλούς τουρίστες για να τον θαυμάσουν.

Οι Σαιτολόγοι
έν ώρα ετοι-
μασίας των
σαϊτών.

Στιγμές από την προετοιμασία των σαϊτολόγων στο μπουλούκι του Σωξάκου. Οι μπουλουκτσήδες ετοίμαζον
δλοι μαζί τις σαίτες περιμένοντας την Κυριακή του Πάσχα. Επάνω δεξιά, ένας από τους σαϊτολόγους του ίδιου
μπουλουκιού σε «ώρα δράσης» κατά τον περσινό σαϊτοπόλεμο.

Όπως αναφέραμε και στα εισαγωγικά στοιχεία για την Καλαμάτα, στη βορεινή πλευρά της, δεσπόζει το ΚΑΣΤΡΟ που έχτισε ο *Γουλιέλμος Βιλλαρδουίνος*. Ο λόφος του Κάστρου, είναι ο μόνος αισθητά υπερυψωμένος δημόσιος χώρος στην πόλη, με πανοραμική θέα προς αυτή και μέχρι τον Ταύγετο και τη θάλασσα. Η πρόσβαση είναι δύσκολη. Η μοναδική του είσοδος βρίσκεται μέσα από στενά δρομάκια. Στο ωραιότερο υπαίθριο θέατρο χωρητικότητας 700 θέσεων, μέσα στο πρώτο σινο, γίνονται κάθε καλοκαίρι θεατρικές παραστάσεις, παραδοσιακοί χοροί αλλά και συναυλίες πολλών γνωστών Ελλήνων Τραγουδιστών.

Λίγο πιο κάτω από το Κάστρο συναντάμε το περίφημο *ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ* που στεγάζεται σε ένα πανέμορφο αρχοντικό, στο αρχοντικό του ΚΥΡΙΑΚΟΥ. Ιδρύθηκε πριν από 23 χρόνια το Μάρτιο του 1973 και εκτίθεται σε αυτό ένας θησαυρός 3.000 αντικειμένων. Ο θησαυρός αυτός, συγκεκριμένα, αποτελείται από: Πίνακες, Γεωργικά Εργαλεία των τελευταίων τεσσάρων αιώνων όπως αλέτρια, αλώνια, Ξυλογλυπτικά Εργαλεία πέντε αιώνων π.χ. πατητήρια, Ξυλογραφικά Εργαλεία, Είδη Αλφειάς, Κεντήματα, Υφαντά, Φορεσιές σχετικές με την ιστορία της Πελοποννήσου, τους Εθνικούς Αγώνες και την Επανάσταση του 1821. Υπάρχουν μέσα σε αυτό, στολές σημαντικών προσώπων, όπως του Επισκόπου Κορώνης κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΜΠΙΣΤΑ, του ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ καθώς και δύο δερμάτινες κεντημένες με χρυσό Μπυριτοθήκες του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ.

Ο θησαυρός αυτός αντιπροσωπεύει ολόκληρη τη Μεσσηνία σε όλους τους τομείς της ζωής και θεωρείται ένα από τα καλύτερα Μουσεία της Ελλάδας, γι αυτό και έχει τεθεί υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Πολιτισμού. Το μουσείο αυτό αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς τουρίστες και ικανοποιεί τα γούστα και του πιο δύστροπου επισκέπτη.

Όσον αφορά τον υπόλοιπο πολιτιστικό τομέα ένα πολύ σημαντικό έργο για την Καλαμάτα που πρόκειται να την προβάλλει στο ευρύ κοινό, είναι η δημιουργία ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΟΡΟΥ. Ήδη έχει επιλεγεί το κτίριο ΛΙΝΑΡΔΑΚΗ ως χώρος, στον οποίο θα στεγαστεί το κέντρο χορού. Σχετικά με αυτό το θέμα, πραγματοποιήθηκε το προηγούμενο καλοκαίρι το πρώτο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΧΟΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ, το οποίο ήταν αφιερωμένο στην Ελληνίδα Χορογράφο Ζουζού Νικολούδη.

Τον κύριο κορμό του φεστιβάλ, αποτελούσαν εκδηλώσεις που έθιγαν τρεις ιστορικές στιγμές του έντεχνου χορού: Την Αρχαία Ελλάδα, το Ρωσικό Μπαλέτο και το Χορό σήμερα. Συναυλίες μουσικής, Λαϊκοί χοροί, Τραγούδια και δρόμενα, καθώς και εικαστικές δράσεις εμπλούτισαν το Φεστιβάλ και σηματοδότησαν την άποψη, ότι ο χορός δεν είναι μόνο μια γλώσσα παγκόσμια αλλά και μια τέχνη διαχρονική και πολύμορφη που συνθέτει με τρόπο μοναδικό όλες τις τέχνες. Η προσπάθεια αυτή είχε μεγάλη απήχηση σε μεγάλο βαθμό και πολλοί επισκέπτες της πόλης μας έσπευσαν να τον παρακολουθήσουν.

Το Δείγμα Γραφής της Καλαμάτας, στον ευαίσθητο χώρο του Πολιτισμού

είναι πλούσιο και φαίνεται ακόμη και από τη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) με τις σχολές Μουσικής - Χορού - Εικαστικών, τις Χορωδίες, καθώς επίσης και με το Φεστιβάλ και τις εκδηλώσεις του πολιτιστικού καλοκαιριού που διοργανώνει. Έτσι η ΔΕΠΙΑΚ δίνει το στίγμα, που αποτελεί *Φωτεινό Φάρο Πανελληνίας Εμβέλειας*.

Δεν θα μπορούμε επίσης να παραλείψουμε το σημαντικό έργο που προσφέρουν το ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.) με μια πλειάδα καταξιωμένων καλλιτεχνών, το Μεσσηνιακό Ερασιτεχνικό Θέατρο (Μ.Ε.Θ.) και το ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ, μέσα στο οποίο στεγάζεται η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ με 60.000 τόμους, και φιλοξενούνται τα έργα διαφόρων καλλιτεχνών, ενώ επίσης κατά τη Χειμερινή Περίοδο φιλοξενείται στις εγκαταστάσεις του η ΚΙΝΗΜΑΤΟ - ΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.

Κλείνοντας τον πολιτιστικό τομέα και το έργο του που προσφέρει στην τουριστική προβολή της πόλης, θα ήθελα να κάνω μια συνοπτική αναφορά των ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΑΝΑ ΕΠΑΡΧΙΑ και μια μικρή αναφορά των μοναστηριών που σώζονται σήμερα στη Μεσσηνία, διότι ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ έχει συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ 327 μνημεία και χώροι βυζαντ. και μεταβυζαντ. περιόδου. Οι 135 έχουν κυρηχθεί αποκαταστέοι.

Οι σπουδαιότεροι είναι:

ΚΑΣΤΡΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	13ου αιώνα
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	12 ---
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	14 ---
Ι.ΝΑΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΛΑΔΑ	17 ---
Ι.ΝΑΟΣ ΜΑΡΔΑΚΙΟΥ ΝΕΔΟΥΣΑΣ	17 ---
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΠΠΕΙΑΣ	13 ---
Ι.ΝΑΟΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΝΘΕΙΑΣ	12 ---

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ 54 μνημεία και χώροι βυζ. και μεταβυζ. περιόδου. Οι 18 έχουν κυρηχθεί αποκαταστέοι.

Οι σπουδαιότεροι είναι:

ΚΑΣΤΡΟ ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	13ου αιώνα
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥΣΑΣ	Φραγκοκρατίας
Ι.ΝΑΟΣ ΑΗ ΒΛΑΣΣΗ ΒΑΛΥΡΑΣ	Μεταβυζαντινός
Ι.ΝΑΟΣ ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ ΕΛΛΗΝΟΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	12ου αιώνα
Ι.ΝΑΟΣ ΚΛΗΣΑ ΚΟΥΚΙΑ ΜΑΥΡΟΜΑΤΙΟΥ ΙΘΩΜΗΣ	11-12ου αιώνα
Ι.ΝΑΟΣ ΚΛΗΣΑ ΠΟΡΤΑΣ ΜΑΥΡΟΜΑΤΙΟΥ ΙΘΩΜΗΣ	17-19ου αιώνα
ΠΑΛΑΙΑ ΜΟΝΗ ΒΟΥΛΚΑΝΟΥ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ ΙΘ.	17ου αιώνα
ΑΝΔΡΟΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ ΙΘΩΜΗΣ	Μεσοβυζαντινός
ΚΑΣΤΡΟ ΜΙΛΑ	13ου αιώνα

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΥΛΙΑΣ 89 μνημεία και χώροι βυζ. και μεταβυζ. περιόδου
Οι 39 έχουν κηρυχθεί αποκαταστέοι

Οι σπουδαιότεροι είναι :

ΦΡΟΥΡΙΟ ΙΚΛΑΙΝΗΣ	
ΚΑΣΤΡΟ ΚΟΡΩΝΗΣ	13ου αιώνα
ΚΑΣΤΡΟ ΜΕΘΩΝΗΣ	13ου αιώνα
ΝΙΟΚΑΣΤΡΟ ΠΥΛΟΥ	Τουρκοκρατίας
ΚΑΣΤΡΟ ΠΑΛΑΙΟΝΑΥΑΡΙΝΟΥ	13ου αιώνα
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΣΩΤΗΡΑΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ	11ου αιώνα
Ι.ΝΑΟΣ ΑΗ ΛΕΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ	Ενετοκρατία
ΥΠΟΓΕΙΟ ΛΑΞΕΥΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ ΑΓΙΟΣ	
ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ	Παλαιοχριστιανικό
ΠΑΛΑΙΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ ΧΑΝΔΡΙΝΟΥ	Τουρκοκρατίας
ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑΣ	

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ 55 μνημεία και χώροι βυζ. και μεταβυζ. περιόδου. Οι 23 έχουν κηρυχθεί αποκαταστέοι.

Οι σπουδαιότεροι είναι :

ΚΑΣΤΡΟ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	Μεταβυζαντινός
Ι.ΝΑΟΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ	12ου αιώνα
ΠΕΝΤΑΚΛΙΤΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	Παλαιοχριστιανική

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗΣ ΜΑΝΗΣ 222 μνημεία και χώροι βυζ. και μεταβυζ. περιόδου. Οι 80 έχουν κηρυχθεί αποκαταστέοι.

Οι σπουδαιότεροι είναι :

ΚΑΣΤΡΟ ΖΑΡΝΑΤΑΣ ΒΑΡΟΥΣΙΩΝ ΑΒΙΑΣ	15ου αιώνα
Ι.ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΚΑΛΛΙΑΝΑΙΙΚΩΝ ΔΟΛΩΝ	15 —
Ι.ΜΟΝΗ ΑΝΔΡΟΥΜΠΕΒΙΤΣΑΣ ΚΑΜΠΟΥ	12 —
ΠΥΡΓΟΣ ΠΑΤΡΕΛΑΡΧΕΑ ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ	18 —
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	12 —
ΠΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΦΑ ΛΑΓΚΑΔΑΣ	18 —
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΜΠΙΝΑΡΙ ΠΛΑΤΣΑΣ	10 —
Ι.ΜΟΝΗ ΛΥΚΑΚΙΟΥ ΠΡΟΣΗΛΙΟΥ	18 —
ΠΥΡΓΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗΔΩΝ ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΩΝ	18 —
Ι.ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΩΝ	12 —

Τα ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ που σώζονται σήμερα στην Μεσσηνία και που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι :

* της ΒΕΛΑΝΙΔΙΑΣ

* του ΒΟΥΛΚΑΝΟ

Το μοναστήρι του Βουλκάνο, είναι ο φάρος της βυζαντινής κοινοβιακής παράδοσης, με τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας της Βουλκανιώτισσας. Η τοπική παράδοση λέει ότι ιδρύθηκε τον 8ο αιώνα, στην εποχή του Βυζαντ. Αυτοκράτορα Λέοντα Γ' του Ισαύρου (726 μ.Χ.) από ζηλωτές μοναχούς, που ήθελαν να αποφύγουν τη μανία της διώξης των Εικονομάχων. Ο Ναός είναι Βυζαντινού ρυθμού με μήκος 13,50 μ. και πλάτος 10,15 μ.

* της ΔΗΜΙΟΒΑΣ η ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

η αλλιώς ΤΙΜΙΟΒΑ. Το κτίσμα ανάγεται στο έτος 1627 περίπου, ενώ οι τοιχογραφίες έγιναν το 1663. Έπαιξε ενεργό ρόλο στην επανάσταση του 1821 και κήκε πολλές φορές από τους Τούρκους. Η θαυματουργή εικόνα της Θεοτόκου, μεταφέρθηκε στο Μυστρά το 1770, ενώ την έφεραν πίσω το 1837 όταν έγινε η ανακαίνιση του Ναού. Βρίσκεται ανατολικά της Μονής του Βουλκάνου και της Καλαμάτας. Είναι κτισμένη στους πρόποδες του όρους Καλάθι.

* το ΑΝΔΡΟΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟ

* η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

* του ΜΑΡΔΑΚΙΟΥ

* των ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ η ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟ στην Άνθεια

* της ΧΡΥΣΟΚΕΛΛΑΡΙΑΣ

Μια άλλη μορφή Τουρισμού που μας απασχολεί τελευταία, διότι αρχίζει να αναπτύσσεται στην Μεσσηνία είναι αυτή της ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ του ζωϊκού πλούτου του Ταΰγετου, καθώς και άλλων οικοσυστημάτων, συγκεκριμένα:

- Τα δάση της ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΚΗΣ ΕΛΑΤΗΣ του ΤΑΪΓΕΤΟΥ,

- Το νησί ΣΑΠΠΕΝΤΖΑ,

- Η περιοχή ΑΓΡΙΛΙΟΥ,

- Το ΚΑΜΑΡΙ στην Πυλία,

- Οι ΑΜΜΟΛΟΦΟΙ της Κυπαρισίας από το Καλό Νερό προς τον Καϊάφα,

- Οι ΑΜΜΟΛΟΦΟΙ της πίσω παραλίας της ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑΣ (Αμμοθίνες).

Το νησί ΣΑΠΠΕΝΤΖΑ με έκταση 150 στρ. που απαρτίζεται γεωλογικά από Καρστικούς ασβεστόλιθους. Έχει φυτικά είδη που πολλές φορές φτάνουν σε ύψος τα 8-10 μ. και είναι από τα τελευταία δείγματα των σπάνιων Μεσογειακών δασών (σπάνιο πανύψηλο Κοιμαρόδασος).

Επίσης είναι καταφύγιο πουλιών (ελεγχόμενο πάρκο κυνηγιού επί πληρωμή ορισμένες εποχές του έτους). Στο νησί διαβεί το σπάνιο είδος του αγριοκάτσικου Κρι-Κρι.

Οι ΑΛΠΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ του ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟΥ ΤΑΪΓΕΤΟΥ, όπου βρίσκονται σπανιότατα φυτικά είδη. Έχει παρατηρηθεί ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός

φυτικών ειδών, χρησιμότεα στην Φαρμακευτική και Βοτανολογία καθώς άλλα που αποτελούν βιολογικούς δείκτες για την ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος. Εξ' άλλου και στους πρόποδες του βουνού, στη Μάνη στο χωριό Κάμπος, έζησε και πέθανε ο γιος του Ιπποκράτη Μαχαών, μελετώντας τα χιλιάδες βότανα του Ταΰγετου (έξω από το χωριό Κάμπος σώζεται ο τάφος του).

Η ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΝΤΑΛΙΑΝΗΣ (ΔΙΒΑΡΙ) της Γιάλοβας στην Πύλο. Είναι ο μεγαλύτερος υδροβιότοπος του Νομού Μεσσηνίας.

Επίσης στα ΖΩΓΚΑ ΕΙΔΗ που φιλοξενούνται, είναι οι θαλάσσιες χελώνες CARETTA - CARETTA, οι Μεσογειακές φώκιες και ο Ευρωπαϊκός Χαμαιλέων.

Οι CARETTA - CARETTA έχουν παρατηρηθεί στις απόκρυμες παραλίες της Καλαμάτας, στην πίσω παραλία της Φοινικούντας και στην τοποθεσία Βουνάκι Κυπαρισσίας. Προτιμούν τις παραλίες του Μεσσηνιακού εδώ και δεκαετίες.

Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΧΑΜΑΙΛΕΩΝ είναι ένα από τα τελευταία δείγματα στην Ευρώπη. Έχει παρατηρηθεί στην περιοχή της Γιάλοβας στην Πύλο. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ μπορεί να εξελιχθεί, με τη δημιουργία απλών παρατηρητηρίων και πληροφοριακών πινακίδων που να διαφωτίζουν τους επισκέπτες σχετικά με το τι μπορούν να παρατηρήσουν και γενικά να προσφέρουν σωστές πληροφορίες σε αυτούς.

Τέλος με λίγα λόγια μπορούμε να αναφέρουμε κυρίως ΙΣΤΟΡΙΚΟΥΣ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ όπως:

- * Η ΑΡΧΑΙΑ ΙΘΩΜΗ στο Μαυρομμάτι, με πιθανολογούμενη αρχαιολογική αξία ίση με της Αρχαίας Ολυμπίας και με άριστα σωζόμενο τείχος. Υπάρχει Μουσείο.
- * Τα ΑΝΑΚΤΟΡΑ του βασιλιά της Πύλου ΝΕΣΤΟΡΑ, στη Χώρα Τριφυλλίας. Σώζεται και θολωτός τάφος μηκοναϊκής εποχής. Υπάρχει Μουσείο.
- * Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΠΠΙΑΣ στο Πεταλίδι.
- * ΟΙ ΘΟΛΩΤΟΙ ΤΑΦΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑΣ στην Κυπαρισσία (μεγάλο μυκηναϊκό κέντρο που έχει αποκαλεσθεί Μυκήνες της Δυτικής Πελοποννήσου).
- * ΟΙ ΘΟΛΩΤΟΙ ΤΑΦΟΙ ΣΤΗΝ Μουρατιάδα.
- * Η ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΜΑΛΘΗΣ
- * Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΜΑΧΑΟΝΑ (γιου του Ιπποκράτη) στο χωριό Κάμπος της Μάνης.
- * ΤΥΜΒΟΣ ΚΑΙ ΘΟΛΩΤΟΙ ΤΑΦΟΙ στα Παπούλια.
- * ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΘΑΛΑΜΩΤΩΝ ΤΑΦΩΝ στα Βολμίδια της Χώρας Τριφυλλίας.
- * ΠΡΩΤΟΜΥΚΗΝΑΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ στα Βαρούχα Τραγάνας.
- * ΘΟΛΩΤΟΙ ΤΑΦΟΙ (2) στη Βιγλίτσα Τραγάνας.
- * ΘΟΛΩΤΟΙ ΤΑΦΟΙ (2) με εκπληκτικά ευρήματα στο Ρούτση Μυρσινοχωρίου.
- * ΜΕΓΑΛΟ ΜΥΚΗΝΑΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ στην Κουκουναρά.

Τουριστική Κίνηση Μεσσηνίας - Εγκαταστάσεις

Τα στοιχεία που παρουσιάζω, αφορούν τα έτη 1992 έως 1995 καθώς επίσης και τα Νόμιμα Καταλύματα που υπάρχουν στον Νομό Μεσσηνίας. Οι Αφίξεις και οι Διανυκτερεύσεις των Ελλήνων και Αλλοδαπών τουριστών κατά τα 4 προηγούμενα χρόνια είναι οι εξής:

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 4 ΧΡΟΝΙΑ

Α Φ Ι Ξ Ε Ι Σ

ΕΤΟΣ	ΣΥΝ. ΑΦΙΞΕΩΝ	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ
1992	102.000	74.000	28.000
1993	107.000	75.500	31.500
1994	123.500	90.500	39.000
1995	136.000	102.000	34.000

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ

ΕΤΟΣ	ΣΥΝ. ΔΙΑΝΥΚ / ΣΕΩΝ	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	Μ / Ο %
1992	251.000	175.000	76.000	19 %
1993	245.000	165.500	79.500	18,5 %
1994	340.000	219.000	121.000	23 %
1995	347.500	232.000	115.500	26 %

(ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 4 ΧΡΟΝΙΑ

ΑΦΙΞΕΙΣ

ΕΤΟΣ	ΣΥΝ. ΑΦΙΞΕΩΝ	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ
1992	64.000	48.000	16.000
1993	70.000	52.000	18.000
1994	83.500	60.500	23.000
1995	93.500	74.000	19.500

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ

ΕΤΟΣ	ΣΥΝ. ΔΙΑΝΥΚ / ΣΕΩΝ	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	Μ / Ο %
1992	135.000	100.000	35.000	29,5 %
1993	142.000	106.000	36.000	30,95%
1994	216.500	144.500	72.000	38,94%
1995	221.000	161.500	59.500	39,7 %

(ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ)

Σημ. Η Καλαμάτα διαθέτει ένα συνεδριακό κέντρο, μοναδικό στο χώρο, αλλά και άλλες αίθουσες συνεδρίων. Υπάρχουν επίσης πολλά ξενοδοχεία διαφόρων κατηγοριών, 4 camping και πολλά ενοικιασόμενα διαμερίσματα.

Το ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ του Νομού έχει εως εξής:

ΣΥΝΟΛΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	Α'	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	3
--	Β'	--	20
--	Γ'	--	56
--	Δ'	--	21
--	Ε'	--	12

.....
ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ 112

Επίσης, η Μεσσηνία διαθέτει 25 CAMPINGS τα οποία έχουν συνολική χωρητικότητα για την διανυκτέρευση περίπου 5.000 τουριστών. Επί του συνόλου των ξενοδοχειακών μονάδων, η Καλαμάτα έχει σε ποσοστό το 53,6% των μονάδων και η υπόλοιπη Μεσσηνία το 43,7%.

Οι ΞΕΝΟΔΟΧΙΑΚΕΣ ΚΛΙΝΕΣ το 1995 στις επαρχίες ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ, ΜΕΣΣΗΝΗΣ, ΠΥΛΙΑΣ, ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ έχουν ως εξής:

ΔΩΜΑΤΙΑ —> 2.721

ΚΛΙΝΕΣ —> 5319

Τέλος έχουμε τα ΝΟΜΙΜΑ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ που είναι:

ΔΩΜΑΤΙΑ —> 996

ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜ/ΤΑ —> 810

(ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ)

Μπορείτε να φτάσετε στην ΚΑΛΑΜΑΤΑ με :

- * ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ —>> 1 φορά την ημέρα με διάρκεια πτήσης 40 λεπτά.
- ** ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ —>> Αρκετές καθημερινές αναχωρήσεις από Αθήνα. Το ταξίδι διαρκεί 4 1/2 ώρες. Επίσης από Θεσσαλονίκη, με διάρκεια ταξιδιού 10 ώρες
- *** ΤΡΑΙΝΟ —>> Κουραστικό, διότι διαρκεί 8 ώρες, αλλά αξίζει διότι η διαδρομή του τραίνου είναι φανταστική. (Λαση, τούνελ, κοιλάδοχέρυρες κ.α.)
- **** ΦΕΡΡΥ-ΜΠΩΤ —>> Απο καστέλι ΚΡΗΤΗΣ με τερματισμό την Καλαμάτα και αντιστοίφα.

Στην ΚΑΛΑΜΑΤΑ μπορείτε να πάτε για φαγητό στο κέντρο της πόλης, όπου υπάρχουν πολλά καλά εστιατόρια, ενώ επίσης, μπορείτε να αγοράσετε ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΕΣ ΕΛΙΕΣ, ΣΥΚΑ, ΜΕΤΑΞΩΤΑ, ΥΦΑΝΤΑ και το φημισμένο ΠΑΣΤΕΛΙ ΤΗΣ. Μην ξεχάσετε όμως, πριν φύγετε από την πόλη, να προμηθευτείτε ΣΙΓΑΡΕΤΑ ΚΑΡΕΛΙΑ.

Θα κάνουμε τώρα μια αναφορά για τις υπόλοιπες περιοχές του Νομού, που αποτελούν σημαντικά αξιοθέατα και ελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών τους καλοκαιρινούς μήνες και έχουν συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη της Μεσσηνίας.

ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗ ΜΑΝΗ

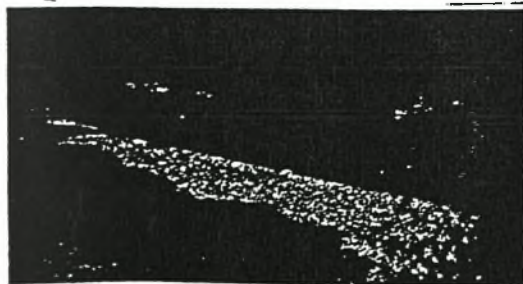
Μεσσηνιακή Μάνη. Η λιτή ομορφιά..... Η αδούλωτη αυτή περιοχή από οποιονδήποτε κατακτητή, στέκεται και σήμερα περήφανη και λουσιμένη στο φως και στην καθαρότητα της πρασινογάλανης θάλασσας του Μεσσηνιακού Κόλπου, διατηρώντας τη φυσιογνωμία της και τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά της χαρακτηριστικά.

Από την Καλαμάτα, μετά από 7 χλμ. φτάνουμε στον ΑΛΜΥΡΟ, που στην παραλία του για πρώτη φορά ξεφόρτωσαν τα πελεμοφόδια για την Επανάσταση. Η παραλία του είναι πανέμορφη, ενώ επίσης στην ανατολική της πλευρά υπάρχει ένα μικρό πάρκο με Ευκάλυπτους που αφήνουν μια πολύ ευχάριστη μυρωδιά στους επισκέπτες του.

Συνεχίζοντας και ακολουθώντας το δρόμο για Αρεόπολη μπαίνουμε στην καρδιά της Μεσσηνιακής Μάνης. Η διαδρομή έχει αρκετές στροφές αλλά είναι πανέμορφη. Η πρώτη παραθαλάσσια μικρή πολιτεία που συναντάμε είναι η ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ.

Η Καρδαμύλη είναι ένα από τα επτά ~πόλιεθρα~ της Ομηρικής Μεσσηνίας που προσέφερε ο Αγαμέμνωνας στον Αχιλλέα, όπως αναφέρει ο Όμηρος, για να επιστρέψει στη μάχη κατά την πολιορκία της Τροίας. Στην Τουρκοκρατία υπήρξε Έδρα των Καπεταναίων και τόπος προετοιμασίας για την επανάσταση των Τούρκων. Από την Καλαμάτα απέχει 37 χιλιόμετρα. Κοντά στο φαράγγι του ΒΥΡΡΟΥ συναντούμε τους τάφους των ΔΙΟΣΚΟΥΡΩΝ, και Μανιάτικους Πύργους.

Η τουριστική ανάπτυξη αυτής της μικρής πολιτείας ήταν άμεση. Στο χωριό υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία τα οποία είναι χτισμένα με την παραδοσιακή πέτρα της Μάνης και έτσι το περιβάλλον δεν έχει αλλιωθεί. Επίσης υπάρχουν δύο camping σε εντυπωσιακές ακρογιαλιές ενώ ο βυθός της θαλάσσιας περιοχής είναι πανέμορφος και αξίζει η παρατήρησή του από τους φίλους του είδους.

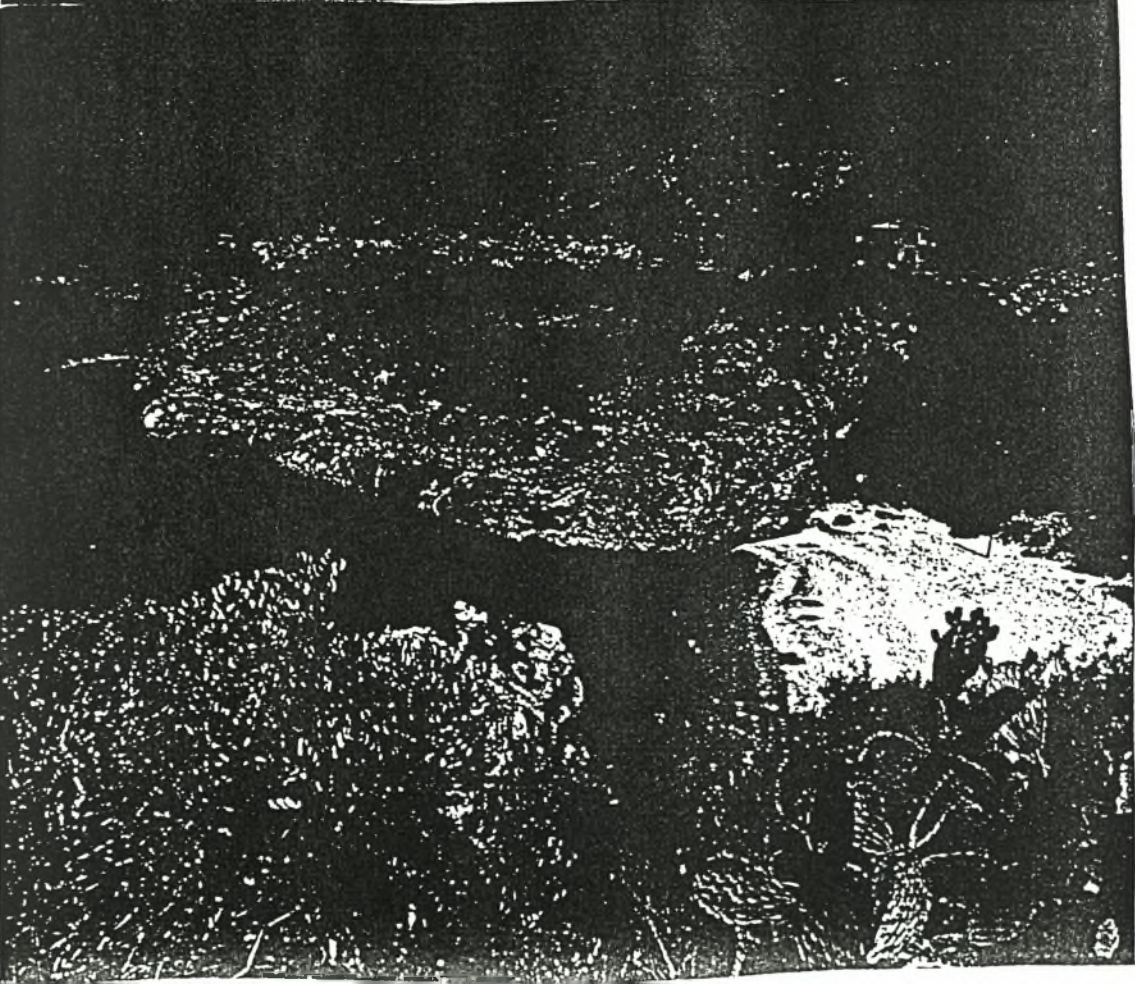
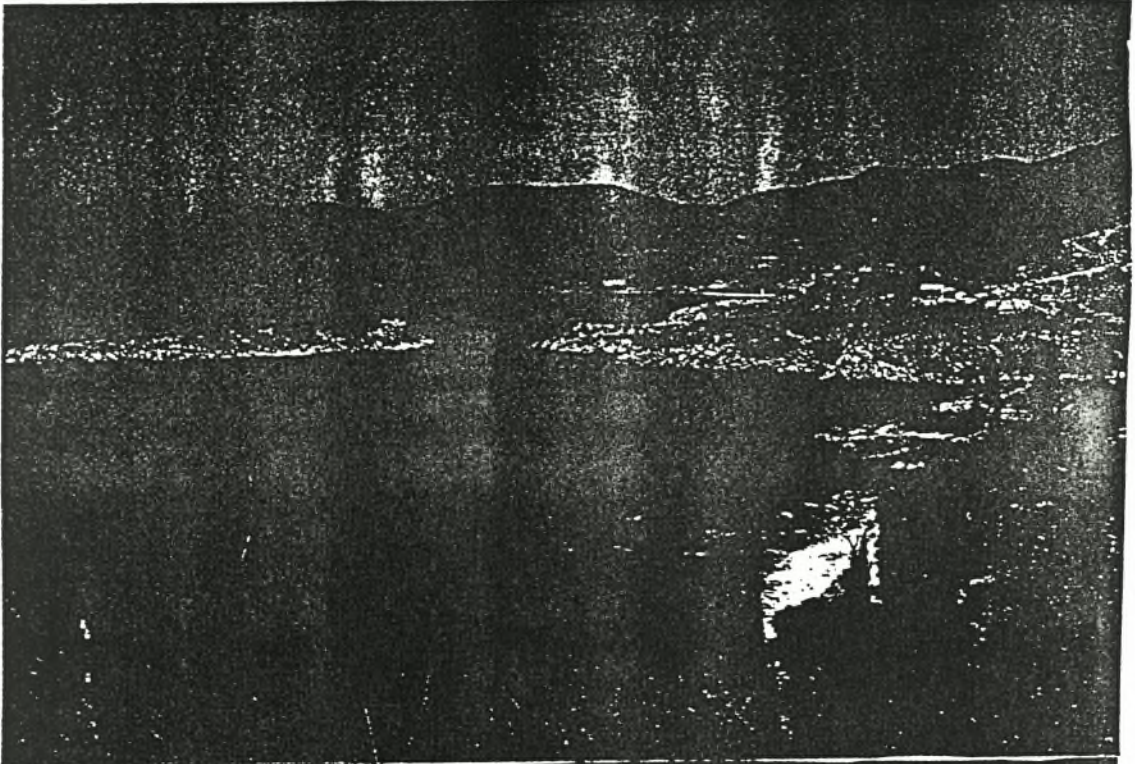
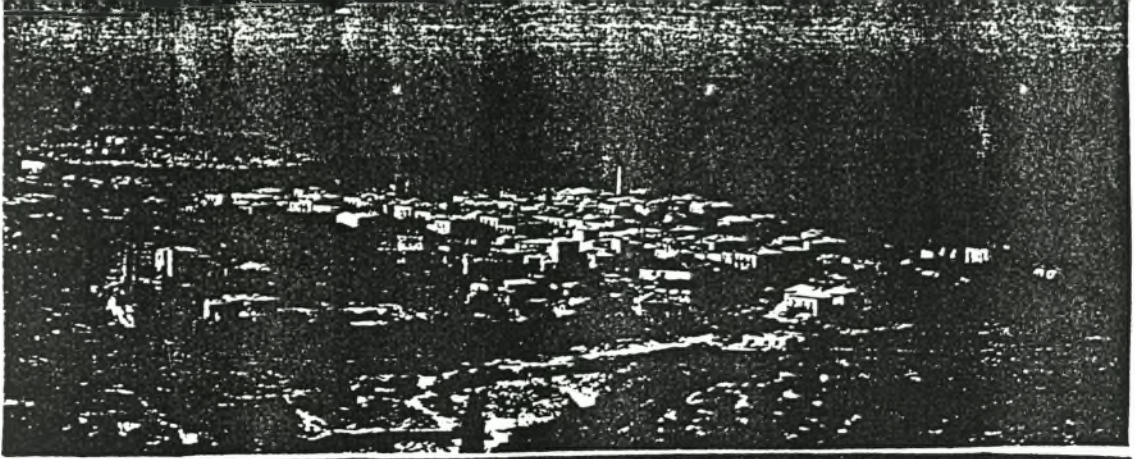

3. Almétros beach

Η παραλία του.

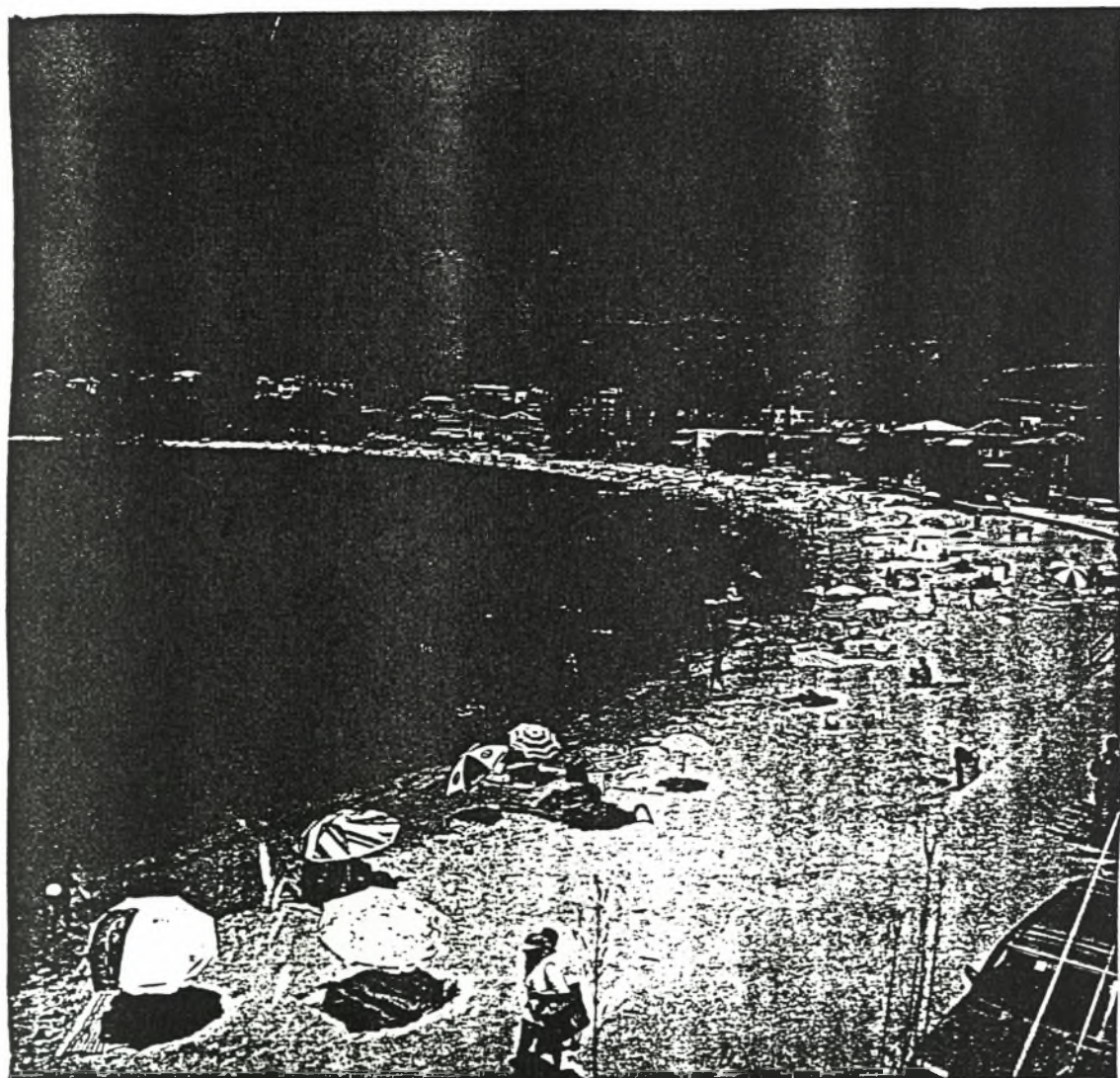

Ο πύργος (κατοικία) του Αλεξ. Κουμουνδούρου.
The mansion (residence) of Alexandros Koumoundouros.

Συνεχίζοντας τη διαδρομή, συναντούμε την ΣΤΟΥΠΑ και τον ΑΠΟ ΝΙΚΟΛΑΟ. Η Στούπα είναι ένα πανέμορφο χωριό με σοβαρή τουριστική ανάπτυξη. Στην είσοδο του χωριού, βρίσκουμε την παραλία της Καλλιόπιας όπου ο *Ζορμπάς του Καζαντάκη* εργαζόταν στα μεταλλεία της Στούπας και στη συνέχεια φτάνουμε στο γραφικό λιμάνι της, που είναι παραθεριστικό κέντρο πολύ δημοφιλές στη Βορεια Ευρώπη. Η Στούπα διαθέτει ένα camping, ξενοδοχεία και πολλά ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Εξω από την Στούπα, μετά 3 χιλιόμετρα, φτάνουμε στο γραφικότατο ψαροχώρι Άγιος Νικόλαος που ενώ έχει ανπτυχθεί τουριστικά και καταφέρει να μην αλλιώνεται από τις ξένες προς τον τόπο συνήθειες. Κοντά στο χωριό υπάρχει το σπήλαιο Καταφύγι με πλούσιο διάκοσμο από σταλακτίτες. Μπορείτε να μείνετε σε λίγα ενοικιαζόμενα δωμάτια και να απολαύσετε ολόφρεσκο ψάρι που έρχεται με τα ψαροκάϊκα.

ΜΕΣΣΗΝΗ - ΙΘΩΜΗ

Στο Ιερό βουνό της αρχαίας Μεσσηνίας, την ΙΘΩΜΗ, κτυπούσε η καρδιά της αρχαίας πόλης. Πρόκειται για την πρωτεύουσα των Μεσσηνίων που έχτισε ο Θηβαίος στρατηγός *Εταμεινώνας* μετά τη νίκη του εναντίον των Σπαρτιατών. Η πόλη οχυρώθηκε με την τελευταία λέξη της τότε τεχνικής για να αντέξει τις επιδρομές των Σπαρτιατών.

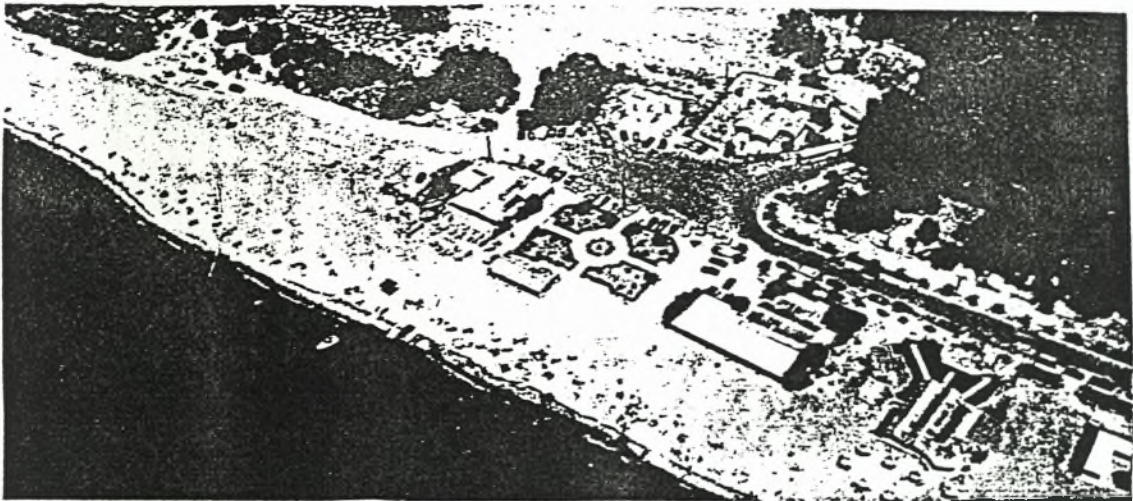
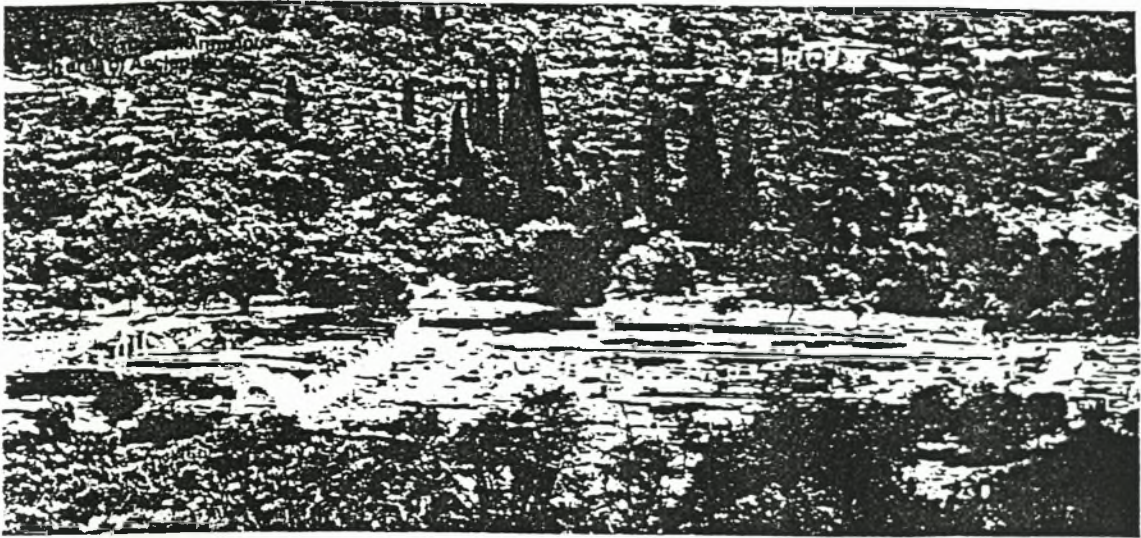
Το τείχος είχε μήκος 9.024 μέτρα (47 στάδια). Σήμερα σώζονται τα 30. Το κέντρο της περιστοιχισμένης πόλης, βρισκότανε στη θέση που είναι σήμερα το χωριό *Μαυρομάτι*. Σε διαστήματα των τειχών υπήρχαν πύλες ενισχυμένες με ισχυρούς πύργους που έπερναν το όνομά τους από την κατεύθυνση που ακολουθούσαν οι δρόμοι. Σήμερα σώζονται τέσσερις πύλες, με κυριώτερη την *Αρκαδική* η οποία είναι ακόμα σε χρήση. Στο πλακόστρωτό της, διακρίνονται ίχνη από τροχούς αρμάτων. Στο εσωτερικό των τειχών που έχει σχήμα τετραγώνου, αποκαλύφθηκαν σημαντικά δείγματα αρχιτεκτονικής του 4ου αιώνα, σε αρκετά καλή κατάσταση.

Στον χώρο σήμερα, μπορούμε να δούμε την περιοχή που ήταν το *ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ* και περιβαλλόταν από διπλή Στοά, το Θέατρο και το Βουλευτήριο που ήταν τόπος συγκέντρωσης της Μεσσηνιακής συνέλευσης. Σήμερα η Ιθώμη αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα τουριστικά αξιοθέατα στην Μεσσηνία.

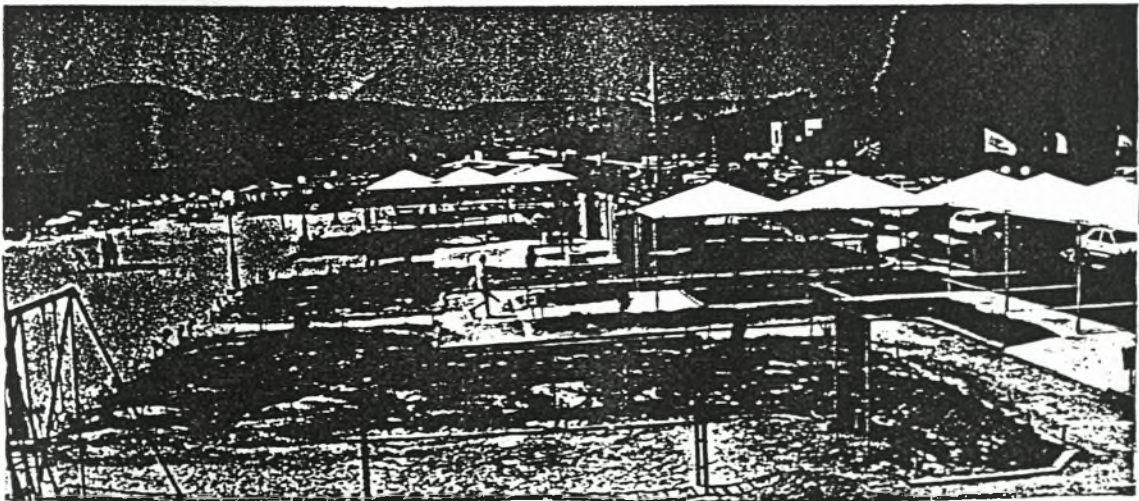
Δέκα χιλιόμετρα από την Καλαμάτα, απέχει η ΜΕΣΣΗΝΗ (η Νησί). Είναι μια σύγχρονη πόλη μόλις 2 χλμ. από το αεροδρόμιο με 7.000 κατοίκους. Ξαν πόλη είναι τουριστικά αρκετά ανεπτυγμένη. Η παραλία της πόλης και παλαιό επίνειο η *Μπούκα*, στο μυχό του Μεσσηνιακού Κόλπου, βρίσκεται μόλις 4 χλμ. από το κέντρο της πόλης, με χρυσίζουσα άμμο μήκους 20 χλμ. Εκεί λειτουργεί οργανωμένη πλαζ από τον Δήμο με εγκαταστάσεις που προσφέρουν αποδυτήρια, ντους, πόσιμο νερό, παγκάκια, σκιάδια, χώρους στάθμευσης, παιδική χαρά, γήπεδα μπιτς-βόλλεϋ, ποδοσφαίρου, μπάσκετ και τένις. Όλες οι εγκαταστάσεις είναι σε ελεύθερη χρήση για το κοινό, ενώ επίσης η Ε.Ο.Κ. έχει βραβεύσει την παραλία με το χρυσό αστερία της.

Στο κέντρο της πόλης υπάρχει ένα μεγάλο θαυμάσιο πάρκο, με πολυτέλεις αναψυκτήριο και πολλά ζαχαροπλαστεία και εστιατόρια γύρω από την Πλατεία της. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει το γλυκό του, βλέποντας τους πανέμορφους πίδακες νερού του μεγάλου συντριβανιού της πόλης που γίνονται ανάλογα με τη μουσική που ακούγεται και που είναι μοναδικό για τα Ελληνικά δεδομένα.

Κάθε χρόνο διοργανώνεται από τον Δήμο το ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ την Κυριακή των Αποκριών και την Καθαρή Δευτέρα διεξάγονται καρναβαλικές εκδηλώσεις μοναδικές για το ύφος και το χρώμα τους. Ο επισκέπτης

Συμπόζηση Οργανώσεως Πλαζ στη Μεσσηνή.

εκτός από την παρέλαση αρμάτων, τις μουσικές μπάντες, τους μεταμφιεσμένους, τα βεγγαλικά κ.α., μπορεί να δει την αναπαράσταση του *κρεμάσματος της Γριάς Συκούς* και να πάρει μέρος στους χορούς που γίνονται γύρω από μεγάλες φωτιές το βράδυ της Κυριακής των Αποκριών, να νιώσει το κέφι και τη φιλοξενία που επικρατεί και να φάει και να πεί δωρεάν μέχρι το πρωί. Τον Ιούλιο διοργανώνονται Πολιτιστικές Εκδηλώσεις με συναυλίες συγκροτημάτων, Φιλαρμονικής του Δήμου, παραστάσεων θεάτρου σκιών κλπ.

Το εννεαήμερο από 20-29 Σεπτέμβρη, γίνεται η ετήσια θρησκευτική ΕΜΠΟΡΟΠΑΝΗΓΥΡΗ Πανελλαδικής Εμβέλειας και η οποία συνδυάζεται με τη λιτανεία επί 20 ολόκληρα χιλιόμετρα της ιερής και θαυματουργής εικόνας ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΡΚΑΝΙΩΤΙΣΣΑΣ από την Μονή ΒΟΥΡΚΑΝΟΥ (Ιθάμης) της Αρχαίας Μεσσήνης. Στην Μεσσήνη υπάρχουν 4 ξενοδοχεία, 1 camping στην παραλία, ενώ λειτουργεί επίσης ένα μεγάλο ιδιωτικό ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΥ που συνεργάζεται με μεγάλα καρτέλ του εξωτερικού και κάθε καλοκαίρι, ο μεγαλύτερος αριθμός των CHARTERS έχει προορισμό αυτό το κέντρο.

Το ρολόι της πόλης.
The city's clock.

Το πάρκο της πόλεως Μεσσήνης.
The park of the town Messini.

Σημιοτύπα από τό Μεσσηνιακό Καρναβάλι.

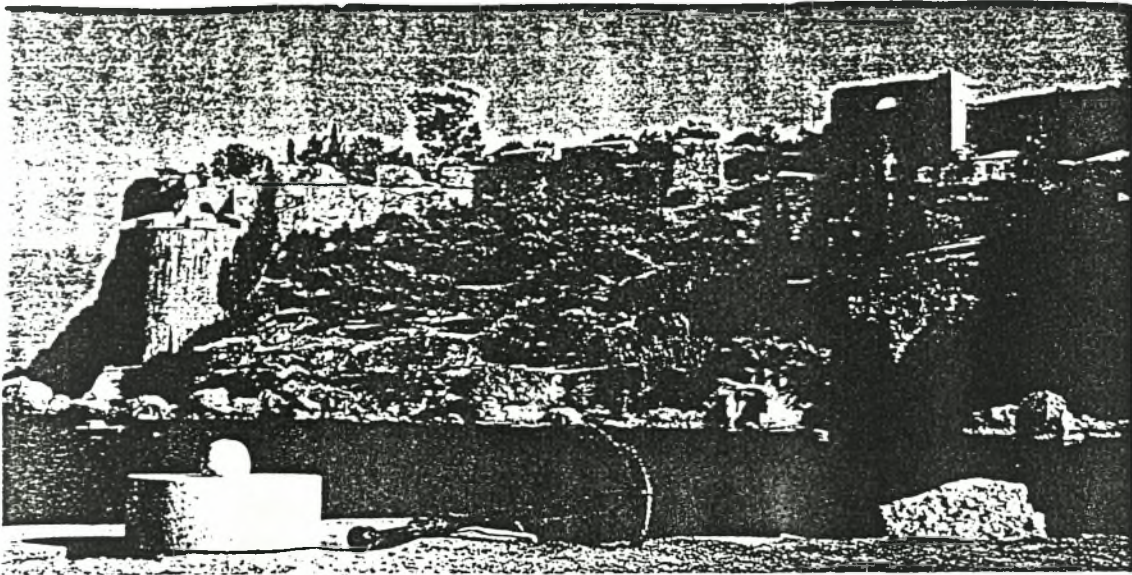
Συνεχίζοντας από την Μεσσήνη συναντάμε τα παραθαλάσσια ψαροχώρια της Ανατολικής Πυλίας, που λούζονται στα πρασινογάλαζα νερά του Μεσσηνιακού Κόλπου, με μακρύ φόντο τον Ταΰγετο. Το πιο αναπτυγμένο τουριστικά είναι το ΠΕΤΑΛΙΔΙ. Είναι κτισμένο στη θέση της Ομηρικής πόλης Αίπειας και πρόσφατα χτίστηκε ένα μεγάλο κέντρο παραθερισμού που μάλλον από το 1997 θα συνεργαστεί με την ΤΥΙ. Επίσης, αυτό το τουριστικό χωριό διαθέτει ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια - διαμερίσματα και 2 camping.

Διανύοντας άλλα 10 χλμ. φτάνουμε στην Μεσσαιωνική Αρχόντισα, την ΚΟΡΩΝΗ. Κάποτε ήταν ένα από τα σπουδαιότερα εμπορικά και ναυτικά βενετσιάνικα κέντρα της Ανατολής. Το μεγάλο ΕΝΕΠΙΚΟ ΚΑΣΤΡΟ του 1250, δεσπόζει πάνω από τα στενά δρομάκια της, πραγματικά νησιωτικά καντούνια. Η κύρια είσοδος του κάστρου είναι στη βορεινή πλευρά του, όπου και υπήρχε ανάγλυφο το Λιοντάρι του Αγίου Μάρκου. Αμέσως μετά ανοιγόταν μια εσωτερική αυλή που οδηγούσε στην κεντρική είσοδο με τον επιβλητικό πύργο που σώζεται μέχρι σήμερα.

Στο ψηλότερο σημείο μέσα στο τοίχος, βρίσκεται το παλαιοημερολογίτικο μοναστήρι του ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ενώ στον περίβολο ένας μεγάλος πύργος που έκτισαν οι Τούρκοι. Ακόμη στο κάστρο, βρίσκεται και ο ναός του ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ κτίσμα βενετσιάνικο όπου λατρευόταν ο Άγιος Ροκ. Κάτω από το κάστρο υπάρχει το ακρογιάλι του *Ζάγκα* και το ακρογιάλι *Αρτάκη*. Μπορείτε να μείνετε σε λίγα ξενοδοχεία που υπάρχουν εκεί ή σε ενοικιαζόμενα δωμάτια. Επίσης υπάρχουν και 2 camping.

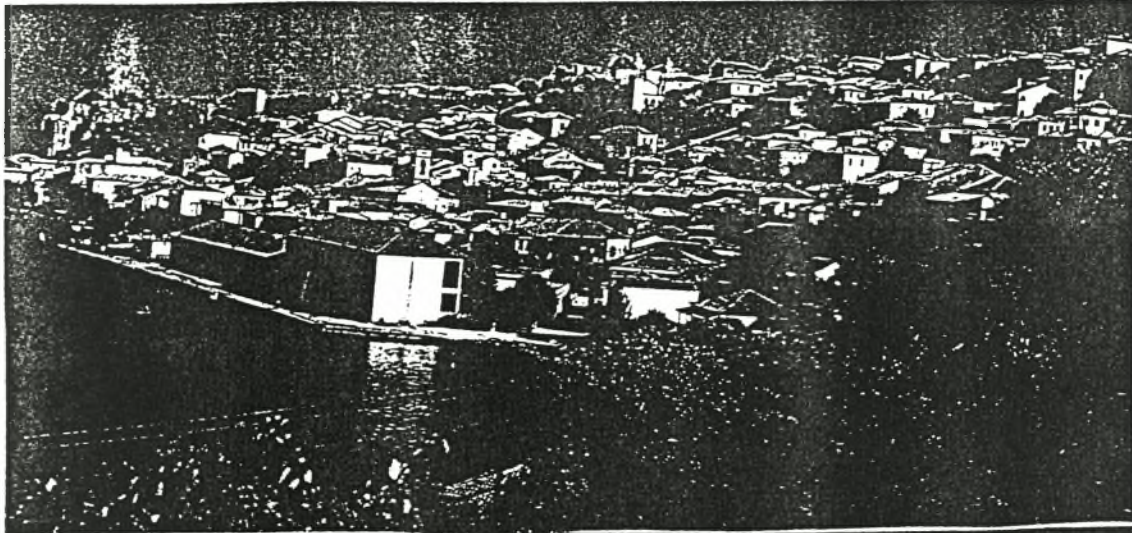
Τους καλοκαιρινούς μήνες η Κορώνη μεταμορφώνεται σε μια άλλη Ύδρα. Αφήνοντας την Κορώνη και συνεχίζοντας μέσα από στενή διαδρομή, φτάνουμε στην ΦΟΙΝΙΚΟΥΝΤΑ. Είναι ένα γραφικό ψαροχώρι που στα πόδια του ξεδιπλώνεται θαυμάσια ακρογιαλιά, από τις ωραιότερες της Πελοποννήσου. Στη θέση Ανεμόμυλος σώζονται λείψανα της αρχαίας πόλης Φοινίκους. Εμφανισιακά μοιάζει με την Στούπα της Μάνης. Υπάρχουν ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια - διαμερίσματα και 2 camping για διανυκτέρευση.

Πριν φτάσουμε στην Πύλο, συναντούμε την πανέμορφη ΜΕΘΩΝΗ. Από τις ιστορικότερες περιοχές του Μοριά. Εδώ υπάρχει το μεγαλύτερο και καλύτερα διατηρημένο Βενετσιάνικο Κάστρο της Μεσογείου με το θαυμάσιο ακρόπυργό του το ΜΠΟΥΡΤΖΙ. Για να φτάσουμε εκεί, περνάμε ένα μεγάλο γεφύρι με 14 καμάρες που το στηρίζουν χτιστές κολώνες πάνω σε μια βαθιά τάφρο. Στην πελώρια πόρτα του, σκαλισμένα, ξεχωρίζουν τα Ενετικά όπλα, η λόγχη, το κοντάρι και η σημαία της Βενετίας. Ακριβώς απέναντι βρίσκεται το νησί Σαπιέντζα που αναφέραμε πριν ενώ επίσης υπάρχει και αμμουδερή παραλία. Σαν τόπος έχει αναπτυχθεί τουριστικά. Υπάρχουν ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια - διαμερίσματα και 1 camping.

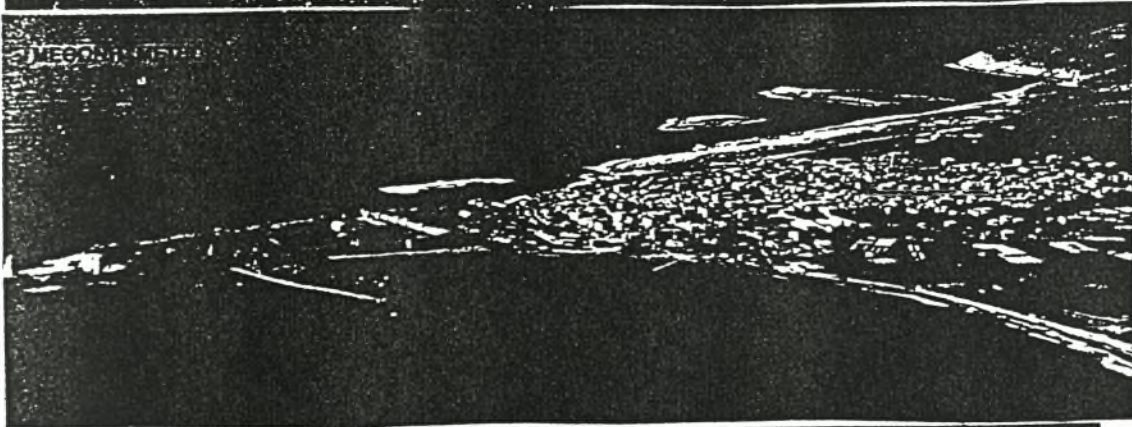
(1)

Κάστρο Κορίνθου

(2)

Φωτογραφία από την είσοδο της Κορίνθου.

↑ Το Μπούρεσι στη μέση

(3)

3,4 → Φοιτιμούντα

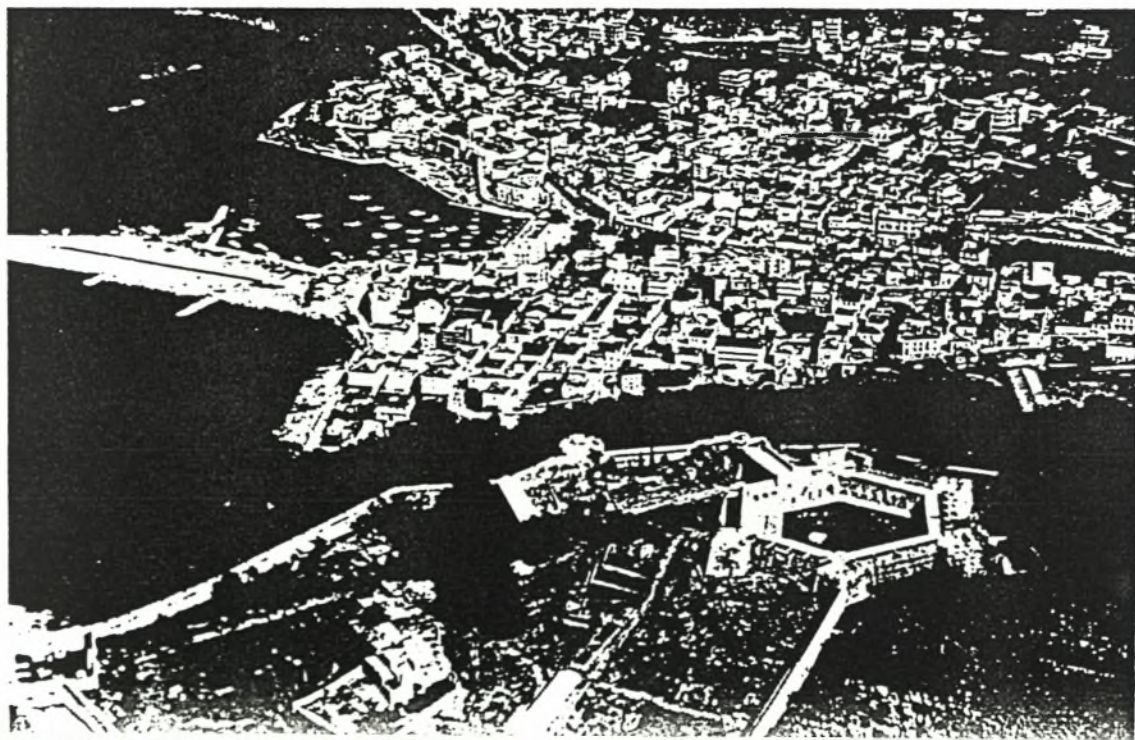
(4)

Αφήνοντας την Μεθώνη φτάνουμε στην ΠΥΛΟ. Γοητευτικά γραφική πόλη, χτισμένη αμφιθεατρικά βάσει σχεδίου που έκαναν το 1828 Γάλλοι αξιωματικοί. Υπάρχουν πολλά παραδοσιακά κτίρια με ωραίες καμάρες και η πλατεία με τα τεράστια αιωνόβια πλατάνια και το επιβλητικό μνημείο των Τριών Ναυάρχων που βύθισαν στο ΝΑΥΑΡΙΝΟ τον Τουρκο-Αιγυπτιακό στόλο στις 20 Οκτωβρίου 1827.

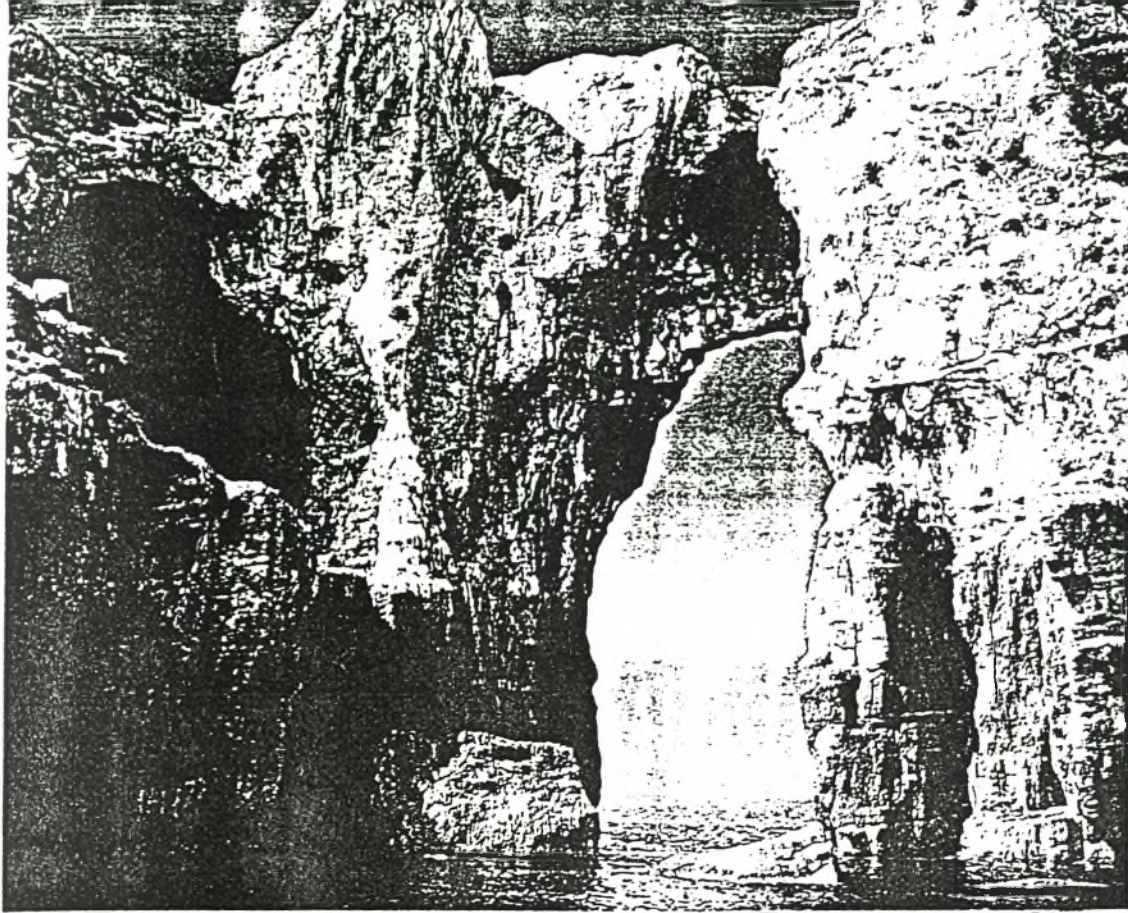
Στη δυτική πλευρά της πόλης, δεσπόζει το κάστρο που λέγεται ΝΙΟΚΑΣΤΡΟ και είναι από τα ωραιότερα του Μοριά, με περίμετρο 1566 μέτρα, το 1572. Μέσα στο κάστρο βρίσκεται ο ναός της ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ που κτίστηκε από τους Φράγκους και είναι Γοθτικού ρυθμού. Επί Τουρκοκρατίας έγινε τζαμί και μετά την απελευθέρωση, Ορθόδοξος Ναός.

Το λιμάνι της Πύλου, σχηματίζοντας τον όρμο Ναυαρίνο και με φύλακα στην είσοδό του, το ιστορικό νησί της Σφακτηρίας (όπου βρίσκεται το μεγαλύτερο βάθος της Μεσογείου), είναι από τα καλύτερα και ασφαλέστερα έργα της Μεσογείου. Ένα πρόσφατο έργο που έγινε και είναι μεγάλης σημασίας, είναι η ΜΑΡΙΝΑ ΠΥΛΟΥ. Το κόστος της ανήλθε στα 500 εκατομ. δρχ.

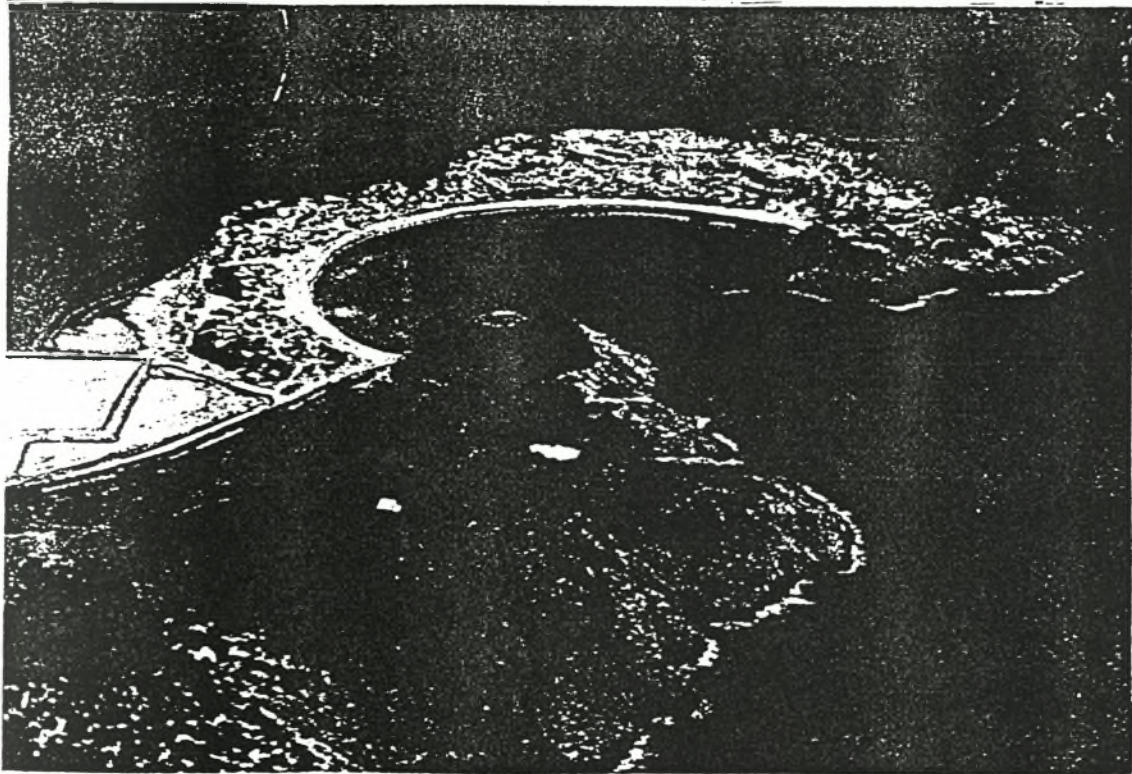
Η πολύ όμορφη αμμόδης παραλία της, περιτριγυρισμένη από την καταπράσινη κοιλάδα, λέγεται ΠΑΛΟΒΑ και απέχει 6 χιλιόμετρα από την πόλη. Επίσης υπάρχει μικρή ακτή για κολύμπι κάτω από το Νιόκαστρο. Ο Πανσανίας αναφέρει ότι έξω από την πόλη υπήρχε τάφος του γιού του Νέστορα, ΘΡΑΣΥΜΗΔΗ. Πάνω στο αρχαίο αυτό υλικό, οι Φράγκοι έκτισαν το Παλαιόκαστρο. Σήμερα δεν είναι σε καλή κατάσταση εκτός από το εξωτερικό τείχος του. Στην πόλη υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα υπάρχουν και στη Γιάλοβα. Επίσης στην Γιάλοβα υπάρχει ένα αρκετά μεγάλο και οργανωμένο camping.

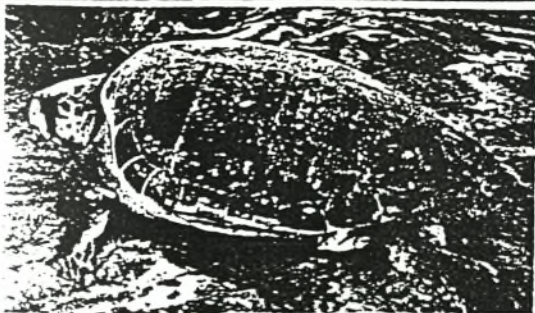
Αεροφωτογραφία
της Πύλου.

Νήσος
Σφακιερία

Η βοϊδοκοιλιά
στη Γάλοθα.
(Εδώ έχει παρα-
τηρηθεί ο Ευρω-
παϊκός Χαμαιλέον

Χελώνα Caretta-Caretta

Η Ναυμαχία του Ναυαρίνου.

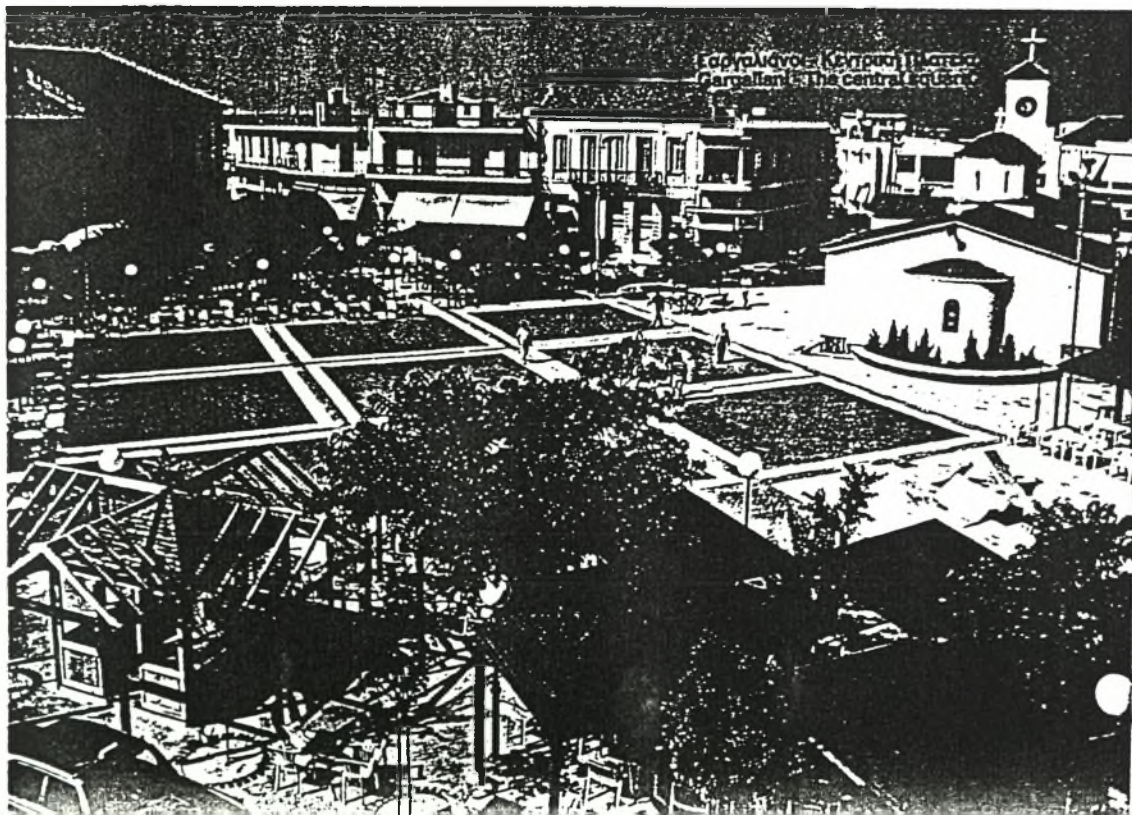
17 χιλιόμετρα έξω από την Πύλο είναι η ΧΩΡΑ, σπουδαίος αρχαιολογικός τόπος. Νότια της Χώρας, σε απόσταση 4 χλμ. στη θέση *Εγκλιανός*, βρίσκεται το ανάκτορο του φημισμένου βασιλιά της Πύλου, του σοφού ΝΕΣΤΟΡΑ. Χτίστηκε το 13ο π.Χ. αιώνα. Αποτελείται από 5 κύρια κτήρια και είναι της ίδιας αξίας με τα ανάκτορα της ΤΡΥΝΘΑΣ και των ΜΥΚΗΝΩΝ.

Υπάρχει επίσης, θαυμάσιος θολωτός τάφος του Νέστορα. Για τη λειτουργία των διαφόρων χώρων του μας δίνουν πληροφορίες οι 1250 πινακίδες που βρέθηκαν από τις ανασκαφές, τις οποίες έκανε το 1939 ο κ. Κουντουριώτης που εντόπισε τη θέση του ανακτόρου, την αποκάλυψη του οποίου συνέχισε και ολοκλήρωσε ο αμερικανός *Καρλ Μιλέγκεν*.

Από πολλές ανασκαφές που έγιναν βρέθηκαν πολλά αρχαιολογικά Ευρήματα που φυλάσσονται στο Αρχαιολογικό - ΜΥΚΗΝΑΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ της Χώρας, που είναι από τα σπουδαιότερα Μυκηναϊκά μουσεία της Ελλάδας. Περιέχει 4.000 αρχαιολογικά ευρήματα όλων των εποχών. Τέλος στην πόλη λειτουργεί ένας ξενώνας και που είναι ιδανικός για τους τουρίστες.

Ανηφορίζοντας για την Κυπαρισσία, που είναι και ο τελευταίος μας σταθμός αναφοράς, βρίσκουμε τους ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΥΣ. Είναι από τις ωραιότερες πόλεις της Νοτιοδυτικής Μεσσηνίας, με θαυμάσιο κλίμα και υπέροχη θέα στο Ιόνιο Πέλαγος.

Κέντρο Βενετσιάνικης κατοχής, με σημαντική συμμετοχή στην ελληνική επανάσταση, με ωραία πλατεία η οποία είναι το αγροτικό και εμπορικό κέντρο της περιοχής. Στην πόλη συναντούμε 2 ξενοδοχεία, 3 στην παραθαλάσσια κοινότητα της Μαραθούπολης, ένα camping και ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Αυλη - (αναπαράσταση) του Ανακτόρου.
The Palace's court (reconstruction).

Αίθουσα του ανακτόρου (αναπαράσταση).
A hall of the Palace (reconstruction).

ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΝΕΣΤΟΡΑ
NESTOR'S PALACE

Λυράρης - τοιχογραφία στο ανάκτορο.
Lyra player - fresco at the Palace.

Γραμμική Β' γραφή.
Linear B' script.

Διάφορα εκθέματα στο Μουσείο.
Various exhibits at the Museum.

Πριν φτάσουμε στην Κυπαρισσία συναντούμε τα ΦΙΛΙΑΤΡΑ. Είναι μια μικρή πόλη, χτισμένη σε καταπράσινο κάμπο ελαιώνων και αμπελώνων, σε απόσταση 79 χλμ. από την Καλαμάτα. Έχει ένα μεγάλο εμπορικό και αγροτικό κέντρο. Στην περιοχή Φιλιατρών, σώζονται αρκετά Βυζαντινά μνημεία, όπως η μονή Αγίου Χριστόφορου, ο ναός της Βλαχερνάς κ.α.

Ανατολικά των Φιλιατρών, σε απόσταση 12 χιλιομέτρων βρίσκεται το χωριό Χριστιανοί σαν συνέχεια από την παλαιοβυζαντινή Χριστιανούπολη που ήταν έδρα επισκόπου και προήχθη σε αρχιεπισκοπή. Στο χωριό αυτό υπάρχει ιερά μονή που χτίστηκε από το 1050 μέχρι το 1080 επάνω σε ερείπια του ναού του Δία. Στην πόλη μπορείτε να μείνετε σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, αλλιώς αν θέλετε ξενοδοχείο θα μείνετε στο Λιμενάρι. Τέλος εκτός από μπάνιο που μπορείτε να κάνετε στις παραλίες *Λαγκουβάρδο, Αγία Κυριακή, Στόμιο και Αγγίλι* πρέπει να επισκεφθείτε και τον ΠΥΡΓΟ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ που υπάρχει στο Αγγίλι.

Και φτάνουμε στον τελευταίο σταθμό της Βορειοδυτικής Μεσσηνίας πριν προχωρήσουμε για τον νομό Ηλείας, την πρωτεύουσα της Επαρχίας Τριφυλίας την ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ.

Βρίσκεται στο στενό κομμάτι του κάμπου της Τριφυλλίας και απλώνεται στην κάτω πλαγιά του όρους -Ψυχρού- μπαίνοντας μέχρι την ακρογιαλιά. Η ιστορία της είναι πολύ μακρινή και συμβαδίζει με αυτή της Πελοποννήσου. Ο μύθος θέλει σαν πρώτους κατοίκους της πόλης τους γίγαντες, που τους αποδίδει και το χτίσιμο του κάστρου. Την προϊστορική Κυπαρισσία, την συναντάμε στον Όμηρο (ΙΛΙΑΔΑ Β-593) γιατί είναι ανάμεσα στις 9 πόλεις που ανήκαν στο βασίλειο του ΝΕΣΤΟΡΑ. Για το όνομά της δεν υπάρχουν στοιχεία. Υπάρχουν 2 εκδοχές σχετικά με το όνομα. Η πρώτη το ότι επειδή υπήρχαν πάρα πολλά κυπαρίσσια σε αυτή την περιοχή, πήρε και το όνομα της. Η δεύτερη αναφέρεται στον ΚΥΠΑΡΙΣΣΟ, γιο του Μίνυα του βασιλιά των Μινυών, μιας φυλής που πέρασε από την περιοχή, την προϊστορική εποχή και συνενώθηκε με τους Πελασγούς και Λασιθείς.

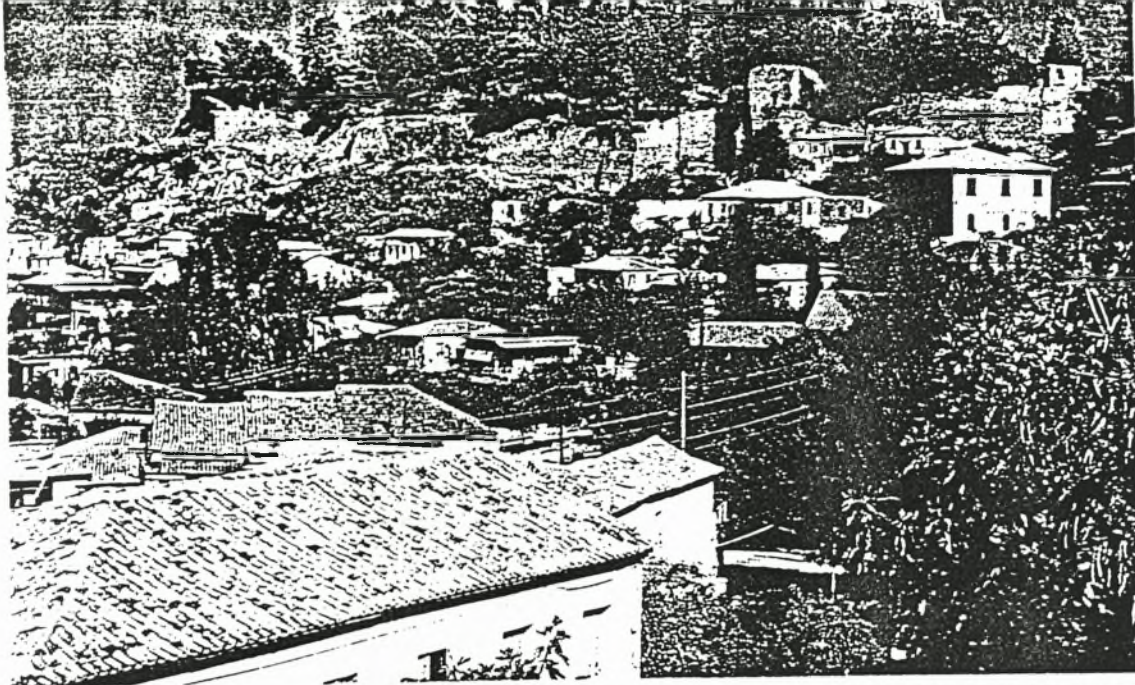
Στα χρόνια της απελευθέρωσης του 1821 η Κυπαρισσία είχε 20.000 κατοίκους και έγινε η πρώτη πρωτεύουσα του νομού Μεσσηνίας. Στα 1825 η Κυπαρισσία κυριεύθηκε από τα στρατεύματα του Ιμπραήμ Πασά,

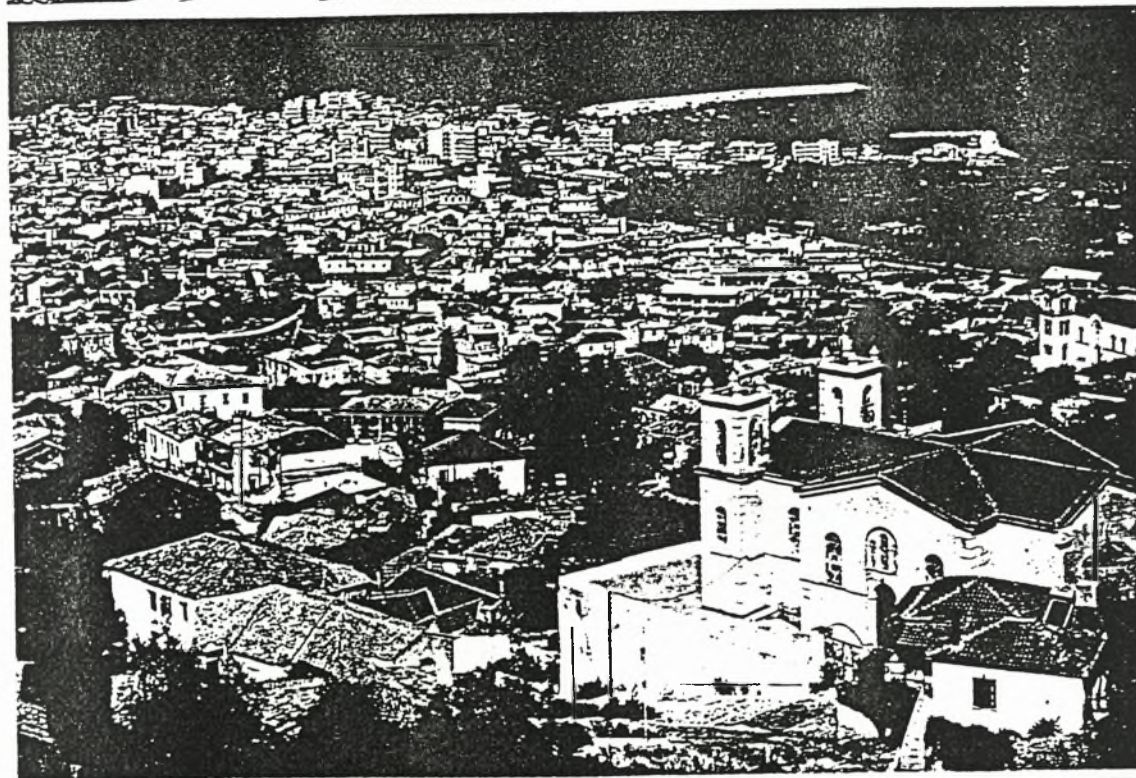
Παραλία Στόμιο.
Stomia beach

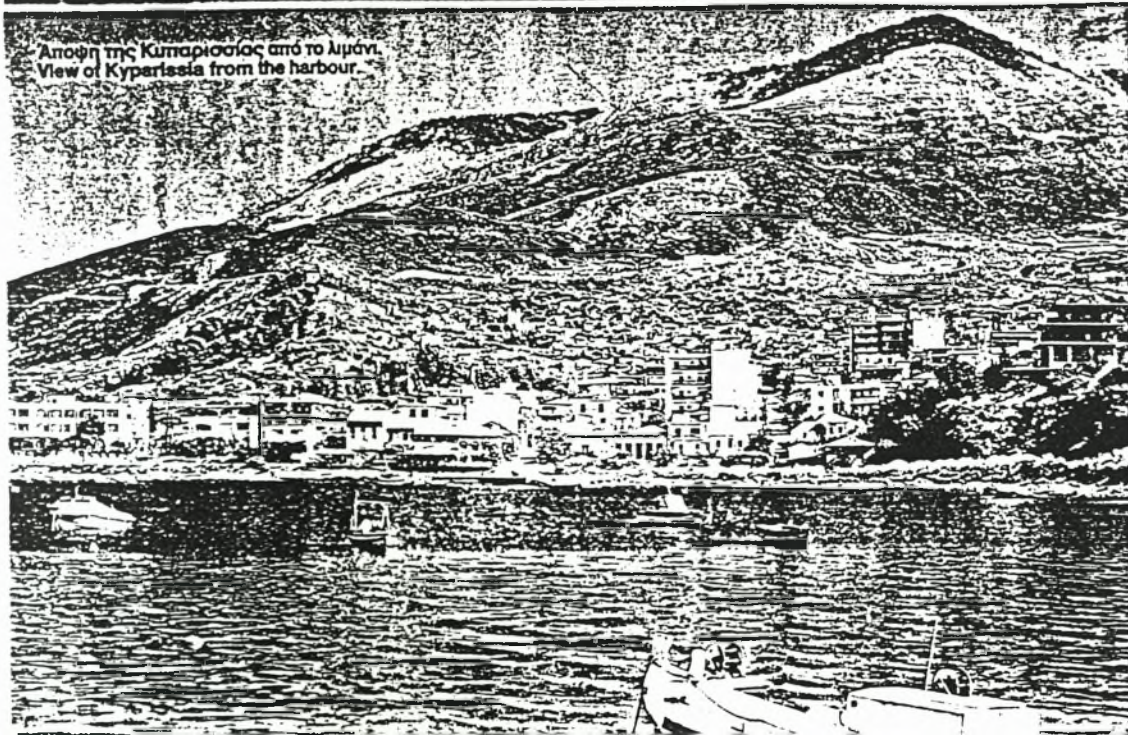
Πύργος των θαυμάτων.
The Tower of Miracles.

Το κότερο τῶν
Γυάντων στὴ
Κυπαρισσία

Ἄποψη τῆς
Κυπαρισσίας
τὴν δεξιάμεν

Ἄποψη τῆς Κυπαρισσίας ἀπὸ τὸ λιμάνι.
View of Kyprisissia from the harbour.

που έκαψαν τη γη της από άκρη σε άκρη. Ευτυχώς όμως οι περισσότεροι κάτοικοι της κατάφεραν να σωθούν, βρίσκοντας καταφύγιο στα γειτονικά βουνά. Σήμερα η Κυπαρισσία έχει 5.000 κατοίκους και είναι μια από τις ωραιότερες επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας.

Την έντονη προσωπικότητα και ξεχωριστή ομορφιά δίνει η Άνω Πόλη με τα καλύτεριά της, τα μισοχαλασμένα αρχοντικά της, το περήφανο κάστρο της και τους πλούσιους θρύλους της. Οι πολλές φυσικές ομορφιές της και η κάλυσση των κατοίκων της, κάνουν τη διαμονή του επισκέπτη πολύ ευχάριστη.

Στην πόλη υπάρχουν 6 ξενοδοχεία και 2 στο Καλό Νερό με την Καθαρή θάλασσά του, 1 camping και λίγα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Το καλοκαίρι γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις από το Δήμο Κυπαρισσίας, με παραδοσιακούς χορούς, συναυλίες τοπικών συγκροτημάτων κ.α. Το οκταήμερο (14-21 Σεπτεμβρίου) πραγματοποιείται το πανηγύρι του Σταυρού, θεατρικές εκδηλώσεις, εκθέσεις κ.α. Ο Κυπαρισσιακός Κόλπος με τα αμμουδερά ακρογιάλια του, φιλοξενεί (εκτός από τη Ζάκυνθο) το σπάνιο είδος της θαλάσσιας χελώνας Caretta-Caretta που αναπαράγεται στα παράλια του κόλπου. Η Κυπαρισσία καταφέρει και προσφέρει στους επισκέπτες της, την ηρεμία και ξεκούραση ενός τόπου διακοπών με την άρτια οργάνωση και υπηρεσίες που παρέχει μια πόλη.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η *ΜΕΣΣΗΝΙΑ* παρουσιάζει τα εξής πλεονεκτήματα που μπορούν να συμβάλλουν στην τουριστική της ανάπτυξη:

- * Καθαρό περιβάλλον και αμόλυντες θάλασσες (που έχουν τιμηθεί με την ανώτατη τιμητική διάκριση του ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΝΤΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, που εδρεύει στη Δανία και σε αυτό το πρόγραμμα τελεί υπό την αιγίδα της Ε.Ο.Κ. ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ).
- * Κλίμα, πλούσιες εναλλαγές τοπίου, από θάλασσα εώς βουνό, από τη λιτή ομορφιά της Μάνης, εώς τη γλυκύτητα των πράσινων λόφων της Πυλίας, καθώς και τα άφθονα οικιστικά και παραδοσιακά ενδιαφέροντα.
- * Η μέχρι τώρα τουριστική υποεκμετάλλευση δίνει μεγάλες δυνατότητες σωστής οργανωτικά και περιβαντολλογικά τουριστικής ανάπτυξης.

- * Πλούσια πνευματική και πολιτιστική κίνηση της πρωτεύουσας, αλλά και των άλλων τουριστικών περιοχών.
- * Ο Μεσσηνιακός Κόλπος, που αποτελεί θαυμάσιο παράγοντα προσέλκυσης θαλάσσιου τουρισμού.
- * Η Μαρίνα Καλαμάτας, χωρητικότητας 250 σκαφών.
- * Ο Κρατικός Αερολιμένας της Καλαμάτας, ο πιο σύγχρονος στη χώρα και με το πλεονέκτημα ότι όλα τα με ενδιαφέρουσα σημασία μέρη της Μεσσηνίας, δεν απέχουν πάνω από 50 χιλιόμετρα από αυτόν.

Κλείνοντας την Εργασία μου για την Μεσσηνία, ζητώ καταρχήν την κατανόησή σας για το ίσως μεγάλο φωτογραφικό υλικό που υπάρχει σε αυτήν, αλλά πιστεύω το ότι πολλές φορές μια εικόνα, προβάλλει καλύτερα κάποιο θέμα που δεν γίνεται ιδιαίτερα κατανοητό μόνο με κείμενο περιγραφής. Επίσης ευχαριστώ θερμά όλους όσους με βοήθησαν για την εύρεση των πληροφοριών για τη δημιουργία αυτής της εργασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Γενικά για τη Μεσσηνία → Δ. Ε. Τ. Α. Κ. (Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας)
2. Τουριστική κατάσταση στη Μεσσηνία την προηγούμενη δεκαετία - Προβλήματα τουριστικής ανάπτυξης → Δ. Ε. Τ. Α. Κ.
3. ΚΑΛΑΜΑΤΑ - Περιγραφή → Ιστορία της Καλαμάτας (Πνευματικό Κέντρο).
4. Νέα Αγορά Καλαμάτας, Δημοτικός σταθμός στάθμευσης οχημάτων → Τ. Υ. Δ. Κ. (Τεχνικές Υπηρεσίες Δήμου Καλαμάτας)
5. Δημοτικό Πάρκο Ο. Σ. Ε. → Τ. Υ. Δ. Κ. , Ο. Σ. Ε. Καλαμάτας
6. Πρόγραμμα ανασυγκρότησης Μεσσηνίας μετά τους σεισμούς → ΔΗΜΟΣ Καλαμάτας (Αρχείο)
7. Βιολογικός καθαρισμός, Βιοτεχνικό πάρκο Καλαμάτας → Τ. Υ. Δ. Κ.
8. Νέα Μαρίνα Καλαμάτας → Τ. Υ. Δ. Κ. , Δ. Ε. Τ. Α. Κ.
9. Ανάπλαση παραλιακής ζώνης, Αγαθόι Ομβριών → ΔΗΜΟΣ Καλαμάτας.
10. Νέος αερολιμένας Καλαμάτας → ΝΟΜΑΡΧΙΑ Καλαμάτας
11. Ιστορικό κέντρο → Ανάπλαση → ΔΗΜΟΣ Καλαμάτας
12. Ανθεστήρια Καλαμάτας → Φυλλάδιο Πολιτιστικής Καλαμάτας
13. Σαντοπόλεμος → Τοπική Εφημερίδα *ΘΑΡΡΟΣ*
14. Κάστρο, Λαογραφικό μουσείο, Κέντρο χορού → Τουριστικός Οδηγός Πελοποννήσου.
15. Κυριώτερα Βυζαντινά & Μεταβυζαντινά μνημεία Μεσσηνίας → Δ. Ε. Τ. Α. Κ.
16. Μοναστήρια, Τουρισμός Παρατήρησης στη Μεσσηνία . → Δ. Ε. Τ. Α. Κ
17. Αρχαιολογικοί χώροι Μεσσηνίας → Δ. Ε. Τ. Α. Κ.
18. Τουριστική κίνηση του Νομού - Εγκαταστάσεις → ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Αστυνομία
19. ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗ ΜΑΝΗ - Καρδαμύλη → Οδηγός διακοπών ΒΡ
20. Στούπα, Άγιος Νικόλαος ~ ~ ~ ~
21. Μεσσήνη, Ιθάκη → Τουριστικός Οδηγός Πελοποννήσου
22. Πεταλίδι, Κορώνη, Φοινικούντα, Μεθάνη ~ ~
23. ΠΥΛΙΑ → Αναφορά Ιστορία της Πύλου, Οδηγός διακοπών της ΒΡ
24. Κυπαρισσία → Οδηγός Διακοπών περιοδικού ΜΕΤΡΟ
25. Συγκριτικά πλεονεκτήματα τουριστικής ανάπτυξης της Μεσσηνίας Δ. Ε. Τ. Α. Κ.